

Πάρις Κουκουλιόπουλος

Από την Αυτοδιοίκηση στα έδρανα της Βουλής

Διοικητική μεταρρύθμιση

Η Αυτοδιοίκηση θεμέλιο της νέας
αρχιτεκτονικής της Πολιτείας

Προσλήψεις

Αλληλές και για τους δήμους

Προϋπολογισμός 2010

Περικοπές στα τακτικά έσοδα της Τ.Α.
προβλέπει ο προϋπολογισμός

ΚΕΔΚΕ

Δεν διαπραγματευόμαστε ούτε ένα ευρώ
από τους θεσμοθετημένους πόρους

Editorial

Επιστροφή στο μέλλον, λοιπόν.

Μετά από, σχεδόν, μια δεκαετία έντονων συζητήσεων, εξαγγελιών περί μεταρρύθμισης και επανίδρυσης του κράτους, αλλά και διαψεύσεων φαίνεται πως, επιτέλους, δρομολογείται η αναδιοργάνωση στη λειτουργία της πολιτείας.

Στις ανακοινώσεις-προθέσεις της κυβέρνησης περί διοικητικής μεταρρύθμισης, η Αυτοδιοίκηση όχι απλώς περιλαμβάνεται στο όλο εγχείρημα, αλλά δείχνει να αντιμετωπίζεται ως η βάση πάνω στην οποία η κυβέρνηση φιλοδοξεί να εφαρμόσει «με στέρεα και σταθερά βήματα» τη «νέα αρχιτεκτονική κράτους και Αυτοδιοίκησης».

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, διά των θεσμικών εκπροσώπων της χρόνια

δεν σημαίνει θεσμοθέτηση ενός μόνο νόμου, αλλά υιοθέτηση ενιαίου προγράμματος ρυθμίσεων, ενεργειών, έργων και μέτρων, για την υλοποίηση του οποίου θα έχουν διασφαλιστεί οι απαραίτητοι και αναγκαίοι πόροι.

Η εμπειρία του «Ι. Καποδίστριας» είναι αποκαλυπτική. Αν και βελτίωσε κάπως τα πράγματα, εν τούτοις, έμεινε ανολοκλήρωτος ο διακηρυγμένος στόχος για ισχυρούς και αποτελεσματικούς δήμους. Ο «Καποδίστριας» εκτός του ότι σκόνηταψε, εν τη γενέσει του, σε κομματικούς και μικροκομματικούς σκοπέλους, στη συνέχεια αντιμετώπισε τις περιοριστικές δημοσιονομικές λογικές της κεντρικής διοίκησης.

Άρα, όπως επανειλημμένα έχει επι-

ροφορικής, νομικής υποστήριξης, διοίκησης του δήμου.

Το ζήτημα της αναδιανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ κράτους και Αυτοδιοίκησης.

Το ζήτημα της φορολογικής αποκέντρωσης, απαραίτητη προϋπόθεση για τη διασφάλιση της οικονομικής αυτοδυναμίας και αυτοτέλειας των νέων ΟΤΑ.

Το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ένα Ολοκληρωμένο Επιχειρησιακό Σχέδιο για τους νέους ΟΤΑ, το οποίο θα περιέχει τη χρηματοδότηση έργων και δράσεων τόσο από κοινοτικούς όσο και από εθνικούς πόρους από την κεντρική διοίκηση προς την Αυτοδιοίκηση.

Είναι προφανές όμως ότι πάνω από

Η μεταρρύθμιση πρέπει να συνοδεύεται με γενναία αναδιανομή αρμοδιοτήτων και πόρων και όχι με περιοριστικές δημοσιονομικές λογικές και περισσότερο εναγκαλισμού κράτους και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που την οδηγούν σε περαιτέρω αποδυνάμωση.

τώρα έχει καταθέσει ένα επιστημονικό πλαίσιο αρχών, στόχων και διεκδικήσεων, προκειμένου να παρθούν οι οριστικές αποφάσεις για το είδος και το εύρος των αλλαγών, που απαιτούνται για μια ισχυρή Αυτοδιοίκηση.

Ως βασικούς, δε, όρους για να προχωρήσει η μεταρρύθμιση στην Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση θέτει τους εξής:

Πρώτον, να αποτελεί οργανικό τμήμα της συνολικής μεταρρύθμισης του διοικητικού συστήματος της χώρας.

Δεύτερον, των συνενώσεων να προηγηθεί η χωροθέτηση των ορίων των νέων δήμων με αντικειμενικά και συμφωνημένα κριτήρια.

Τρίτον, Διοικητική Μεταρρύθμιση

σημανθεί, η συζήτηση που μόλις άνοιξε πρέπει –όσον αφορά την Τοπική Αυτοδιοίκηση- να έχει στην ατζέντα της τα εξής θέματα:

Τη χωροθέτηση των ορίων των νέων ΟΤΑ, βάσει αντικειμενικών και συμφωνημένων κριτηρίων για να αποφευχθεί η λογική των συνενώσεων με κομματικά ή μικροπολιτικά κριτήρια.

Το νέο Δημοτικό Σύστημα Διακυβέρνησης και τα όργανα εσωτερικού ελέγχου του νέου δήμου.

Τις ελάχιστες υποχρεωτικές λειτουργίες-υπηρεσίες των νέων ΟΤΑ, που θα ικανοποιούν τις λειτουργίες προγραμματισμού, ολοκληρωμένης οικονομικής διαχείρισης, σχεδιασμού και παραγωγής έργων, πλη-

όλα η νέα μεταρρύθμιση πρέπει να στοχεύει σ' ένα δήμο με αναπτυξιακό και κοινωνικό ρόλο, που θα είναι βασικός πυλώνας της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης.

Απαραίτητη προϋπόθεση για να συμβεί αυτό είναι η μεταρρύθμιση να συνοδεύεται με γενναία αναδιανομή αρμοδιοτήτων και πόρων ανάμεσα στο κεντρικό κράτος και την Τοπική Αυτοδιοίκηση και όχι με περιοριστικές δημοσιονομικές λογικές, καθώς και λογικές περισσότερο εναγκαλισμού κράτους και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που θα την οδηγήσουν στη μείωση της αποτελεσματικότητας και του κύρους της, σε περαιτέρω, δηλαδή, αποδυνάμωση.

Προτάσεις, ιδέες, σχόλια στο eta@kedke.gr

04 ΠΑΡΙΣ ΚΟΥΚΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Από το μετερίζι της Αυτοδιοίκησης στα έδρα της Βουλής

06 Περικοπές στα τακτικά έσοδα της Τ.Α. προβλέπει ο προϋπολογισμός

08 Αλλάζει το σύστημα προσλήψεων στο Δημόσιο και την Τοπική Αυτοδιοίκηση

10 ΑΦΙΕΡΩΜΑ: Άνοιξε η συζήτηση για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση

29 «Στενός κορσές» το Ελεγκτικό Συνέδριο στους δημάρχους

33 ΑΡΘΡΟ: Ο προληπτικός έλεγχος δεν διευκόλυνε τη σύννομη οικονομική διαχείριση, του Αποστόλη Κοιμήση

34 ΑΡΘΡΟ: Τέσσερα ζητήματα για τον προληπτικό έλεγχο των ΟΤΑ, του Γ.Ι. Κούρτη

36 ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ Τ.Α.: Το «πράσινο» ενεργειακό στοίχημα των δήμων

41 Οι ευρωπαϊκοί δήμοι δείχνουν το δρόμο

- 45** Με δειλά βήματα προχωρεί η εξοικονόμηση ενέργειας
- 47** «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ»: Στον αέρα η χρηματοδότηση του προγράμματος για τους δήμους
- 49** ΑΡΘΡΟ: Με θάρρος και τόλμη, του Βασίλη Ι. Κοραχάη
- 50** Η οικονομική κρίση πλήττει δυσανάλογα τις γυναίκες
- 54** ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ:
Οι δρόμοι του κρασιού ακολουθούν τα χνάρια του Διόνυσου
- 57** ΕνΔΙΑΦΕΡΟΥΝ
- 59** Εκτός ΣΥΝόρων
- 61** ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ

Επιθεώρηση Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Εκδότης:

Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας
Ακαδημίας & Γενναδίου 8
106 78 Αθήνα
Τηλ. Κέντρο: 210 38 99 600, Fax: 210 38 20 807
email: eia@kedke.gr

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο:
Ο πρόεδρος της ΚΕΔΚΕ Νικήτας Κακλαμάνης

Διεύθυνση - Επιμέλεια Σύνταξης:
Θυρανία Σούλητη

Συντακτική Ομάδα:

Δημήτρης Μαρής
Νικολέττα Μουτούση
Ηλίας Μπενέκος

Εκδοτική Παραγωγή:

Σύγχρονες Εκδόσεις Κορυφή Α.Ε.
Εθνικής Αντιστάσεως & Ελ. Κωστοπούλου
Παλλήνη
Τηλ.: 210 66 65 669, 210 66 65 812

Σχεδιασμός - Σελιδοποίηση:

bmpplus
Σαράντα Εκκλησιών 8,
162 31 Βύρωνα
Τηλ.: 210 76 67 544
email: info@bmpplus.gr

45 Με δειλά βήματα προχωρεί η εξοικονόμηση ενέργειας

47 «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ»: Στον αέρα η χρηματοδότηση του προγράμματος για τους δήμους

54 Οι δρόμοι του κρασιού ακολουθούν τα χνάρια του Διόνυσου

ΠΑΡΙΣ ΚΟΥΚΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Από το μετερίζι της Αυτοδιοίκησης στα έδρανα της Βουλής

Συγκινητική εκδήλωση
τιμής στο Δ.Σ. της ΚΕΔΚΕ

*Βουλευτής Νομού Κοζάνης
εξελέγη στις εκλογές
του Οκτώβρη
ο Πάρις Κουκουλόπουλος,
χαράζοντας έτσι μια
καινούρια διαδρομή για
να υπηρετήσει τα δημόσια
πράγματα της χώρας.*

Ο Πάρις Κουκουλόπουλος, γνωστός μέχρι τώρα στο δημόσιο χώρο ως δήμαρχος Κοζάνης, πρόεδρος της ΚΕΔΚΕ, αλλά και από τα κεντρικά πολιτικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ, έχει συνδυάσει το όνομά του και έχει βάλει την προσωπική του σφραγίδα στην εξέλιξη του θεσμού της Αυτοδιοίκησης όσο ελάχιστοι αιρετοί στη χώρα μας. Με το γόνιμο προβληματισμό του, τις ρηξικέλευθες προτάσεις του και τις δυναμικές θέσεις μεταρρυθμιστικής πολιτικής έχει συμβάλει καθοριστικά στην επεξεργασία, στην τεκμηρίωση και την προώθηση σημαντικών θεμά-

των του θεσμού, όπως στη διαμόρφωση του Προγράμματος «Ιωάννης Καποδίστριας», στον Ελληνικό Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στη Συνταγματική Αναθεώρηση, στη διαμόρφωση των προτάσεων της Αυτοδιοίκησης για την -ανεκπλήρωτη ακόμη- διοικητική μεταρρύθμιση. Η συμμετοχή του Πάρι Κουκουλόπουλου στα όργανα της ευρωπαϊκής Αυτοδιοίκησης δεν αποτέλεσε μόνον εστία γόνιμης πολιτικής εμπειρίας για τον ίδιο, αλλά και μια μεγάλη παρακαταθήκη για την ελληνική Αυτοδιοίκηση, διότι πάντα μετουσίωσε τη

συμμετοχή του στους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Αυτοδιοίκησης σε νέες ιδέες και νέες πολιτικές που ανοίγουν δυναμικούς δρόμους στην ελληνική Αυτοδιοίκηση. Το σταθερό όραμά του, αλλά και το στοίχημά του για «σύγχρονο κράτος στην υπηρεσία του πολίτη, με ισχυρούς αποκεντρωμένους θεσμούς, που θα απελευθερώνει δυνάμεις και θα διασφαλίζει την εδαφική, την κοινωνική συνοχή και την περιφερειακή ανάπτυξη», όπως ο ίδιος δηλώνει, εφεξής θα το υπερασπίζεται και θα το υπηρετεί με συνέπεια από τα έδρανα

της Βουλής.

Ο Πάρις Κουκουλόπουλος υπηρέτησε το θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης επί είκοσι τρία χρόνια, τέσσερα χρόνια ως δημοτικός σύμβουλος και δεκαπέντε ως δήμαρχος της γενέτειράς του. Εξελέγη για πρώτη φορά δήμαρχος Κοζάνης το 1990 και οι πολίτες ανανέωσαν την εμπιστοσύνη τους στο πρόσωπό του το 1994, το 1998, το 2002 και το 2006.

Το 1999 γίνεται ο πρώτος αιρετός πρόεδρος της ΚΕΔΚΕ, θέση στην οποία επανεκλέγεται το 2003. Διετέλεσε μέλος της επταμελούς Ελληνικής Αντιπροσωπείας στη Μόνιμη Συνδιάσκεψη των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης (1992-1994).

Από το 1994 έως και σήμερα ήταν τακτικό μέλος της ελληνικής αντιπροσωπείας στην Επιτροπή των Περιφερειών της Ε.Ε. Το 2000 εξελέγη αντιπρόεδρος της Επιτροπής των Περιφερειών, ενώ υπήρξε επικεφαλής της ελληνικής αντιπροσωπείας από το 2002 έως το 2004.

Σε μια συγκινητική εκδήλωση αποχαιρετισμού, που έγινε στην ΚΕΔΚΕ, ο Πάρις Κουκουλόπουλος διαβεβαίωσε τους μέχρι τώρα συναδέλφους του δημάρχους-μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου πως δεν πρόκειται να εγκαταλείψει το θεσμό της Αυτοδιοίκησης, όχι μόνο γιατί αγαπά το θεσμό, αλλά κυρίως γιατί πιστεύει βαθύτατα σ' αυτόν.

«Δεν σε αποχαιρετάμε, σε χαιρετάμε και σου ευχόμαστε καλή επιτυχία στα νέα καθήκοντά σου», του είπε ο πρό-

εδρος της ΚΕΔΚΕ Νικήτα Κακλαμάνης.

«Είχαμε στιγμές έντασης και διαφωνίας, πάντοτε όμως κινηθήκαμε στα όρια της ευπρέπειας και του αλληλοσεβασμού» σημείωσε ο κ. Κακλαμάνης, για να υπογραμμίσει τις στιγμές συνεργασίας για κάτι καλύτερο στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, βάζοντας στην άκρη τις ιδεολογικές διαφορές τους.

«Ένα πράγμα δεν μπορεί να σου καταλογίσει και ο χειρότερος εχθρός σου, που εγώ πιστεύω πως δεν υπάρχει: ότι δεν αγάπησες την Τοπική Αυτοδιοίκηση», κατέληξε ο πρόεδρος της ΚΕΔΚΕ.

«Ο Πάρις δεν φεύγει από το χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, άνοιξε μια άλλη διαδρομή» σημείωσε ο δήμαρχος Αμφιλοχίας Αποστόλης Κοιμήσης και επικεφαλής της παράταξης «Αυτοδιοικητικό Κίνημα».

Ο κ. Κοιμήσης υπογράμμισε ότι η αυτοδιοικητική διαδρομή του Πάρι Κουκουλόπουλου ταυτίζεται με τις μεγάλες αλλαγές της αποκέντρωσης, της ψηφιστικής βασικών νόμων για τη λειτουργία του θεσμού (Ν. 1828 και Ν.1832), την καθιέρωση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, τις συνενώσεις δήμων.

Ο εκπρόσωπος της «Αυτοδιοικητικής Πρωτοβουλίας» Θοδωρής Γκοτσόπουλος εξήρε τη σημαντική, δημιουργική και αποτελεσματική συμβολή του Πάρι Κουκουλόπουλου για την ουσιαστική πολιτική λειτουργία της ΚΕΔΚΕ τα τελευταία χρόνια.

Ενώ ο εκπρόσωπος της «Δημοτικής Αγωνιστικής Συνεργασίας» Χρήστος Τέγος σημείωσε τα τέσσερα, όπως είπε, χαρακτηριστικά του Πάρι Κου-

κούλουπουλου: Η βαθιά γνώση των θεμάτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η συνέπειά του στις ιδεολογικές του απόψεις, η ικανότητα να ακούει τις απόψεις των άλλων και η εκτίμηση που έτυχε πέραν του χώρου που κινείται πολιτικά.

Αποχαιρετίζοντας ο κ. Κουκουλόπουλος το Διοικητικό Συμβούλιο της ΚΕΔΚΕ τόνισε ότι ο κύκλος της μεταπολίτευσης θα ολοκληρωθεί και θα διακοιμηθεί όταν η Ελλάδα αποκτήσει σύγχρονο κράτος. Οι καιροί, όπως ήρθαν, έχουν δώσει δραματική προτεραιότητα σ' αυτό το ζήτημα. Η διεθνής οικονομική κρίση, είπε, έχει σχέση με την εξέλιξη της παγκοσμιοποίησης. Η Ελλάδα στην περίοδο των έντονων ανακατατάξεων και των βαθιών αλλαγών, πρέπει να δώσει απαντήσεις σήμερα στα ερωτήματα και στις προκλήσεις που προκύπτουν, διαφορετικά θα τα βρει μπροστά της.

«Το σύγχρονο κράτος, είπε, δεν είναι μόνο ζήτημα αρχιτεκτονικής, έχει συγκεκριμένη μορφή, δηλαδή σύγχρονο επιτελικό κράτος, ανάπτυξη στην Περιφέρεια και ισχυρή Τοπική Αυτοδιοίκηση. Η διαδικασία που άνοιξε ο πρωθυπουργός δεν πρέπει ούτε να σταματήσει ούτε να λοξοδρομήσει». Και καταλήγοντας υπογράμμισε ότι καλές είναι οι επιτροπές και οι διεργασίες που έχουν ξεκινήσει σε κεντρικό επίπεδο, όμως «πιστεύω βαθιά ότι από την ίδια την ΚΕΔΚΕ και την Αυτοδιοίκηση μπορεί να σφραγιστεί ο χαρακτήρας και όσα πρέπει να εφαρμοστούν στην πράξη για ουσιαστική μεταρρύθμιση και πραγματική αποκέντρωση».

ΚΕΔΚΕ: Δεν διαπραγματευόμαστε ούτε ένα ευρώ από τους θεσμοθετημένους πόρους

Περικοπές στα τακτικά έσοδα της Τ.Α. προβλέπει ο προϋπολογισμός

Η συζήτηση και οι υπολογισμοί μόλις άρχισαν

«Η χώρα μας βρίσκεται στα πρόθυρα χρεοκοπίας και οφείλουμε να τη σώσουμε», ήταν το σαφές και απόλυτο μήνυμα του πρωθυπουργού Γ. Παπανδρέου, λίγο πριν από την κατάθεση του προσχεδίου προϋπολογισμού του 2010. Και άρα όλοι οφείλουν να προσαρμοστούν σ' αυτό χωρίς εκπτώσεις και ωραιοποιήσεις.

Είχε προηγηθεί η προειδοποίηση του Χουακίν Αλμουνία, επιτρόπου για τις Οικονομικές Υποθέσεις, ότι το «παιχνίδι τελείωσε» για την Ελλάδα και ότι αρχίζει αγώνας δρόμου για να μειώσει το υπερβολικό έλλειμμα.

Ο υπουργός Οικονομικών Γ. Παπακωνσταντίνου αμέσως μετά την παρουσίαση των βασικών αρχών του, χαρακτήρισε το νέο προϋπολογισμό μεταβατικό και ότι αποβλέπει στο νοικοκύρεμα των οικονομικών και στη στήριξη των ασθενέστερων.

Σύμφωνα, λοιπόν, με το προσχέδιο του προϋπολογισμού για το 2010 προβλέπεται να

αυξηθούν τα έσοδα του κράτους κατά 4,5 δισ. ευρώ -σε σχέση όμως με τα πραγματοποιηθέντα και όχι τα προϋπολογισθέντα του 2009- και να μειωθούν οι δαπάνες πάνω από 1,6 δισ. ευρώ.

Σε ό,τι αφορά την Τοπική Αυτοδιοίκηση, λοιπόν, ο νέος προϋπολογισμός προβλέπει μείωση των συνολικών προς κατανομή ποσών ΚΑΠ και ΣΑΤΑ. Άρα, σε κάθε περίπτωση η Αυτοδιοίκηση πρέπει να ανησυχεί για τη χρηματορροή προς τα ταμεία των δήμων για το 2010.

Ερωτηματικά προκύπτουν και σε σχέση με τις εκκρεμείς υποχρεώσεις του κράτους προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση, όπως, για παράδειγμα, είναι η απόδοση των παρακρατηθέντων.

Τι προβλέπει, λοιπόν, το προσχέδιο προϋπολογισμού για το 2010:

- Ο Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων -που μαζί με το Φόρο

Εισοδήματος Νομικών Προσώπων (ΦΕΝΠ) αποτελούν τη βασική πηγή χρηματοδότησης των ΚΑΠ- το 2009 είχε προϋπολογιστεί σε 12.170 εκατ. ευρώ, οι εκτιμήσεις πραγματοποίησης είναι στα 10.920 εκατ. ευρώ και ο προϋπολογισμός του 2010 είναι στα 11.400 εκατ. ευρώ.

- Ο ΦΕΝΠ το 2009 είχε προϋπολογιστεί στα 5.370 εκατ. ευρώ, οι εκτιμήσεις πραγματοποίησης είναι στα 3.800 εκατ. ευρώ και ο προϋπολογισμός 2010 είναι στα 3.525 εκατ. ευρώ.

- Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων για ΟΤΑ Α' βαθμού μειώνεται από 1.002 εκατ. ευρώ το 2009 σε 800 εκατ. ευρώ για το 2010.

Αντιθέτως τα Τέλη Κυκλοφορίας, που το 2009 είχαν προϋπολογιστεί σε 1.065 εκ.ατ ευρώ και οι εκτιμήσεις πραγματοποίησης είναι στα 1.533 εκατ. ευρώ, στον προϋπολογισμό του 2010 είναι 1.600 εκατ. ευρώ.

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα η εξαιρετικά δύσκολη οικονομική κατάσταση της χώρας και οι προβλέψεις για περικοπές των δημοσίων δαπανών και για τους ΟΤΑ της χώρας γίνονται βεβαιότητα.

Μένει να συγκεκριμενοποιηθούν τα ακριβή μεγέθη στον προϋπολογισμό για να καταγραφεί και το μέγεθος της μείωσης των δαπανών και για τους δήμους.

Πάντως, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΚΕΔΚΕ επανειλημμένα έχει τονίσει -και με αφορμή την καθυστέρηση που σημειώθηκε στην απόδοση του 12μόριου του Οκτωβρίου- ότι η Αυτοδιοίκηση δεν πρόκειται να διαπραγματευτεί ούτε ένα ευρώ από τους θεσμοθετημένους πόρους της, για τον απλούστατο λόγο ότι αφορούν, κυρίως, ανελαστικές δαπάνες και όχι άλλου είδους επιχορηγήσεις.

έχει πληρώσει έργα ύψους 1.777 εκατ. ευρώ, ενώ έχει συμβολαιοποιήσει έργα ύψους 2.069 εκατ. Δηλαδή, μέχρι 31/12/2009 χρειάζονται περίπου 300 εκατ. για να εξασφαλιστούν όλες οι πληρωμές.

Η Αυτοδιοίκηση έχει συνεισφέρει στο καλάθι του «ΘΗΣΕΑ» μέχρι τώρα 1.800 εκατ. ευρώ, κάτι παραπάνω, δηλαδή, από τις πληρωμές που έχουν γίνει μέχρι τώρα. Στην ουσία, δηλαδή, ο «ΘΗΣΕΑΣ» έχει χρηματοδοτηθεί με χρήματα των δήμων, κα-

Μάλιστα, κατά τη συνάντησή της με τον υπουργό Εσωτερικών Γ. Ραγκούση η ΚΕΔΚΕ κατέθεσε αιτήματα με τις άμεσες εκκρεμότητες της κεντρικής διοίκησης προς την Αυτοδιοίκηση, ούτως ώστε να μπορέσει να καλύψει βασικές λειτουργικές δαπάνες, όπως, για παράδειγμα, είναι η κατανομή της τελευταίας εκ των τεσσάρων δόσεων 62,5 εκατ. ευρώ για την πλήρη κάλυψη του κόστους μεταφοράς αρμοδιοτήτων κατά το 2008.

Επίσης, για το 2010 ανοικτά παραμένουν για την Αυτοδιοίκηση δύο σημαντικά και κρίσιμα –και λόγω οικονομικής κρίσης– θέματα:

Η κάλυψη των μισθολογικών δαπανών για όσους συμβασιούχους μονιμοποιήθηκαν πρώτον, και δεύτερον, η κάλυψη του κόστους λειτουργίας των προνοιακών δομών.

Και στις δύο περιπτώσεις πρόκειται για μεταφερόμενες αρμοδιότητες, πράγμα που σημαίνει ότι πρέπει να διασφαλιστούν οι αναγκαίοι πόροι από το κεντρικό κράτος.

Το 2009 το κόστος αυτό το είχε αναλάβει η ίδια η Αυτοδιοίκηση με δικούς της πόρους και ειδικότερα με πόρους που προοριζόταν για το «ΘΗΣΕΑ», ύψους 266 εκατ. ευρώ. Για το 2010 το ζήτημα παραμένει ανοικτό, ενώ η ΚΕΔΚΕ έχει ζητήσει τα 266 εκατ. ευρώ του 2009 να ενταχθούν στη λίστα των παρακρατηθέντων.

Δεύτερο ανοικτό θέμα για τους δήμους είναι τι θα γίνει με το αναπτυξιακό πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ», το οποίο λήγει στο τέλος του χρόνου.

Ο «ΘΗΣΕΑΣ», ένα πρόγραμμα ύψους 3,5 δισ. ευρώ, λίγο πριν από τη λήξη του παρουσιάζει μεγάλη υστέρηση όσον αφορά την απορροφητικότητα του, όπως, επίσης, και τις νομικές δεσμεύσεις. Συγκεκριμένα

θώς το κράτος δεν έχει βάλει το σύνολο του 35% που εκ του νόμου όφειλε να διαθέσει.

Τα ερωτήματα που προκύπτουν και χρήζουν άμεσης απάντησης σε ό,τι αφορά το «ΘΗΣΕΑ» είναι πολλά, όπως, για παράδειγμα, αν κλείσει το πρόγραμμα στις 31 του Δεκεμβρίου, τι θα γίνει με όσους δήμους δεν έχουν συμβολαιοποιήσει ακόμη έργα, αλλά έχουν συνεισφέρει οικονομικά στο πρόγραμμα, χωρίς να έχουν εισπράξει από τη συμμετοχή τους σ' αυτό; Επίσης, αν αποδοθούν τα συμβολαιοποιηθέντα, πρέπει να εξευρεθούν άλλα 300 εκατ. ευρώ μέχρι 31 Δεκεμβρίου.

Ένα τρίτο ερώτημα είναι αν θα παρακρατηθεί για το 2010 το ποσοστό των ΚΑΠ για το «ΘΗΣΕΑ». Η ΚΕΔΚΕ, με δεδομένο ότι τα χρήματα της Αυτοδιοίκησης που έχουν δεσμευτεί για το πρόγραμμα υπερκαλύπτουν τις προβλεπόμενες ανάγκες, προτείνει να μη γίνει παρακράτηση από τους ΚΑΠ για το 2010. Στο μέτρο, δε, που οι πόροι αυτοί καλύψουν το κόστος των μονιμοποιηθέντων συμβασιούχων και των προνοιακών δομών του 2010 –όπως συνέβη και φέτος– τα χρήματα αυτά να αθροιστούν στα παρακρατηθέντα και να αποδοθούν στην Αυτοδιοίκηση σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Σ' ό,τι αφορά τα παρακρατηθέντα, η απόδοση των οποίων έχει ξεκινήσει, η Αυτοδιοίκηση περιμένει να κατανεμηθεί, όπως προβλέπει και ο σχετικός νόμος (3756/2009), στις 31 Ιανουαρίου 2010 –κάθε χρόνο μέχρι το 2016– το ποσό των 214 εκατ. ευρώ.

Οι αιρετοί, πάντως, τονίζουν με

νόημα πως είναι αυτονόητο και θέμα στοιχειώδους αξιοπιστίας του ίδιου του κράτους να τηρεί τους νόμους.

Άρα, τονίζουν, η βασική προτεραιότητα είναι να ξεκαθαρίσει μια για πάντα αυτό το καθεστώς αναξιπιστίας και εξάρτησης. Στο ερώτημα, δε, που θα βρεθούν οι πόροι, η Αυτοδιοίκηση εδώ και χρόνια –και όχι μόνο σήμερα με τις υπάρχουσες δημοσιονομικές συνθήκες– έχει καταθέσει συγκεκριμένες προτάσεις, που αποτελούν και πάγια οικονομικά αιτήματά της: Φορολογική αποκέντρωση, με αναδιανομή φόρων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, όπως ο Φόρος Ακίνητης Περιουσίας και όχι επιβολή νέων, η κοστολόγηση των αρμοδιοτήτων που μεταφέρονται στους ΟΤΑ, ο έλεγχος των ροών των χρηματοδοτήσεων προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση, η διασφάλιση μηχανισμών ελέγχου και διαφάνειας στη διαχείριση των οικονομικών κ.ά.

Θεωρούν ότι η διοικητική μεταρρύθμιση που δρομολογεί η κυβέρνηση δεν πρέπει να είναι ζήτημα μόνον αρχιτεκτονικής, αλλά και οικονομικής μεταρρύθμισης και αποκέντρωσης. Μάλιστα, προτείνουν ως ένα πρώτο βήμα, που θα αποτελούσε και σημαντική έκφραση της κυβέρνησης για την προώθηση της φορολογικής αποκέντρωσης, το εξής:

Στο νομοσχέδιο που αναμένεται να κατατεθεί για την κατάργηση του ΕΤΑΚ και την επαναφορά του ΦΜΑΠ να προβλεφθεί συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο σχεδιαζόμενο νέο φόρο, σε ύψος τουλάχιστον αντίστοιχο αυτού των απολεσθέντων εσόδων από τη μείωση των τελών παρειπιδιμούντων.

Αηλιάζει το σύστημα προσλήψεων στο Δημόσιο και την Τοπική Αυτοδιοίκηση

Ν. Κακλαμάνης: Ο διάλογος που υποτίθεται ότι άρχισε για τις εργασιακές σχέσεις των απασχολούμενων στους ΟΤΑ είναι προσχηματικός, η κυβέρνηση δεν γνωρίζει σε βάθος το πρόβλημα και εκφράζω δημόσια το φόβο ότι οδηγούμεθα σε μετωπική ρήξη.

Ανοικτά παραμένουν αρκετά θέματα τα οποία αφορούν το νέο καθεστώς των προσλήψεων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Το νομοσχέδιο, το οποίο έλαβε το «πράσινο φως» από το Υπουργικό Συμβούλιο και σχετίζεται με την αναμόρφωση του συστήματος των προσλήψεων και την υπαγωγή τους στον έλεγχο του ΑΣΕΠ, αφήνει σημαντικά ζητήματα αδιευκρίνιστα.

Όπως υποστηρίζουν οι δήμαρχοι η επιστροφή των συμβάσεων μίσθωσης έργου και ορισμένου χρόνου στον έλεγχο του ΑΣΕΠ θεωρείται καταστροφική, ενώ αν δεν υπάρξουν διορθωτικές ρυθμίσεις μια σειρά από υπηρεσίες των δήμων διατρέχουν τον κίνδυνο να οδηγηθούν σε κατάρρευση.

Σε περίπτωση που δεν καλυφθούν κάποιες θέσεις με συμβασιούχους, υπηρεσίες όπως οι βρεφονηπιακοί σταθμοί, τα μουσικά σχολεία, το πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι, τα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης και τα δημοτικά θέατρα δεν θα μπορούν να λειτουργήσουν.

Οι δήμαρχοι υποστηρίζουν ότι δεν διαφωνούν με τη σταδιακή μείωση των συμβασιούχων και την αντικατάστασή τους με μόνιμο προσωπικό, ωστόσο θέτουν δύο βασικές προϋποθέσεις: Την εξασφάλιση γρήγορων διαδικασιών από το ΑΣΕΠ.

Την κάλυψη του επιπλέον κόστους που θα προκύψει από τη στιγμή που θα αντικατασταθούν οι θέσεις από μόνιμους.

Ν. Κακλαμάνης: Τα μέτρα οδηγούν σε επιδείνωση των προβλημάτων

Για μετωπική ρήξη έκανε λόγο ο πρόεδρος της ΚΕΔΚΕ και δήμαρχος Αθηναίων

Νικήτας Κακλαμάνης αμέσως μετά την ανακοίνωση των κυβερνητικών προθέσεων για αλλαγές στις προσλήψεις.

«Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν είναι να συγκρούεται με την εκάστοτε κυβέρνηση. Είναι ρόλος σύνθεσης με τελικό αποδέκτη τις τοπικές κοινωνίες, που εκπροσωπούν οι δήμαρχοι, και στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών που απαρτίζουν αυτές τις κοινωνίες.

Η σύγκρουση καθίσταται, δυστυχώς, αναπόφευκτη, όταν οι κυβερνήσεις αποφασίζουν μέτρα που όχι μόνο δεν επιλύουν τα προβλήματα, αλλά οδηγούν σε επιδείνωσή τους. Φοβάμαι ότι ο διάλογος που υποτίθεται ότι άρχισε για τις εργασιακές σχέσεις των απασχολούμενων στους ΟΤΑ είναι προσχηματικός, η κυβέρνηση δεν γνωρίζει σε βάθος το πρόβλημα και εκφράζω δημόσια το φόβο ότι οδηγούμεθα σε μετωπική ρήξη, εκτός αν ο διάλογος μετατραπεί σε ουσιαστικό και εξευρεθεί κοινά αποδεκτή λύση», δήλωσε ο πρόεδρος της ΚΕΔΚΕ.

Τι προβλέπει το νομοσχέδιο

Σύμφωνα με το αρχικό σχέδιο νόμου, που δόθηκε για δημόσια διαβούλευση, το σύνολο των προσλήψεων στο Δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα επανέρχονται στην εποπτεία του ΑΣΕΠ. Το σχέδιο προβλέπει, μεταξύ άλλων, την κατάργηση των συμβάσεων έργου, θέτοντας ένα μεταβατικό στάδιο προκειμένου να μην καταρρεύσουν λόγω έλλειψης προσωπικού οι υπηρεσίες.

Επίσης, η διενέργεια των διορισμών με γνήσιες συμβάσεις έργου θα υπά-

γονται πλέον στον έλεγχο του ΑΣΕΠ.

Ταυτόχρονα, επαναπροσδιορίζονται τα κριτήρια προσλήψεων στο Δημόσιο. Για τους εποχικούς υπαλλήλους επέρχεται περιορισμός της πριμοδότησης του κριτηρίου της ανεργίας, ενώ δεν λαμβάνεται υπόψη η ηλικία του ανέργου, καθώς καταργείται η υφιστάμενη διάταξη. Περίπου 120.000 συμβασιούχοι χάνουν το μπόνους της ενισχυμένης προσαύξησης του 50%, ενώ δίνεται έμφαση στους μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς τίτλους σπουδών και μειώνεται η πριμοδότηση του κριτηρίου της εμπειρίας για τους διαγωνισμούς με σειρά προτεραιότητας. Η πριμοδότηση αυτή αυξάνεται για το εποχικό προσωπικό που έχει προϋπηρεσία πέραν του έτους.

Η συνέντευξη για διαδικασίες πρόσληψης καταργείται, πλην των διορισμών του ειδικού επιστημονικού προσωπικού.

Το σχέδιο νόμου προβλέπει την ανάκληση όλων των προκηρύξεων για πρόσληψη προσωπικού που εκδόθηκαν μετά την 4η Οκτωβρίου 2009 και την επαναπροκήρυξή τους με την έναρξη εφαρμογής του νέου νόμου.

Ειδικότερα, στον έλεγχο του ΑΣΕΠ υπάγονται το σύνολο σχεδόν των προσλήψεων στο Δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα, στις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς, όπου το κράτος ορίζει τη διοίκηση ή έχει την πλειοψηφία του μετοχικού

κεφαλαίου. Μ' αυτό το δεδομένο θα επανέλθουν στον έλεγχο της Ανεξάρτητης Αρχής φορείς του Δημοσίου όπως η ΔΕΗ, ο ΟΠΑΠ, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο κ.λπ.

Στον έλεγχο του ΑΣΕΠ και το σύνολο του προσωπικού των δήμων

Στον έλεγχο του ΑΣΕΠ επανέρχεται και το σύνολο του προσωπικού των δήμων, των νομαρχιών, καθώς και των αμιγών και μεικτών επιχειρήσεών τους. Από το μικροσκόπιο του ΑΣΕΠ θα περνάνε και οι θέσεις των Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων, της ΚΕΔΚΕ, ορισμένων τραπεζών, καθώς και των θυγατρικών τους ανώνυμων εταιρειών τους.

Στο ίδιο καθεστώς εντάσσονται και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικά από κρατικούς πόρους τουλάχιστον κατά 50% του ετήσιου προϋπολογισμού τους.

Αλλαγές και στις συμβάσεις έργου

Σύμφωνα με το σχέδιο νόμου καταργούνται οι συμβάσεις έργου που υποκρύπτουν εξαρτημένη σχέση εργασίας. Εξαιρείται το ιατρικό προσωπικό και οι απασχολούμενοι ιατροί, οδοντίατροι, ελεγκτές και θεραπευτές ιατροί των ασφαλιστικών ταμείων, αρμοδιότητας της γενικής γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Η σύναψη συμβάσεων έργου ρητά δεν επιτρέπεται για κάλυψη διοικητικών αναγκών ή γραμματειακής εξυπηρέτησης του φορέα και εφόσον από τις διατάξεις του οικείου οργανι-

σμού προβλέπονται οργανικές θέσεις ειδικότητας αντίστοιχης με αυτές για τις οποίες προτείνεται η κατάρτιση σύμβασης μίσθωσης έργου με φυσικά πρόσωπα.

Οι προσλήψεις των συμβάσεων έργου θα υπάγονται στον έλεγχο του ΑΣΕΠ, ενώ η βεβαίωση ότι πρόκειται περί γνήσιας σύμβασης έργου, που δεν υποκρύπτει εξαρτημένη εργασία, θα παρέχεται από την Ανεξάρτητη Αρχή. Για να μην επέλθει διάλυση των φορέων του Δημοσίου το σχέδιο νόμου προβλέπει μεταβατικές διατάξεις.

Συγκεκριμένα, δίνεται ένα χρονικό περιθώριο έξι μηνών στις υπηρεσίες -και πάντως όχι μετά τις 31-12-2010 -προκειμένου να εφαρμόσουν τη νέα ρύθμιση για τις συμβάσεις έργου. Σε αυτήν την περίπτωση οι φορείς θα πρέπει να λάβουν την έγκριση του ΑΣΕΠ, προκειμένου να εκδοθεί στη συνέχεια σχετική απόφαση από το υπουργείο Εσωτερικών.

Το ίδιο χρονικό περιθώριο, έξι μηνών, δίνεται στις υπηρεσίες προκειμένου να προσδιορίσουν τις ειδικές κατηγορίες εποχικού προσωπικού που δεν υπάγονται στον έλεγχο του ΑΣΕΠ (και γι' αυτή την περίπτωση το χρονικό περιθώριο ρύθμισης που δίνεται είναι μέχρι τα τέλη του 2010).

α πα σχ ο -
λούνται με
συμβάσεις
ορισμένου
χ ρ ό ν ο υ
πάνω από
2 5 . 0 0 0
εργαζόμε-
νοι. Από

αυτούς εκτιμάται ότι μόλις οι 2.500 απασχολούνται πραγματικά για να καλύψουν εποχικές ανάγκες.

Μάλιστα, στην εγκύκλιο προσδιορίζεται και μια πρώτη ποσοτική προσέγγιση αντικατάστασης θέσεων ορισμένου χρόνου με θέσεις τακτικού προσωπικού. Η αναλογία θα είναι ανά δέκα εκτάκτους έξι μόνιμοι ή αορίστου χρόνου.

Στην ίδια εγκύκλιο προσδιορίζεται και η διαδικασία κατάθεσης αιτημάτων από τους φορείς. Για παράδειγμα, τα υπουργεία θα υποβάλουν ένα ενιαίο αίτημα για τακτικό και έκτακτο προσωπικό (τόσο των δικών τους υπηρεσιών όσο και των φορέων που είναι στην εποπτεία τους). Το αίτημα στη συγκεκριμένη περίπτωση θα απευθύνεται τόσο στο υπουργείο Εσωτερικών όσο και στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους. Αντίστοιχη διαδικασία θα ακολουθούν οι δήμοι και οι νομαρχίες, οι

Με απόφαση της κυβέρνησης ματαιώνεται η υλοποίηση του Ειδικού Προγράμματος Απασχόλησης μεταξύ Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ΟΑΕΔ για την τριετή απασχόληση 20.000 ανέργων στους δήμους και τις δημοτικές επιχειρήσεις.

Υπενθυμίζεται ότι η υλοποίηση του προγράμματος είχε εγκριθεί με σχεδόν ομόφωνη απόφαση του τελευταίου συνεδρίου της ΚΕΔΚΕ, ως συνεισφορά της Αυτοδιοίκησης στην αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, εξ ου και η χρηματοδότηση θα ήταν κατά 70% από πόρους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και κατά 30% με χρηματοδότηση από τον ΟΑΕΔ.

Σε σχετική ανακοίνωση της ΚΕΔΚΕ τονίζεται:

«Προκαλεί απορία αλλά και θλίψη η απόφαση της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, όταν η ανεργία καλπάζει, να καταδικάζει 20.000 ανέργους, έστω και για 36 μήνες να παραμένουν στη φτώχεια.

Η κυβέρνηση οφείλει να δώσει πίσω στην Αυτοδιοίκηση τα 80 εκατομμύρια ευρώ που ήδη έχουν δεσμευτεί (πόροι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης) χωρίς καμιά χρονοτριβή, προκειμένου να διανεμηθούν στους ΟΤΑ όπως γινόταν μέχρι τώρα».

Μείωση στο 10% των συμβάσεων ορισμένου χρόνου

Σύμφωνα με εγκύκλιο που θα εκδώσει το υπουργείο Εσωτερικών οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου θα πρέπει μέχρι το 2012 να περιοριστούν στο 10% και να αφορούν μόνον εποχικές ανάγκες.

Με βάση τα σημερινά δεδομένα στο στενό και ευρύτερο δημόσιο τομέα

οποίοι θα καταρτίζουν δύο βασικούς πίνακες. Στον ένα θα καταγράφονται οι ανάγκες για τακτικό προσωπικό και στον άλλο οι ανάγκες για έκτακτο. Πάντως, ειδικά για το προσωπικό των δήμων και των νομαρχιών αναμένεται να εκδοθεί αναλυτικότερη εγκύκλιος, στην οποία θα προσδιορίζονται οι κατηγορίες των συμβάσεων και των σχέσεων εργασίας.

Άνοιξε

η συζήτηση για τη

Διοικητική Μεταρρύθμιση

Γιάννης Ραγκούσης,
υπουργός Εσωτερικών
Προτεραιότητα η θέσπιση νέας αρχιτε-
κτονικής για κράτος και Αυτοδιοίκηση
με στέρεα και προσεκτικά βήματα

ΚΕΔΚΕ
Προϋπόθεση για ριζική και αποτελεσμα-
τική Διοικητική Μεταρρύθμιση
η ταυτόχρονη προώθηση και της
οικονομικής μεταρρύθμισης

Νέα αρχιτεκτονική για κράτος και Αυτοδιοίκηση

Οι προτεραιότητες της κυβέρνησης, όπως τις περιέγραψε ο υπουργός Εσωτερικών Γ. Ραγκούσης, επικεντρώνονται σε διοικητική μεταρρύθμιση, διασαφήνιση αρμοδιοτήτων κράτους-Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ, αλλά και συνθήκες απόλυτης διαφάνειας στη λειτουργία τους.

Με αυξημένες προσδοκίες και απαιτήσεις από τη νέα κυβέρνηση για το μέλλον της Αυτοδιοίκησης εμφανίζονται - όπως είναι φυσικό- η ΚΕΔΚΕ και όσοι υπηρετούν τον θεσμό.

Οι προγραμματικές δηλώσεις του υπουργού Εσωτερικών Γ. Ραγκούση, ο οποίος έκανε λόγο για ανάγκη εφαρμογής μιας «νέας αντίληψης και αρχιτεκτονικής για το κράτος, για την Αυτοδιοίκηση και τις μεταξύ τους σχέσεις», η οποία όπως τόνισε «θα προκύψει με στέρεα, προσεκτικά βήματα», δημιουργεί εύλογες ελπίδες.

Ταυτόχρονα θέτει τους εκπροσώπους της Αυτοδιοίκησης σε εγρήγορση, οι οποίοι παράλληλα διατυπώνουν και το πρώτο αίτημα για ολοκληρωμένες και καλά σχεδιασμένες λύσεις, με σαφή χρονοδιαγράμματα υλοποίησης και εξασφάλιση της οικονομικής τους βιωσιμότητας.

Διοικητική μεταρρύθμιση, διασαφήνιση αρμοδιοτήτων κράτους-Τοπικής Αυτοδιοίκησης, χρηματοδότηση της Αυτοδιοίκησης, οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ, αλλά και συνθήκες απόλυτης διαφάνειας στη λειτουργία τους, φαίνεται ότι βρίσκονται στην κορυφή της ατζέντας της νέας ηγεσίας του υπουργείου Εσωτερικών.

Οι εκπρόσωποι της Αυτοδιοίκησης, αν και δηλώνουν ευθύς εξ αρχής την πρόθεσή τους να συνεργαστούν με το υπουργείο Εσωτερικών πάνω στις προωθούμενες μεταρρυθμίσεις, συμμετέχοντας στο διάλογο, στις επιτρο-

πές που συστήνονται, περιμένουν ωστόσο τις αναγκαίες εξειδικεύσεις και τις συγκεκριμένες προτάσεις της ηγεσίας του υπουργείου Εσωτερικών.

Σε κάθε περίπτωση σημειώνουν με νόημα πως βασική προϋπόθεση για την υλοποίηση μιας ριζικής και αποτελεσματικής διοικητικής μεταρρύθμισης είναι η ταυτόχρονη προώθηση και της οικονομικής μεταρρύθμισης. Στην ουσία, δηλαδή, σημαίνει την εφαρμογή φορολογικής αποκέντρωσης με μεταφορά φόρων και επενδυτικών προγραμμάτων στην Αυτοδιοίκηση μέσα από μια συνολική μεταρρύθμιση και εκδημοκρατισμό του φορολογικού συστήματος, χωρίς την επιβολή νέων φόρων προς τους πολίτες. Άλλωστε, η παραπάνω θέση αποτελεί και ομόφωνη, σχεδόν, απόφαση των τελευταίων συνεδρίων της ΚΕΔΚΕ.

Σε καμία περίπτωση πάντως η Αυτοδιοίκηση δεν θα δεχθεί η όλη επιχείρηση, που ονομάζεται Διοικητική Μεταρρύθμιση, να ενταχθεί στη λογική του περιορισμού των δημοσιονομικών πόρων που κατευθύνονται προς την Αυτοδιοίκηση και στο όνομα του καλύτερου και αποτελεσματικότερου ελέγχου της.

Τα τρία βήματα πριν από τις αλλαγές

Παρουσιάζοντας τα τρία πρώτα βήματα του υπουργείου, στο πλαίσιο των προωθούμενων αλλαγών, ο κ. Ραγκούσης ανέφερε από το βήμα της Βουλής, κατά την ανάγνωση των προγραμμα-

τικών δηλώσεων της κυβέρνησης:

Πρώτον, θα εκπονηθεί μία ενιαία μελέτη, από Επιστημονική Επιτροπή υψηλού κύρους, η οποία είναι ήδη υπό συγκρότηση και θα αξιολογήσει με αυστηρά, αντικειμενικά κριτήρια την πλούσια προεργασία που έχει γίνει.

Δεύτερον, θα υπάρξει διεξοδική διαβούλευση με όλους τους φορείς της Αυτοδιοίκησης και τις τοπικές κοινωνίες, η οποία θα κορυφωθεί με τη διαβούλευση ανάμεσα στα κόμματα και μέσα στο Κοινοβούλιο.

Ως **τρίτο** και σημαντικότερο βήμα ο υπουργός αξιολόγησε τον «Οδικό Χάρτη Εφαρμογής». Για το σκοπό αυτό συγκροτείται άμεσα Επιτροπή Παρακολούθησης, με συμμετοχή του κράτους και των φορέων της Αυτοδιοίκησης, η οποία θα προσδιορίσει μετρήσιμες, θεσμικές, λειτουργικές και οικονομικές προϋποθέσεις για το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής των μεγάλων αλλαγών.

Στόχος λιγότεροι, ισχυρότεροι και οικονομικά αυτοδύναμοι Δήμοι

Στόχος του υπουργείου, σύμφωνα με τον κ. Ραγκούση, είναι να προχωρήσει η θέσπιση της νέας αρχιτεκτονικής μέσα στο 2010, ώστε να εφαρμοσθεί στις επόμενες αυτοδιοικητικές εκλογές, αφού -ιδίως μετά τη διεθνή οικονομική κρίση- «είναι απαραίτητος όρος για να βάλουμε τη χώρα σε νέους ρυθμούς παραγωγικότητας».

Κάτι τέτοιο μάλιστα εκτιμάται πως εί-

να είναι εφικτό, καθώς έχει τη στήριξη της ευρύτατης πλειοψηφίας του κόσμου της Αυτοδιοίκησης, αλλά και μια ευρύτατη κοινωνική πλειοψηφία που θέλει ισχυρή, αποτελεσματική, διάφανη Αυτοδιοίκηση.

Εξειδικεύοντας τα σχέδια για την προωθούμενη διοικητική μεταρρύθμιση, ο υπουργός Εσωτερικών ξεκαθάρισε:

- Ο Α΄ βαθμός Αυτοδιοίκησης θα αποτελείται από λιγότερους και ισχυρούς δήμους, συμπεριλαμβανομένου και του Λεκανοπεδίου της Αττικής.
- Ο ισχυρός δήμος θα προκύψει από την εξασφάλιση της πραγματικής οικονομικής αυτοτέλειάς του, με φορολογική αποκέντρωση και ενίσχυση των διοικητικών μηχανισμών του. Στο πλαίσιο αυτό θα ενισχυθούν οι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ και θα προωθηθούν συνθήκες απόλυτης διαφάνειας σε αυτούς. Συγκεκριμένα:

Πρόγραμμα έργων στη θέση του «ΘΗΣΕΑ»

Στα σχέδια του ΥΠ.ΕΣ. εντάσσεται και η αντικατάσταση του προγράμματος «ΘΗΣΕΑΣ». Σύμφωνα με όσα δήλωσε ο κ. Ραγκούσης στη Βουλή -χωρίς όμως να δώσει περισσότερες λεπτομέρειες- το υπουργείο σκοπεύει να προχωρήσει σε ένα νέο, ριζικά βελτιωμένο πρόγραμμα έργων για τους

ΟΤΑ Α΄ βαθμού, καθώς ο «ΘΗΣΕΑΣ» παρουσιάζει δυσλειτουργίες και υστέρηση στην απορροφητικότητα.

Διαφάνεια και αντικειμενικότητα στις χρηματοδοτήσεις

Παράλληλα, καθιερώνεται καθεστώς υπαγωγής των δαπανών όλων των Δήμων στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Στόχος, σύμφωνα με τον υπουργό, είναι η διαφάνεια και η αντικειμενικότητα όλων των χρηματοδοτήσεων προς την Τ.Α., καθώς -όπως ανέφερε- είναι «μείζον θέμα για τη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας να μπει σταδιακά τέρμα στο απαράδεκτο καθεστώς των υπερδανεισμένων, ζημιωγόνων και ελλειμματικών δήμων της χώρας». Όπως πρόσθεσε μάλιστα ο κ. Ραγκούσης «δεν είναι δυνατόν να εξαιρούνται οι ΟΤΑ, ιδίως σε συνθήκες δημοσιονομικού εκτροχιασμού, από το δραστικό περιορισμό εξόδων».

Αξίζει να σημειωθεί πάντως ότι η συγκεκριμένη αναφορά, σύμφωνα με τους εκπροσώπους της Αυτοδιοίκησης, χρήζει περαιτέρω εξειδίκευσης, αφού είναι γνωστό πως οι ΟΤΑ ευθύνονται μόλις για το 1% του δημόσιου χρέους. Σχολιάζοντας μάλιστα την πρόθεση του υπουργού να υπαχθούν οι δήμοι, σε ό,τι αφορά τις δαπάνες

τους, στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο πρόεδρος της ΚΕΔΚΕ Νικήτας Κακλαμάνης υπενθύμισε πως «όλοι οι δήμοι πάνω από 5.000 κατοίκους υπάγονται σ' αυτόν τον έλεγχο εδώ και χρόνια». Κατά συνέπεια -σημείωσε ο κ. Κακλαμάνης- «με τη μείωσή τους σε 300-400 (Καποδίστριας 2) δεν θα υπάρχει δήμος με μικρότερο πληθυσμό».

Αιρετό Περιφερειακό Συμβούλιο και περιφερειάρχης

Όσον αφορά το Β΄ βαθμό Αυτοδιοίκησης αυτός πλέον θα αποτελείται από τις αιρετές Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις. Η αιρετή Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση θα έχει επικεφαλής αιρετό περιφερειάρχη και αιρετό Περιφερειακό Συμβούλιο.

Οι νομαρχίες θα λειτουργούν πλέον ως διοικητικές μονάδες της οικείας περιφέρειας. Είναι αυτονόητο ότι θα εξασφαλίζεται η αναλογική εκπροσώπηση των νομών στη σύνθεση του εκλεγμένου Περιφερειακού Συμβουλίου. Στο επίπεδο της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης θα θεσμοθετηθεί η κρίσιμη για το μέλλον της Αττικής και της Θεσσαλονίκης Μητροπολιτική Αυτοδιοίκηση.

Κατάργηση του 42%

Μία ακόμη από τις προωθούμενες αλλαγές στο χώρο της Αυτοδιοίκησης αφορά τον τρόπο εκλογής των τοπικών αρχόντων, αφού, όπως εξήγγειλε ο υπουργός Εσωτερικών, καταργείται το ισχύον εκλογικό σύστημα με την προϋπόθεση του 42%.

Παράλληλα προωθείται το δικαίωμα συμμετοχής στις εκλογές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση στη δεύτερη γενιά μεταναστών και στους μετανάστες που διαθέτουν άδεια μακροχρόνιας διαμονής και έχουν συμπληρώσει πενταετία. Πρόθεση του υπουργείου Εσωτερικών είναι να συμμετάσχουν ήδη, με δικαίωμα εκλέγειν και εκλέγεσθαι, στις επόμενες αυτοδιοικητικές εκλογές, αφού σύμφωνα με τον υπουργό «είναι μια πρωτοβουλία ώριμη, αυτονόητη εδώ και χρόνια σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Διευκρινίσεις, πάντως, επί της συγκεκριμένης εξαγγελίας ζήτησε ο πρόεδρος της ΚΕΔΚΕ. Όπως τόνισε ο κ. Κακλαμάνης, ο υπουργός «οφείλει άμεσα να διευκρινίσει ποιους ακριβώς μετανάστες περιλαμβάνει η εξαγγελία, με ποιες προϋποθέσεις και με ποιες συνθήκες εισόδου στη χώρα».

Η ατζέντα της Αυτοδιοίκησης προς την κυβέρνηση

Η διοικητική μεταρρύθμιση και η φορολογική αποκέντρωση
στο επίκεντρο των προτεραιοτήτων

Το πλέγμα των αιτημάτων της Αυτοδιοίκησης παρουσίασε στο νέο υπουργό Εσωτερικών Γιάννη Ραγκούση και τον υφυπουργό Ντίνο Ρόβλια ο πρόεδρος της ΚΕΔΚΕ Νικήτας Κακλαμάνης και η Εκτελεστική Επιτροπή κατά την πρώτη συνάντηση που είχαν και η οποία έγινε με πρωτοβουλία της νέας πολιτικής ηγεσίας του ΥΠ.ΕΣ., εν όψει και των προγραμματικών δηλώσεων της κυβέρνησης.

Το κλίμα ήταν πολύ καλό, όμως όπως σημείωσε και ο κ. Κακλαμάνης: «Οι καλές προθέσεις αποδεικνύονται και με τις καλές αποφάσεις».

Σε κάθε περίπτωση, η ΚΕΔΚΕ κατέθεσε στη νέα ηγεσία του υπουργείου Εσωτερικών υπόμνημα με όλες τις θέσεις και τις προτεραιότητες που θέτει η Αυτοδιοίκηση.

Σε ό,τι αφορά τη διοικητική μεταρρύθμιση η ΚΕΔΚΕ -όπως επιβεβαίωσε ομόφωνα και το Δ.Σ.- στηρίζει το εγχείρημα, εμμένοντας στους όρους και τις προϋποθέσεις που έχει θέσει στα συνέδριά της, καθώς και στη μελέτη που εκπονήθηκε από το ΙΤΑ και την οποία επαναποστέλει στο ΥΠ.ΕΣ. και τα κόμματα. Παράλληλα, ζήτησε χρονοδιάγραμμα ψήφισης του νόμου και να αποσαφηνιστεί αν θα ισχύσει από τις εκλογές του 2010, ενώ ξεκαθάρισε ότι θα συμμετέχει στο διάλογο του υπουργείου, με εκπροσώπους της στις αντίστοιχες επιτροπές που συστήνονται. Αναμένει δε μέχρι το τέλος του έτους την τελική πρόταση της κυβέρνησης επί της οποίας θα τοποθετηθεί στο τακτικό συνέδριό της στις 18 Ιανουαρίου.

Όπως διευκρινίζει η Ένωση, η ολοκληρωμένη διοικητική μεταρρύθμιση της Δημόσιας Διοίκησης πρέπει να αφορά ταυτόχρονα: τη συνολική διάρθρωση των δομών της, την οργάνωση, τις αρμοδιότητες και τις λειτουργίες, το ανθρώπινο δυναμικό, τους υλικούς και άυλους πόρους και τις σχέσεις μεταξύ των δομών της. Παράλληλα, πρέπει να εφαρμόζεται ως ένα ολοκληρωμένο μεσοχρόνιο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μεταρρύθμισης.

Οι θέσεις της Αυτοδιοίκησης για τη διοικητική μεταρρύθμιση

Η ΚΕΔΚΕ εκτιμά πως μια πρώτη δέσμη προτάσεων προς αυτή την κατεύθυνση είναι οι σχετικές αποφάσεις των πρόσφατων τακτικών συνεδρίων της, που μεταξύ άλλων αναφέρουν:

Το διοικητικό σύστημα της χώρας διарθρώνεται σε τρία επίπεδα: το εθνικό, το περιφερειακό και το τοπικό, στα

οποία συγκροτούνται οι δομές της Διοίκησης και της Αυτοδιοίκησης. Η Κεντρική Δημόσια Διοίκηση ενισχύει τις επιτελικές δομές και τις λειτουργίες της στην κατεύθυνση του «κράτους - στρατηγείου», αποκεντρώνει αρμοδιότητες, πόρους και μέσα, στο περιφερειακό και στο τοπικό επίπεδο και στηρίζει την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Ως β' βαθμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης συγκροτείται η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση με την εκλογή των οργάνων της, με τη διατήρηση των νομαρχιών ως διαμερισμάτων και με αρμοδιότητες: το σχεδιασμό και την εφαρμογή των περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων, την περιφερειακή εξειδίκευση των εθνικών πολιτικών και τη μελέτη-κατασκευή-συντήρηση των έργων περιφερειακής και νομαρχιακής κλίμακας. Ταυτόχρονα πρέπει να υπάρξει μείωση του αριθμού των σημερινών περιφερειών.

Οι παραπάνω διοικητικές μεταρρυθμίσεις συνοδεύονται από φορολογική αποκέντρωση, χωρίς πρόσθετους φόρους.

Τα νέα φορολογικά έσοδα θα καλύψουν το κόστος νέων αρμοδιοτήτων που θα αφορούν κυρίως υπηρεσίες κοινωνικής αλληλεγγύης, εκπαίδευσης, καθώς και πρωτοβάθμιας και προληπτικής υγειονομικής περίθαλψης.

Για τη διαχείριση των Μητροπολιτικών λειτουργιών προτείνεται η δημιουργία ενός ειδικού επιχειρησιακού προγράμματος, που θα περιλαμβάνει τις αναγκαίες ρυθμίσεις, τα διοικητικά μέτρα και το χρηματοδοτικό σχήμα.

Το πρόγραμμα θα αφορά καταρχήν τα πολεοδομικά συγκροτήματα Αθήνας και Θεσσαλονίκης.

Για την πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση η ΚΕΔΚΕ τάσσεται υπέρ των συνενώσεων δήμων, με στόχο την ισχυροποίησή τους, την εξασφάλιση της βιωσιμότητάς τους και την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης. Ειδικά τα μεγάλα συμπλέγματα νησιών θα πρέπει να αντιμετωπιστούν ως πλήρεις αυτοδιοικητικές μονάδες.

Επιβάλλεται να υπάρξει όμως από την πολιτεία ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα χωροθέτησης, ρυθμίσεων, έργων και μέτρων πολιτικής, με διασφαλισμένους πόρους. Ως τέτοιο η ΚΕΔΚΕ προτείνει το μεσοχρόνιο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μεταρρύθμισης, το οποίο μπορεί να χρηματοδοτηθεί από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2007-2013, περιλαμβανομένου του Ε.Π. «Διοικητική Μεταρρύθμιση» και από εθνικούς πόρους, περιλαμβανομένων του ΠΔΕ και των πόρων του προγράμματος «ΘΗΣΕΑΣ». Βέβαια, το πρόγραμμα αυτό απαιτεί μεσοχρόνιο διάστημα για το σχεδιασμό για την εφαρμογή του, ικανή δομή διοίκησής του (στο επίπεδο του γραφείου του πρωθυπουργού), εξωτερική δομή παρακολούθησης και αξιολόγησής του (π.χ. ένα όργανο του Κοινοβουλίου)

και, τέλος, την ευρύτερη δυνατή πολιτική και κοινωνική συναίνεση.

Φορολογική αποκέντρωση

Παράλληλα, στον υπουργό ετέθησαν και τα πάγια οικονομικά αιτήματα της Αυτοδιοίκησης, και συγκεκριμένα η φορολογική αποκέντρωση (μεταφορά στην Τ.Α. φόρων όπως ο Φόρος Ακίνητης Περιουσίας), ο εμπλουτισμός της χρηματοδότησης των ΚΑΠ (ένταξη φόρων όπως ο ΦΠΑ), η κοστολόγηση των υπηρεσιών που μεταφέρονται στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και η πλήρης χρηματοδότησή τους, η δημιουργία Επιτροπής Οικονομικών από στελέχη του υπουργείου Εσωτερικών, Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και ΚΕΔΚΕ, με αντικείμενο τη ροή και τον έλεγχο των χρηματοδοτήσεων προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση, ο εκσυγχρονισμός του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και η δημιουργία προϊόντων ειδικά σχεδιασμένων για τους ΟΤΑ και τα Νομικά τους Πρόσωπα.

Συμμετοχή των ΟΤΑ στα Ε.Π. 2007-2013

Την ΚΕΔΚΕ απασχολεί σοβαρά και το θέμα συμμετοχής των ΟΤΑ στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου 2007-2013, καθώς εκκρεμεί η εφαρμογή των σχετικών νομικών ρυθμίσεων και η επιχειρησιακή εφαρμογή των αντίστοιχων οικονομικών και διοικητικών μέτρων. Ειδικότερα, για τα προγράμματα Τοπικής Ανάπτυξης των ΤΕΔΚ αναμένει από το υπουργείο Οικονομικών να δώσει ρητή κατεύθυνση στους γενικούς γραμματείς των Περιφερειών για τη χρηματοδότηση των έργων των ΟΤΑ, που θα περιλαμβάνονται στα προγράμματα αυτά. Σε ό,τι αφορά τις ομάδες υποστήριξης των ΤΕΔΚ, η ΚΕΔΚΕ έχει ζητήσει τη χρηματοδότησή τους από το Υπουργείο Εσωτερικών. Συγκεκριμένα έχει υποβάλει στα υπουργεία Οικονομίας και Εσωτερικών πρόταση

χρηματοδότησης ενός Προγράμματος Υποστήριξης της Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης ύψους 7,6 εκατ. € για την υποστήριξη της εκπόνησης του Προγράμματος Τοπικής Ανάπτυξης κάθε ΤΕΔΚ, καθώς και για την υποστήριξη φορέων της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην προετοιμασία και την υλοποίηση των έργων τους.

Ο «Καποδίστριας 2» ακυρώνει το σκοπό λειτουργίας της «ΔΗΜΟΣ Α.Ε.»

Ιδιαίτερη σημασία αποδίδει η Αυτοδιοίκηση και στη σύσταση της «ΔΗΜΟΣ Α.Ε.», με σκοπό την υποστήριξη των ΟΤΑ για την κατασκευή των έργων τους που θα χρηματοδοτηθούν από τα Ε.Π. του ΕΣΠΑ. Η ΚΕΔΚΕ έχει υποβάλει το Επιχειρησιακό Σχέδιο της «ΔΗΜΟΣ Α.Ε.» και ζήτησε από το υπουργείο Οικονομικών να επιχορηγεί ετησίως τη «ΔΗΜΟΣ Α.Ε.» με το ποσό των 3,5 εκατ. € για το υπόλοιπο της προγραμματικής περιόδου (2009-2013). Παράλληλα, οι εκπρόσωποι της Αυτοδιοίκησης ζητούν παράταση της περιόδου εφαρμογής του μεταβατικού συστήματος επιβίωσης της διαχειριστικής επάρκειας των ΟΤΑ (και επομένως το νέο πρότυπο του ΕΛΟΤ να εφαρμοστεί από τις αρχές του 2011), καθώς μέχρι σήμερα επιβεβαιώθηκε μόνο 226 ΟΤΑ, 43 ΔΕΥΑ και 5 Αναπτυξιακών Εταιρειών. Στο βαθμό όμως που προχωρήσει η διοικητική μεταρρύθμιση, ειδικότερα ο «Καποδίστριας 2» και δημιουργηθούν 300-400 ισχυροί δήμοι, τότε οι τελευταίοι θα έχουν τη διαχειριστική επάρκεια για την κατασκευή των έργων τους. Άρα, σ' αυτήν την περίπτωση η «ΔΗΜΟΣ Α.Ε.» εκ των πραγμάτων χάνει το σκοπό σύστασής της, που δεν είναι άλλος από την υποστήριξη των μικρών δήμων για την κατασκευή έργων του ΕΣΠΑ.

Σε ό,τι αφορά το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Διοικητική Μεταρρύθμιση» έχει ήδη συμφωνηθεί με το υπουργείο Εσωτερικών η κατά προτεραιότητα προώθηση έργων, που θα αφορούν την υπηρεσία προγραμματισμού και την εκπόνηση των επιχειρησιακών προγραμμάτων, την οικονομική υπηρεσία και τον οικονομικό προγραμματισμό, την τεχνική υπηρεσία και την κατασκευή των τεχνικών έργων, την κοινωνική υπηρεσία και το σχεδιασμό και εφαρμογή της δημοτικής κοινωνικής πολιτικής, την οργάνωση των υπηρεσιών πληροφορικής και την οργάνωση της δημόσιας πληροφορίας και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Επί τάπητος στη συνάντηση τέθηκαν, τέλος, τα εκκρεμή θεσμικά ζητήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και συγκεκριμένα τα θέματα των Δημοτικών Λιμενικών Ταμείων, οι Λαϊκές Αγορές, η υπογραφή της συλλογικής σύμβασης εργασίας μεταξύ ΚΕΔΚΕ - ΠΟΕ-ΟΤΑ - ΥΠΕΣ, καθώς και η βελτίωση της καταστατικής θέσης των αιρετών.

Η Αυτοδιοίκηση ως θεμέλιο θεσμικής ανανέωσης

Του Δημήτρη Θ. Τσάτσου*

Η διοικητική μεταρρύθμιση βρίσκεται πια προ των πυλών. Έπρεπε βέβαια πριν από χρόνια να είχε γίνει. Θετικά σημειώνω ότι οι πρώτες τοποθετήσεις που ανακοινώθηκαν ανταποκρίνονται σε μία γενικότερη σύλληψη αναδιοργάνωσης της λειτουργίας της πολιτείας. Δεν αφορά δηλαδή απλώς τη λειτουργία του Υπουργικού Συμβουλίου, την κρατική διοίκηση και τη διαφάνεια, ούτε όμως αφορά κάποια μόνον επίπεδα διοίκησης, δεν σταματά στην ισχυροποίηση της Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης, στην οργανωτική και λειτουργική αναβάθμιση της Δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης και στη θεσμοθέτηση μητροπολιτικής διακυβέρνησης. Αντίθετα, φαίνεται να αντιμετωπίζεται ως το «κλειδί» μιας ευρύτερης μεταρρύθμισης της λειτουργίας της κρατικής οργάνωσης, που πρέπει να γίνει επιτελική, ρυθμιστική.

Η μεταβίβαση σημαντικών κρατικών αρμοδιοτήτων, από αυτές που αφορούν την αναπτυξιακή διαδικασία μέχρι εκείνες που άπτονται της οικιστικής ανάπτυξης ή της άσκησης κοινωνικής πολιτικής στην αυτοδιοίκηση, θα αλλάξει ριζικά τον τρόπο λειτουργίας και των ίδιων των υπουργείων.

Ειδικότερα στο δικό μας μεγάλο θέμα: «Αυτοδιοίκηση»!..

Μια πρώτη προϋπόθεση επιτυχίας για την Αυτοδιοίκηση είναι η αυτόνομη αντιμετώπιση του ζητήματος της δημοτικής διακυβέρνησης. Δεν έχει νόημα να προχωρήσουμε σε συνένωση των υφιστάμενων αδυναμιών των δήμων. Η νέα αρχιτεκτονική της Δημόσιας Διοίκησης και της Αυτοδιοίκησης, όπως την εξήγγειλε ο υπουργός Εσωτερικών, θέτει επί τάπητος ένα ζήτημα που αφορά την ουσία της Αυτοδιοίκησης: να προχωρήσουν οι λειτουργικές αλλαγές, από το ρόλο του δημοτικού συμβουλίου μέχρι την αναβάθμιση των δομών τοπικής εκπροσώπησης, καθώς και την αλλαγή εκείνης της δομής του κάθε δήμου που θα διασφαλίσουν επαφή με τον πολίτη, διαφάνεια, δημόσιο μαντζμεντ, αποτελεσματικότητα.

Μία δεύτερη προϋπόθεση επιτυχίας μιας μεταρρύθμισης είναι η αναγνώριση της ανάγκης διαμόρφωσης ενός πλαισίου προσέλκυσης του κατάλληλου για τις νέες δομές και ανάγκες ανθρώπινου δυναμικού. Η διαφοροποίηση του υφιστάμενου και χαμηλού πλαισίου αμοιβών, καθώς και του συστήματος προσλήψεων αναδεικνύονται σε εργαλεία-κλειδιά για την προσέλκυση ικανών τεχνοκρατών για την κάλυψη θέσεων αυξημένης διοικητικής ευθύνης, όπως και για την προσέλκυση εξειδικευμένων επιστημόνων, αλλά και, γενικότερα, ανθρώπινου δυναμικού με αυξημένες δεξιότητες, ενός δυναμικού που θα επιτρέψει στην Αυτοδιοίκηση

να κάνει το απαραίτητο ποιοτικό άλμα ώστε να ηγηθεί η ίδια της ισχυρής αναγεννητικής προσπάθειας που απαιτείται για να προσαρμοστούν οι δήμοι στις νέες πραγματικότητες.

Η κοινωνία είναι ώριμη για αλλαγές, αρκεί αυτή τη φορά η μεταρρύθμιση να ενταχθεί ακριβώς όπως σχεδιάστηκε από τον υπουργό Εσωτερικών, αλλά και μελετήθηκε από το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ανασύνταξης της ελληνικής πολιτείας, υπερβαίνοντας τις αντιστάσεις του πολιτικού συστήματος, τμήμα του οποίου είναι και η Αυτοδιοίκηση, όπως λειτουργεί σήμερα, και της διαμορφωμένης κατάστασης.

Μια τόσο ριζική μεταρρυθμιστική τομή προϋποθέτει ένα συνολικό σχέδιο που θα ξεφύγει από τον πειρασμό της αποσπασματικότητας. Ένα επιχειρησιακό σχέδιο που, προικισμένο με τους απαραίτητους πόρους, να συντονίζεται από μια ισχυρή δομή, με ευρεία νομιμοποίηση, ώστε να συγκεντρώσει τις ευρύτερες αναγκαίες συναινέσεις, να αντεπεξέλθει σε ισχυρές αντιστάσεις και να διασφαλίσει την απαραίτητη συνέχεια του κράτους. Με δεδομένη την εμπλοκή στο εγχείρημα δεκάδων υπηρεσιών, πρέπει να διασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση και η προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα, καθώς και οι δυνατότητες διορθωτικών παρεμβάσεων κατά τη διάρκεια της πορείας. Αυτό το τελευταίο δεν είναι «απώλεια» χρόνου. Είναι «κέρδος» χρόνου.

* Καθηγητής, πρόεδρος Επιστημονικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Η ώρα της μεταρρύθμισης της Δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης

Του Γιώργου Χ. Σωτηρέλη*

Μετά από μια δεκαετία έντονων διεργασιών και πολλαπλών διαψεύσεων κάτι φαίνεται, επιτέλους, να κινείται προς την κατεύθυνση της μεταρρύθμισης της Δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης. Οι πρόσφατες εξαγγελίες της νέας κυβέρνησης φαίνεται να βρίσκονται πολύ κοντά σε όσα έχουν προταθεί εδώ και χρόνια από το χώρο των θεσμικών εκπροσώπων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αρχής γενομένης από την ΚΕΔΚΕ – η οποία σταδιακά διαμόρφωσε, με την παλαιά αλλά και με τη νέα ηγεσία της, μια ολοκληρωμένη μεταρρυθμιστική πρόταση –, για να ακολουθήσει στη συνέχεια, παρά τις αρχικές αμφιταλαντεύσεις, και η ΕΝΑΕ, αναθέτοντας μάλιστα την εκπόνηση σχετικής μελέτης στο Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Έτσι, μετά και από την ευνοϊκή απήχηση που είχε αυτή η μελέτη, στην οποία είχα την τιμή να συμβάλω ως συντονιστής της ομάδας εργασίας, διαμορφώνονται οι όροι μιας πρωτοφανούς σύγκλισης, που θα ήταν πραγματικά κρίμα να χαθεί, είτε στη δίνη μικροπολιτικών σκοπιμοτήτων είτε λόγω των αντιστάσεων ενός συγκαλυμμένου μεν αλλά πανταχού παρόντος κρατικού συγκεντρωτισμού, ο οποίος μοιάζει να έχει εγγραφεί στο DNA του πολιτικοδιοικητικού – αλλά και του δικαστικού – μας συστήματος...

Ποια είναι όμως αυτά τα σημεία σύγκλισης; Με βάση τα έως τώρα δεδομένα θα μπορούσαμε να τα συνοψίσουμε ως εξής:

- α) Περιφερειακό συμβούλιο, που θα εκλέγεται με άμεση και καθολική ψηφοφορία (με ενδεχόμενη ποσόστωση για την εκπροσώπηση των μικρότερων νομών, ως νομαρχιακών πλέον διαμερισμάτων του περιφερειακού ΟΤΑ).
- β) Αιρετό περιφερειάρχη, που θα εκλέγεται είτε άμεσα, όπως ο σημερινός νομάρχης – που είναι η επικρατέστερη εκδοχή –, είτε έμμεσα, από το περιφερειακό συμβούλιο, αναδεικνυόμενο, στην περίπτωση αυτή, με αναλογικό εκλογικό σύστημα.
- γ) Αιρετούς νομάρχες, κατά την επικρατέστερη εκδοχή, που θα εκλέγονται χωριστά σε κάθε νομαρχιακό διαμέρισμα –κατερχόμενοι πάντως ως υποψήφιοι του περιφερειακού συνδυασμού – και θα προΐστανται των αντίστοιχων αυτοδιοικητικών υπηρεσιών, εκτελώντας τις αποφάσεις του περιφερειακού συμβουλίου.
2. Καθιέρωση Μητροπολιτικής Αυτοδιοίκησης, κατά την επικρατέστερη εκδοχή ως ιδιαίτερης μορφής της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, για τα μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, αλλά και παρεμφερούς νησιωτικής Αυτοδιοίκησης, με ακόμη ισχυρότερους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ.
3. Ριζική αναβάθμιση του πολιτικού συστήματος της Δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης, με παράλληλη διασφάλιση της καταστατικής θέσης των αιρετών, ώστε η μεν δημοκρατική νομιμοποίηση να συνδεθεί με την υπευθυνότητα και τον κοινωνικό έλεγχο, η δε εγγύτητα προς τον πολίτη να συνδυαστεί με την πολιτική αποτελεσματικότητα και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.
4. Αλλαγή, σε κάθε περίπτωση, του βαθύτατου αντιδημοκρατικού εκλογικού συστήματος του 42%, που αποτελεί ακραίο δείγμα μικροπολιτικής σκοπιμότητας (ενώ εκκρεμεί ακόμη... στην Ολομέλεια του Σ.τ.Ε. η κρίση για τη συνταγματικότητά του).
5. Καθιέρωση ενός αξιόπιστου συστήματος εποπτείας της Δευτερο-

βάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που συνεπάγεται, ανεξάρτητα από το ειδικότερο οργανωτικό μοντέλο που θα επιλεγεί, τη λειτουργία ενός κατάλληλα στελεχωμένου και αμερόληπτου μηχανισμού, προκειμένου να τεθεί τέρμα στα φαινόμενα τοπικής διαφθοράς και διαπλοκής, που κλονίζουν σοβαρά το κύρος των αυτοδιοικητικών θεσμών.

Μια τέτοια μεταρρύθμιση είναι αναπόφευκτο να έχει αλυσιδωτές επιπτώσεις στο σύνολο του διοικητικού μας συστήματος, καθώς η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί πλέον αναπόσπαστο τμήμα του. Ως εκ τούτου, η μεταρρύθμιση της Δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης παρέχει τη μεγάλη ευκαιρία να επιχειρηθεί μια συνολική και εκ βάθρων αναδιοργάνωση αυτού του συστήματος, με βάση το ριζικό ανακαθορισμό αρμοδιοτήτων, πρώτον, μεταξύ κεντρικής και αποκεντρωμένης διοίκησης δεύτερον, μεταξύ διοίκησης και Αυτοδιοίκησης και τρίτον, μεταξύ των δύο βαθμίδων της Αυτοδιοίκησης, με παράλληλη ενίσχυση και του πρώτου βαθμού.

Σε όλα αυτά τα ζητήματα πρέπει να δοθούν πλέον συγκεκριμένες απαντήσεις από τη νέα κυβέρνηση, συνοδευόμενες από την αναλυτική κοστολόγηση του όλου εγχειρήματος (συνυπολογιζόμενης, σε βάθος χρόνου, της δραστικής εξοικονόμησης πόρων και ανθρώπινου δυναμικού), αλλά και με πρόβλεψη συστηματικής παρακολούθησης της εφαρμογής του, ώστε να κατατεθεί για διάλογο μια ολοκληρωμένη πρόταση, με βασική προτεραιότητα την επίτευξη των αναγκαίων πολιτικών και κοινωνικών συναινέσεων. Η πρόταση δε αυτή, αφού λάβει τη μορφή νομοσχεδίου, πρέπει να ψηφισθεί στη Βουλή το συντομότερο, για να μη φαλκιδευθεί ακόμη μια φορά από τις δυνάμεις του συγκεντρωτισμού, του πελατειασμού και της αδράνειας.

Η αποτυχία, άλλωστε, των προηγούμενων κυβερνήσεων, παρά τις επανειλημμένες και συχνά στομφώδεις σχετικές διακηρύξεις, παρέχει ένα εξαιρετικά πολύτιμο παράδειγμα προς αποφυγήν...

* Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του ΙΤΑ

Ορισμένες σκέψεις σχετικά με το σύστημα διακυβέρνησης των νέων δήμων

Του Ν. Κ. Χλέπα*

Η επικείμενη μεταρρύθμιση, προσφέρει μια σημαντική ευκαιρία για τον εκσυγχρονισμό και τη λειτουργική ολοκλήρωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην χώρα μας. Αποτελεί κοινό τόπο η διαπίστωση ότι η αναδιάταξη μεγεθών της Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης από μόνη της, χωρίς συνδυασμένη μεταφορά πόρων (οικονομικών/ανθρώπινων) και αρμοδιοτήτων, θα ήταν ένα εγχείρημα χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο. Ωστόσο, σε αρκετές περιπτώσεις υποβαθμίζονται οι ανάγκες για παράλληλη αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου και ιδίως του συστήματος διακυβέρνησης των δήμων μας.

Είμαστε ικανοποιημένοι από το σημερινό σύστημα διακυβέρνησης; Σύμφωνα με σχετική έρευνα, οι δήμαρχοι της Ελλάδας έχουν τη μεγαλύτερη χρονική επιβάρυνση στην Ευρώπη, ενώ αναγκάζονται να ασχολούνται υπέρμετρα με τρέχοντα διοικητικά θέματα και επίλυση παραπόνων των πολιτών, εις βάρος του επιτελικού τους ρόλου. Δυσανεστημένοι είναι όμως και πολλοί δημοτικοί σύμβουλοι, ενώ τα διαμερίσματα μιλούν για «ενδοδημοτικό συγκεντρωτισμό», πολλά υπηρεσιακά στελέχη αισθάνονται υποβαθμισμένα και αρκετοί πολίτες καταγγέλλουν «μεροληψία και αδιαφάνεια».

Το σημερινό σύστημα διακυβέρνησης χρειάζεται, λοιπόν, ορισμένες στοχευμένες παρεμβάσεις για την ισορροπη-

μένη λειτουργικότητα και τη διαφάνεια της δημοτικής διακυβέρνησης. Ειδικότερα:

Ως προς τη διοίκηση του δήμου:

Προτείνεται μια Επιχειρησιακή (ή Εκτελεστική) Επιτροπή ως συλλογικό επιχειρησιακό-συντονιστικό όργανο (δηλαδή ως «κυβερνητικό» όργανο χωρίς συμμετοχή της αντιπολίτευσης), με πρόεδρο το δήμαρχο και μέλη τους αντιδημάρχους και το γ. γραμματέα.

Ο γ. γραμματέας του δήμου να επιλέγεται βάσει κριτηρίων με ανοικτές διαδικασίες και με αυξημένη πλειοψηφία από το δημοτικό συμβούλιο για συγκεκριμένη θητεία.

Προτείνεται η επιλογή με αυξημένη πλειοψηφία από το δημοτικό συμβούλιο, μεταξύ των μελών του ή και μεταξύ των πολιτών της περιοχής, ενός προσώπου κύρους, ως «συνηγόρου του δημότη» που θα διαμεσολαβεί μεταξύ πολιτών και διοίκησης του δήμου, με στόχο την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης.

Ως προς το δημοτικό συμβούλιο:

Προτείνεται μέρος του δημοτικού συμβουλίου να εκλέγεται με ενιαία γεωγραφική περιφέρεια ολόκληρο τον δήμο και ένα μέρος από μερικότερες εκλογικές περιφέρειες που αντιστοιχούν σε γεωγραφικές περιοχές του δήμου (τέως ΟΤΑ ή διαμερίσματα).

Προτείνεται, επίσης, η καθιέρωση του θεσμού των «αριστίνδην» δημοτικών συμβούλων, οι οποίοι θα εκλέγονται χωρίς σταυρό προτίμησης (κατά το πρότυπο των βουλευτών Επικρατείας). Η αποσυμφόρηση του δημοτικού συμβουλίου, ιδίως στους μεγάλους δήμους, θα επιτευχθεί με την δημιουργία επιτροπών του (κυρίως μιας μόνιμης επιτροπής χωροταξίας-περιβάλλοντος), οι οποίες θα αναλαμβάνουν και αποφασιστικές αρμοδιότητες.

Ως προς την εσωτερική «δημοτική αποκέντρωση»:

Προτείνεται η καθιέρωση του θεσμού των τοπικών αντιδημάρχων, οι οποίοι θα είναι αρμόδιοι για συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές του δήμου (κατ' αρχήν τους καταργούμενους δήμους/κοινότητες). Σε αυτούς τους δήμους υφίσταται ήδη ένα οργανωτικό και υπηρεσιακό «κεφάλαιο», το οποίο θα πρέπει να διαθέτει μια άμεση και εκ του σύνεγγυς πολιτική καθοδήγηση.

Προτείνεται η συγκρότηση, και πάλι, τοπικών συμβουλίων σε τοπικά διαμερίσματα του «Καποδίστρια 1», συμπεριλαμβανόμενης πλέον και της έδρας των καταργούμενων καποδιστριακών δήμων. Θα γίνεται εκλογή τριμελών (500-1.500 κάτοικοι) έως πενταμελών (1.501 κάτοικοι και πλέον) τοπικών συμβουλίων στα τοπικά διαμερίσματα (σε μικρότερα των 500 κατοίκων θα εκλέγεται πάρεδρος), με ενιαίο διαπαραταξιακό ψηφοδέλτιο και σταυροδοσία. Τα εν λόγω όργανα δημοτικής αποκέντρωσης θα διαθέτουν συγκεκριμένες αρμοδιότητες, βάσει του νόμου και ειδική, πάγια προκαταβολή, ώστε να αντιμετωπίζονται ταχύτατα και επιτόπου ορισμένες μικρές ή επείγουσες και απρόβλεπτες ανάγκες.

Την ώρα που ξεκινούν οι διαδικασίες ανταλλαγής απόψεων και δημόσιας διαβούλευσης για τους νέους δήμους, αξίζει να ασχοληθούμε και με το τόσο κρίσιμο ζήτημα της δημοτικής διακυβέρνησης, το οποίο παραμελήθηκε επί πολλά χρόνια. Οι επιμέρους ή και οι ευκαιριακές νομοθετικές παρεμβάσεις του παρελθόντος θα πρέπει πλέον να αντικατασταθούν με στοχευμένες και εναρμονισμένες, μεταξύ τους, ρυθμίσεις, που θα υπακούουν σε μια ενιαία φιλοσοφία με σαφείς και δεδηλωμένους στόχους.

* Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Διοικητική μεταρρύθμιση χωρίς ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ δεν υπάρχει

Του Ράλλη Γκέκα¹

Θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι, λόγω επαγγελματικής διαστροφής, αντιμετωπίζω τα οικονομικά σαν να είναι το «άλας της γης». Αυτό που διαπραγματεύομαι στο κείμενο που ακολουθεί είναι το αυτονόητο: Διοικητική μεταρρύθμιση χωρίς χρηματοδοτική υποστήριξη δεν μπορεί να υπάρξει.

Στο θέμα της διοικητικής μεταρρύθμισης παρουσιάζεται το εξής παράδοξο: Η Τοπική Αυτοδιοίκηση και η ΚΕΔΚΕ έχουν πολύ περισσότερο επεξεργασμένες και επιστημονικά θεμελιωμένες θέσεις από το κεντρικό κράτος. Αυτό περιποιεί τιμή για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, ελλοχεύει όμως κινδύνους. Σε πολλά ερωτήματα η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει δώσει απαντήσεις. Οι απαντήσεις από τη μεριά του κεντρικού κράτους όμως δεν είναι γνωστές. Δεν είναι τυχαίο, λοιπόν, ότι το άρθρο έχει μορφή ερωταπαντήσεων.

1. Γιατί χρειάζονται οικονομικά μέσα για να εφαρμοστεί αποτελεσματικά η διοικητική μεταρρύθμιση;

Η διοικητική μεταρρύθμιση, τουλάχιστον στην Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση, έχει στόχο ισχυρούς και αποτελεσματικούς ΟΤΑ. Τι σημαίνει ισχυρός και αποτελεσματικός ΟΤΑ; Σημειώνεται, κατ' αρχήν, ότι με βάση την υπάρχουσα κατάσταση μόνο το 25% των ΟΤΑ έχουν λάβει επάρκεια

για να μπορέσουν να ενταχθούν ως τελικοί δικαιούχοι στο ΕΣΠΑ.

Εάν προσπαθήσουμε να δώσουμε μία απάντηση στο παραπάνω ερώτημα, αποτελεσματικοί ΟΤΑ θα πρέπει να θεωρηθούν εκείνοι που έχουν τη δυνατότητα καλύτερα και αποτελεσματικότερα, από το κεντρικό κράτος, να υλοποιούν τις αρμοδιότητές τους και παράλληλα να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες που σχετίζονται με τα τοπικά αναπτυξιακά προβλήματα, αλλά και με τοπικά συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Σύμφωνα με μελέτη που έγινε στο μητρώο υπαλλήλων ΟΤΑ, που παρακολουθεί η ΕΕΤΑΑ, με τη νέα οργάνωση των δήμων, όποια και αν είναι αυτή, παρατηρούνται οικονομίες κλίμακας, αλλά παράλληλα και μεγάλες ελλείψεις, ακόμα και σε βασικές ειδικότητες, όπως μηχανικών και οικονομολόγων. Για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά οι νέοι ΟΤΑ χρειάζονται νέο συμπληρωματικό, επιστημονικό προσωπικό που θα στελεχωσει τις απαραίτητες για τη λειτουργία τους υπηρεσίες. Οι νέοι αυτοί υπάλληλοι, για να είναι αποτελεσματικοί, χρειάζονται εκπαίδευση, αλλά παράλληλα χρειάζεται και πρόβλεψη, ώστε να μην παρουσιάσουν τα αρνητικά φαινόμενα που παρατηρήθηκαν με τους «Καποδιστριακούς» επιστήμονες.

Μία νέα υπηρεσία για να λειτουργήσει δεν χρειάζεται μόνο προσωπικό. Χρειάζεται υλικοτεχνική υποδομή, προδιαγραφές και διαδικασίες, τρόπους διοίκησης και διαχείρισης.

Ισχυροί ΟΤΑ όμως δεν είναι μόνον υπηρεσίες. Είναι το κύτταρο της Αυτοδιοίκησης, που έχει ανάγκη αφενός μεν ομογενοποίησης αφετέρου δε έκφρασης των ενδοδημοτικών ιδιαιτεροτήτων. Αναμένεται ότι σε πολλούς νέους ΟΤΑ θα πρέπει να αντιμετωπίζουν μία σειρά σχετικά προβλήματα, όπως αυτό της σύνδεσης της έδρας με

τα δημοτικά διαμερίσματα. Σήμερα που υπάρχουν διαφορετικοί δήμοι το πρόβλημα ήταν σύνδεσης της έδρας του ΟΤΑ με τα δημοτικά του διαμερίσματα και με το διοικητικό κέντρο. Ο νέος ΟΤΑ δεν είναι απαραίτητο να περιλαμβάνει το διοικητικό κέντρο, άρα θα απαιτηθούν επιπλέον επενδυτικές παρεμβάσεις διευκόλυνσης της ενδοδημοτικής επικοινωνίας.

Η εμπειρία της Λιθουανίας είναι πολύ χαρακτηριστική. Έγινε διοικητική μεταρρύθμιση και περιορίστηκε τόσο πολύ ο αριθμός των δήμων, που προέκυψε πρόβλημα ενδοδημοτικής δημοκρατίας. Σήμερα βρίσκονται σε διαδικασία νέας διοικητικής μεταρρύθμισης που θα μειώσει το μέγεθος των ΟΤΑ. Φυσικά, η ενδοδημοτική δημοκρατία δεν είναι μόνο θέμα μεγέθους. Οι νέες λεωφόροι της πληροφορικής και της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης μπορούν να προσφέρουν ορισμένες λύσεις.

Είναι φανερό ότι η διοικητική μεταρρύθμιση έχει ανάγκη από πόρους τόσο για λειτουργικές ανάγκες όσο, κυρίως, για επενδύσεις.

2. Τι είδους οικονομικά μέσα χρειάζονται;

Τα οικονομικά μέσα που χρειάζονται για να υποστηρίξουν τη διοικητική μεταρρύθμιση θα μπορούσαν να ταξινομηθούν, με βάση το χρονικό ορίζοντα των στόχων τους, σε βραχυ-μεσοπρόθεσμα και σε μεσο-μακροπρόθεσμα. Η πρώτη κατηγορία αφορά στα χρηματοδοτικά εκείνα μέσα που θα υποστηρίξουν τη λειτουργία των νέων ΟΤΑ στα πρώτα τους βήματα. Η δεύτερη κατηγορία έχει να κάνει με στρατηγικές επιλογές και κυρίως με την πορεία της αποκέντρωσης στη χώρα μας.

Στην πρώτη κατηγορία χρειάζεται ένα χρηματοδοτικό σύστημα που θα υποστηρίξει το επιχειρησιακό σχέδιο

εφαρμογής και υλοποίησης της διοικητικής μεταρρύθμισης που αναμένεται να διατυπωθεί, ενώ η δεύτερη κατηγορία έχει να κάνει με την αποκέντρωση νέων αρμοδιοτήτων του κεντρικού κράτους στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους αναγκαίους της πόρους.

3. Πού θα στηριχθεί το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εφαρμογής της διοικητικής μεταρρύθμισης;

Όπως τονίστηκε παραπάνω, ένα βασικό στοιχείο του επιχειρησιακού προγράμματος είναι να ιδρύσει, εκεί που δεν υπάρχουν, και να υποστηρίξει στα πρώτα τους βήματα τις απαραίτητες λειτουργίες ενός σύγχρονου ΟΤΑ. Ποιες είναι αυτές;

Σύμφωνα με τη σχετική μελέτη του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΙΤΑ), οι ελάχιστες υποχρεωτικές λειτουργίες – υπηρεσίες των νέων ΟΤΑ είναι:

1. Λειτουργία προγραμματισμού (υπηρεσία προγραμματισμού)
2. Λειτουργία ολοκληρωμένης οικονομικής διαχείρισης (οικονομική υπηρεσία)
3. Λειτουργία σχεδιασμού και παραγωγής έργων (τεχνική υπηρεσία)
4. Λειτουργία πληροφορικής (υπηρεσία πληροφορικής ή / και προγραμματισμού)
5. Λειτουργία νομικής υποστήριξης
6. Λειτουργίες διοίκησης του δήμου – Διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού – Πολιτικής Προστασίας

Δεν είναι η πρώτη φορά που πάει να εφαρμοστεί στην Ελλάδα ένα παρόμοιο επιχειρησιακό πρόγραμμα. Έχουμε ήδη την εμπειρία από την εφαρμογή του ΕΠΤΑ και του ΘΗΣΕΑ. Αυτό που δεν έχουμε είναι η αξιολόγηση των δύο αυτών προγραμμάτων, ώστε να μπορέσουμε να κρατήσουμε τα θετικά τους και να διορθώσουμε τα λάθη μας. Η αξιολόγηση αυτή δεν έχει να κάνει με εύκολες, πολιτικές κρίσεις. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, μεγαλύτερο ενδιαφέρον, από την κατανομή των οριζόντιων δράσεων του «ΘΗΣΕΑ», έχουν οι απαντήσεις σε ερωτήματα όπως:

α) Γιατί σε έργα που διάλεξαν και ενέταξαν οι ίδιοι οι ΟΤΑ υπάρχει τόσο μεγάλη απόκλιση μεταξύ εγκεκριμένων και συμβολαιοποιημένων προϋπολογισμών; Οι απαντήσεις του τύπου «δεν βοηθήθηκαν οι μικροί ΟΤΑ» δεν λύνουν εξ ολοκλήρου το πρόβλημα. Παρατηρούνται

αποκλίσεις σε μεγάλους δήμους του Λεκανοπεδίου.

β) Ποια είναι η σχέση της απορροφητικότητας στο «ΘΗΣΕΑ» με τις άλλες επιχορηγήσεις των ΟΤΑ;

γ) Πόσο αποτελεσματικό ήταν το πρόγραμμα για την τοπική ανάπτυξη; Τι πολλαπλασιαστικά φαινόμενα δημιουργήσαν «δημοφιλείς» δράσεις, όπως ασφαλτοστρώσεις και πλακοστρώσεις;

Η μόνη, δυστυχώς, αξιολόγηση που έχουμε είναι μία πρώτη προσπάθεια που είχε κάνει, στο πλαίσιο της μελέτης του ΙΤΑ, ο Χ. Παλαιολόγος². Ορισμένες φορές έχω την αίσθηση, στις ατελείωτες αυτοδιοικητικές συσκέψεις, ότι είμαστε πάνω σ' ένα κάρο και προσπαθούμε να ανακαλύψουμε τον τροχό κοιτώντας τα άστρα.

Παρά τις όποιες αντιξοότητες, στο ΙΤΑ έγινε μία προσπάθεια διατύπωσης ενός σχεδίου επιχειρησιακού προγράμματος, το οποίο έχει τα εξής περιήχου χαρακτηριστικά:

ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (ΕΙΔΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΝΩΣΕΩΝ)

1. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

- Νέα στελέχη
- Διαρκής επιμόρφωση στελεχών
- Δημιουργία και λειτουργία μηχανισμού αλληλοϋποστήριξης
- Μηχανολογικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός

2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ-ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

- Δημιουργία κοινωνικών υποδομών
- Καινοτόμες, κοινωνικές παρεμβάσεις
- Συμμετοχή σε κοινοτικά προγράμματα
- Προσπελασιμότητα

3. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- Διαχείριση υδάτινων πόρων
- Διαχείριση υγρών αποβλήτων
- Διαχείριση απορριμμάτων
- Ανάδειξη αρχιτεκτονικών και πολεοδομικών στοιχείων κυρίως παραδοσιακών οικισμών. Προτεραιότητα

σε μειονεκτικές και προβληματικές περιοχές (υλοποίηση πράξεων εφαρμογής)

- Απαλλοτριώσεις με προτεραιότητα στις υποβαθμισμένες συνοικίες
- Συμμετοχή σε κοινοτικά προγράμματα

4. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- Δημιουργία πολιτιστικών και αθλητικών υποδομών
- Καινοτόμες πολιτιστικές και αθλητικές πρωτοβουλίες

5. ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ

- ΣΔΙΤ
- Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας
- Καινοτόμες οικονομικές και διαχειριστικές παρεμβάσεις

Το παραπάνω πρόγραμμα είναι πενταετούς διάρκειας και το κόστος του υπολογίστηκε, κατ' ελάχιστο, σε 4,5 δισ. €.

Πού θα βρεθούν οι πόροι;

Φυσικά, σ' αυτές τις δημοσιονομικές συνθήκες, το καίριο ερώτημα που τίθεται είναι πού θα βρεθούν όλοι αυτοί οι πόροι.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση με αποφάσεις, σε όλα τα συνέδριά της, έχει διατυπώνει ότι η διοικητική μεταρρύθμιση δεν μπορεί να στηριχθεί αποκλειστικά σε πόρους των ΟΤΑ.

Το κεντρικό κράτος μπορεί να εξασφαλίσει ορισμένους πόρους από:

- Α. Την αναμόρφωση του Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος του ΕΣΠΑ «Διοικητική Μεταρρύθμιση».
- Β. Την εξοικονόμηση πόρων από θεσμούς και πολιτικές που με τη συνένωση των ΟΤΑ έχουν χάσει τη αιτιολογική τους βάση. Δομές όπως η «Δήμος Α.Ε.» ή το πρόγραμμα, στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ υποστήριξης των μικρών ΟΤΑ δεν έχουν πλέον λόγο ύπαρξης.

Και οι δύο παραπάνω πόροι δεν εξοικονομούν πάνω από 100 εκατ. €. Άρα, το πρόβλημα παραμένει.

Η διοικητική μεταρρύθμιση χρειάζεται μια γενναία χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Υπενθυμίζεται ότι το πρόγραμμα είναι πενταετές και μάλλον οπισθοβαρές.

Άρα, η κεντρική κυβέρνηση έχει τη δυνατότητα να προγραμματίσει τις απαραίτητες χρηματοδοτικές ροές.

4. Μπορεί να εφαρμοστεί η φορολογική αποκέντρωση στην Ελλάδα;

Πολλές φορές η σημερινή κυβέρνηση, και ως αξιωματική αντιπολίτευση, έχει μιλήσει για φορολογική αποκέντρωση.

Σε πολλές χώρες της Β. Ευρώπης και της Β. Αμερικής η φορολογική αποκέντρωση έχει τη μορφή μεταφοράς πόρων και φορολογικής εξουσίας στους ΟΤΑ. Οι δήμοι, δηλαδή, έχουν τη δυνατότητα να βεβαιώνουν και να εισπράττουν τους δικούς τους πόρους καθορίζοντας οι ίδιοι, σε ορισμένα πλαίσια, τη φορολογική βάση και κυρίως τους φορολογικούς συντελεστές.

Σε μία χώρα που πάνω από το 80% των φόρων εισπράττεται στα δύο μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα, που σύμφωνα με μελέτες το 2015 θα παράγουν πάνω από το 60% του ΑΕΠ, πόσο λογικό είναι να μιλάμε για φορολογική αποκέντρωση με τους παραπάνω όρους; Εάν δεν υπολογίσουμε ότι η Ελλάδα είναι μία μικρή χώρα των 11 εκατ. κατοίκων, είναι λογικό να μην μπορεί να δικαιολογήσει και να συντηρήσει δύο παράλληλους φοροεισπρακτικούς μηχανισμούς, έναν του κεντρικού κράτους και έναν της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Με τα παραπάνω επιχειρήματα συνάδει και η πρόσφατη εμπειρία από τα προβλήματα της τοπικής, φορολογικής πολιτικής, που αναδύθηκαν με τη μείωση του τέλους παρεπιδημούντων από 2% σε 0,5%.

Στο παραπάνω ερώτημα η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει δώσει από καιρό απάντηση³: Η φορολογική αποκέντρωση θα πρέπει να πάρει χαρακτηριστικά δημοσιονομικής αποκέντρωσης, χωρίς επιβολή νέων φόρων και με τη συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε φορολογικά έσοδα από τους φόρους:

- α) Ακίνητης Περιουσίας,
- β) Εισοδήματος,
- γ) ΦΠΑ.

Το ερώτημα που προκύπτει σ' αυτή την περίπτωση είναι τι ποσοστό από τους φόρους αυτούς θα κατανεμηθεί στην Τ.Α.;

Το ποσό αυτό για να καθοριστεί θα πρέπει να ξεκαθαριστεί η πολιτική βούληση για τις νέες αρμοδιότητες που αναμένεται να αποκεντρωθούν. Εάν οι αρμοδιότητες αυτές δεν κοστολογηθούν από πριν και η αποκέντρωσή τους δεν συνοδευτεί, σύμφωνα με το άρθρο 102 του Συντάγματος, με τους απαραίτητους πόρους, τότε είναι σίγουρο ότι θα ξαναζητήσουμε διαδικασίες οικονομικών διεκδικήσεων της ΚΕΔΚΕ προς το υπουργείο Εσωτερικών και του υπουργείου Εσωτερικών στα αρμόδια υπουργεία, που θα στηρίζονται αποκλειστικά και μόνο σε πολιτικούς συσχετισμούς.

Στη μελέτη του ΙΤΑ για τη φορολογική αποκέντρωση, με βάση και τη διεθνή εμπειρία, οι αρμοδιότητες που θεωρήθηκαν οι πλέον ώριμες, αλλά και αποτελεσματικές να τις χειριστεί η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι αυτές της κοινωνικής πρόνοιας, της εκπαίδευσης, της πρωτοβάθμιας και προληπτικής ιατρικής, των τοπικών περιβαλλοντικών παρεμβάσεων και της πολιτικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της Πυροσβεστικής.

5. Υπάρχει κίνδυνος η διοικητική μεταρρύθμιση να μετεξελιχθεί σε ένα «χρυσόψαρο» κλεισμένο στη γυάλα της θεσμολαγνείας;

Κατ' αρχήν να ξεκαθαρίσουμε ότι, πάλι ως χώρα, πρωτοτυπούμε. Στην Δανία από την 1/1/2007 έχουν νέο διοικητικό χάρτη της χώρας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Μία πενταετία πριν είχαν ξεκαθαρίσει τους στόχους της διοικητικής μεταρρύθμισης, τις νέες αρμοδιότητες των δήμων, τα οικονομικά μέσα και έφτιαξαν ένα σχέδιο ομαλής μετάβασης στο νέο σχήμα⁴.

Εμείς κάνουμε το αντίθετο.

Σε δέκα μήνες πρόκειται να κάνουμε εκλογές με το νέο διοικητικό χάρτη και στην πορεία θα διορθώνουμε λάθη και παραλείψεις. Όλοι καταλάβαμε,

ιδιαίτερα με την εμπειρία της προηγούμενης κυβέρνησης, πόσο σημαντικός είναι στη χώρα μας ο πολιτικός χρόνος και ο συσχετισμός. Αφού η πολιτική απόφαση θεωρείται δεδομένη, ας έχουμε στο μυαλό μας τουλάχιστον ορισμένα πιθανά προβλήματα.

Το ελληνικό κεντρικό κράτος, διαχρονικά, μας έχει συνηθίσει να φτιάχνει νόμους και θεσμούς που κατά τεκμήριο τους αφήνει στη μοίρα τους.

Όπως προσπάθησα να παρουσιάσω και παραπάνω, η διοικητική μεταρρύθμιση είναι ένα πολύ δύσκολο εγχείρημα, που χρειάζεται άμεσες αποφάσεις και ενέργειες. Δυστυχώς, μπαίνουμε στη μάχη με μνήμη χρυσόψαρου, αφού δεν έχουμε αξιολογήσει τις εμπειρίες του άμεσου παρελθόντος και χρησιμοποιώντας ανορθόδοξα χρόνους και διαδικασίες.

Μεγάλος κίνδυνος είναι να πέσουμε στην εύκολη λύση.

Να δημιουργήσουμε ένα νέο θεσμικό πλαίσιο και να νομίσουμε ότι κάναμε διοικητική μεταρρύθμιση.

Έχω την αίσθηση ότι η ολοκληρωμένη και διεπιστημονική προσέγγιση, σε αυτή την περίπτωση, αποκτά στοιχεία αναγκαιότητας. Οι καλύτεροι νομικοί, μόνοι τους, όπως μόνον οι οικονομολόγοι ή οι ειδικοί στη Δημόσια Διοίκηση και στη διακυβέρνηση, δεν μπορούν να φέρουν τα ίδια αποτελέσματα με μία συλλογική και πολυσυλλεκτική προσπάθεια.

Είτε σε γυάλα είτε έξω από αυτή το σίγουρο είναι ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση πέφτει, για άλλη μία φορά, στα βαθιά νερά. Να κολυμπάει γνωρίζει πια.

Για να φτάσει όμως στη στεριά, δεν φτάνει μόνο το κολύμπι. Χρειάζεται κάπου να «ακουμπήσει», για να πάρει δυνάμεις και να συνεχίσει.

Δεν λέει κανείς ότι το σωσίβιο πρέπει να είναι παραγεμισμένο με ευρώ.

Θα πρέπει όμως κάποιος που το έχει να το αποχωριστεί, για τον απλούστατο λόγο ότι εάν η διοικητική μεταρρύθμιση αποτύχει στο επίπεδο της Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης θα συμπαρασύρει όλο το δημόσιο τομέα και θα φέρει τη χώρα πολλά χρόνια πίσω.

¹ Διδάκτορας οικονομίας για θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ο συγγραφέας του άρθρου εκφράζει αυστηρά προσωπικές του απόψεις

² Η απουσία του Χ. Παλαιολόγου, ιδιαίτερα σε αυτή την φάση της Ελληνικής ΤΑ, για όλους εμάς που προσπαθούμε εναγωνίως και όχι με την ίδια επιτυχία να καλύψουμε το κενό που άφησε, είναι πολύ μεγάλη

³ Βλέπε Τακτικό Συνέδριο ΚΕΔΚΕ, Ρόδος 2005 και μελέτη «Φορολογική αποκέντρωση» ΙΤΑ 2005

⁴ Η εμπειρία της διοικητικής μεταρρύθμισης στη Δανία έχει αναλυθεί διεξοδικά σε προηγούμενο τεύχος της «Επιθεώρησης Τ.Α.»

Κύρια και διαχρονικά στοιχεία της θεσμικής οντότητας των νέων ΟΤΑ

Του Θεόδωρου Χατζηπαντελή*

Στο μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης οι τοπικές αρχές είναι πρωτίστως, και κυρίως, αυτοδιοικούμενες κοινότητες. Έχουν την εξουσία να ενεργούν εκ μέρους των κοινοτήτων τους, πέρα από τις αρμοδιότητες που παρέχονται από τη νομοθεσία σε εθνικό επίπεδο. Αυτή η εξουσία πηγάζει από την έννοια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Αποτελεί αυτονόητη αρχή ότι η αποτελεσματική Τοπική Αυτοδιοίκηση πρέπει να ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για την ευημερία της περιοχής της, έχοντας στη διάθεσή της τις αρμοδιότητες και τους πόρους για να την εξασφαλίσει. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ο στόχος της επιλογής σε τοπικό επίπεδο πρέπει να βασίζονται σε μία ισχυρή τοπική δημοκρατία που επιτρέπει την ενεργή συμμετοχή της κοινωνίας και των πολιτών, η οποία πλαισιώνεται από μία έντονη αίσθηση ευθύνης σε τοπικό επίπεδο.

Η Αυτοδιοίκηση είναι ένα κομμάτι του συνολικού συστήματος διακυβέρνησης και πρέπει να εντάσσεται οργανικά σ' αυτό. Πρέπει να κατακτήσει ένα αυτόνομο ρόλο διαμόρφωσης της καθημερινής πολιτικής και των προτεραιοτήτων για το χώρο ευθύνης της,

ρόλο που βασίζεται σε μια κεντρική πολιτική αποκέντρωσης αποφάσεων και πόρων.

Οι νέοι ΟΤΑ πρέπει να συνθέτουν τα κύρια και διαχρονικά στοιχεία της θεσμικής οντότητας: το χώρο, δηλαδή την έκταση, ο οποίος πρέπει να είναι επαρκής αλλά όχι υπέρμετρα διευρυμένος, τον πληθυσμό, ο οποίος πρέπει να είναι αρκετός-ικανός να συμβάλει στην οικονομική και λειτουργική αυτοδυναμία του ΟΤΑ, την ταυτότητα διακριτής τοπικής κοινωνίας, δηλαδή ο πληθυσμός να διαμορφώνει συνείδηση ένταξης σε μία τοπική κοινωνία. Τέλος, στα παραπάνω πρέπει να προστεθεί και το στοιχείο της ενότητας αναπτυξιακών στόχων, που σηματοδοτεί την αναπτυξιακή ταυτότητα της περιοχής.

Ως κριτήρια για την οριοθέτηση των διοικητικών ορίων των νέων ΟΤΑ χρησιμοποιήθηκαν (Κυλλήνη, 2007) τα ακόλουθα:

- Πληθυσμιακά (όπως ο αριθμός των δημοτών, ο αριθμός των κατοίκων, η πληθυσμιακή πυκνότητα, η κατανομή των κατοικιών).
- Κοινωνικά (όπως το μέσο μέγεθος νοικοκυριού, οι μορφωτικοί δείκτες, το ποσοστό αλλοδαπών).
- Οικονομικά (όπως η απασχόληση, η δομή της απασχόλησης, η εργασιακή κινητικότητα, το εισόδημα).
- Γεωγραφικά (όπως το σχήμα, η προσβασιμότητα, τα δίκτυα υποδομών).
- Αναπτυξιακά (όπως η δομή της τοπικής, οικονομικής δραστηριότητας και γενικότερα της τοπικής ανάπτυξης, η ύπαρξη εκπαιδευτικών και ερευνητι-

κών φορέων, η συμμετοχή σε κοινοτικά και εθνικά προγράμματα).

- Πολιτιστικά, Ιστορικά και Χωροταξικά κριτήρια, με τα οποία επιδιώκεται:

α) Η γεωγραφική / χωρική ολοκλήρωση των διάφορων κοινωνικών, διοικητικών και οικονομικών λειτουργιών, εξυπηρετήσεων και υποδομών που διασφαλίζουν κάποιου βαθμού βιωσιμότητα (χωρίς να είναι απόλυτος κανόνας).

β) Η γεωγραφική κινητικότητα και τα χωρικά πεδία που αυτή δημιουργεί σε ημερήσια βάση, σύμφωνα με την απασχόληση («κοιλιάδες» εργασίας), και σε συνδυασμό με τις λειτουργικές εξαρτήσεις και επιρροές μεταξύ των οικιστικών κέντρων.

γ) Η ταυτότητα του τόπου (place identity), που αναφέρεται στο συμβολικό και στο σημειολογικό επίπεδο για την τοπική κοινωνία.

Οι ΟΤΑ που θα προκύψουν από τη διαδικασία νέας χάραξης θα πρέπει όμως ταυτόχρονα με τα λειτουργικά και οικονομικά τους χαρακτηριστικά να συμβάλλουν στην ενδυνάμωση της συμμετοχής του πολίτη, των θεσμών και των διαδικασιών τοπικής δημοκρατίας, ακολουθώντας τη σημερινή πραγματικότητα επαφής του πολιτικού προσωπικού του ΟΤΑ με τον πολίτη. Η νέα διαίρεση πρέπει πάντα να ξεκινάει από την υπάρχουσα, με απώτερο σκοπό την αναλογικότερη και καλύτερη αντιπροσώπευση και κατ' επέκτασιν την ενδυνάμωση και την ανάπτυξη των ενοτήτων, πράγμα που αποσκοπεί στην ορθότερη λειτουργία της δημοκρατίας.

* Καθηγητής Πολιτικών Επιστημών στο Α.Π.Θ. και μέλος τους Επιστημονικού Συμβουλίου του ΙΤΑ

Προς μια **νέα** περιφερειοποίηση του ελληνικού χώρου

Του Παύλου-Μαρίνου Δελλαδέτσιμα*

Η έντονη συζήτηση που αναπτύσσεται τελευταία αναφορικά με τη νέα αρχιτεκτονική του κράτους και τη διοικητική μεταρρύθμιση Α' και Β' βαθμού, διαφαίνεται ότι σύντομα θα οδηγήσει σε συγκεκριμένες προτάσεις πολιτικής, που περιλαμβάνουν την περαιτέρω μείωση των δήμων, την κατάργηση των κοινοτήτων, την «αναβάθμιση» των υφιστάμενων περιφερειών σε αιρετές διοικήσεις, την ενσωμάτωση σ' αυτές των νομαρχιών και, τέλος, τη δημιουργία μητροπολιτικών διοικήσεων. Αναμφίβολα οι στόχοι και οι προθέσεις μια τέτοιας μεταρρύθμισης θα αποτελέσουν ένα ουσιαστικό βήμα εκσυγχρονισμού που οφείλουμε να υποστηρίξουμε και επομένως οι σκέψεις που διατυπώνω -υπό το πρίσμα κυρίως μιας ανθρωπογεωγραφικής προσέγγισης- εντάσσονται κυρίως στη λογική της ενίσχυσης των δυνατοτήτων εφαρμογής και αποφυγής στρεβλώσεων που προέκυψαν από προηγούμενες εμπειρίες. Το ενδιαφέρον μου εδώ επικεντρώνεται κυρίως στο επίπεδο των ΟΤΑ, καθότι μια ευρύτερη θεώρηση είναι αδύνατο να πραγματοποιηθεί στα πε-

ριορισμένα όρια αυτού του κειμένου.

Η πρώτη ίσως απόπειρα που καταγράφηκε ως αναζήτηση μιας νέας αρχιτεκτονικής του κράτους και εν μέρει διοικητικής μεταβολής -που όμως δεν βρήκε εφαρμογή- ήταν αυτή των «Ανοικτών Πόλεων» (Ν. 1416/84). Στη συνέχεια, ως προσπάθεια διαμόρφωσης ενός εν δυνάμει λειτουργικότερου μεταρρυθμιστικού υπόβαθρου (στοχεύοντας απλώς στην ενίσχυση της διαδημοτικής συνεργασίας), ακολούθησε η σύσταση των «Αναπτυξιακών Συνδέσμων» (Ν. 1622/86). Τη μετεξέλιξη των αναπτυξιακών συνδέσμων αποτέλεσαν τα «Συμβούλια Περιοχής» (Ν. 2218/94). Επιστέγασμα όλης αυτής της πορείας υπήρξε ο Ν. 2240/94, ο οποίος αποτέλεσε τη θεσμική υπόσταση του «Προγράμματος Ιωάννης Καποδίστριας» (1999).

Ουσιαστικά όμως -καθόσον γνωρίζω- η προαναφερθείσα πορεία εξέλιξης και το «Πρόγραμμα Ι. Καποδίστριας» δεν έχει αποτιμηθεί τόσο συνολικά όσο και σε επίπεδο μεμονωμένων δήμων. Δεν έχουν επίσης διερευνηθεί ενδο-δημοτικές αναπτυξιακές πτυχές που επηρεάστηκαν θετικά ή αρνητικά από τη μεταρρύθμιση, όπως κοινωνικές-οικονομικές ανισότητες ή ακόμα περισσότερο γεωγραφικές ανισότητες.

Ως εκ τούτου το στοιχείο που προβάλλει ως άμεση προτεραιότητα είναι η ανάγκη μιας συνολικής αποτίμησης της μεταρρυθμιστικής πορείας, ώστε να γίνει εφικτή η (επανα)διατύπωση κριτηρίων, μεθόδων και πολιτικών.

Ένα άλλο στοιχείο που θεωρώ ότι πρέπει να επισημανθεί είναι η ανάγκη συστηματικότερης μελέτης της ευρωπαϊκής εμπειρίας περιφερειοποίησης (π.χ. Γαλλία, Δανία, Ιταλία), από την οποία μπορούν να αντληθούν κρίσιμα συμπεράσματα αναφορικά με πρακτικές και συστήματα εφαρμογής που καλύπτουν τόσο το διοικητικο-πολιτικό σκέλος όσο και αυτό του καθορισμού νέων ορίων στο χώρο. Ως προς το πρώτο σκέλος, η εμπειρία έχει αναδείξει τη σημασία των πιλοτικών εφαρμογών προτού οριστικοποιηθεί μια «εθνικού χαρακτήρα» μεταρρύθμιση. Η πιλοτική εφαρμογή επιτρέπει την άντληση κρίσιμων συμπερασμάτων αναφορικά με εφαρμοσιμότητα των ρυθμίσεων, αλλά και το κυριότερο τη διαμόρφωση «επιτυχημένων προτύπων» που προσδίδουν αυξημένη νομιμοποιητική ισχύ στη συνακόλουθη εθνική μεταρρύθμιση (Cecarelli 2000). Ως προς το δεύτερο σκέλος έχει πλέον αναπτυχθεί μια σωρεία μεθοδολογιών περιφερειοποίησης από αυτές με αμιγώς «τυπικό» και εν συνεχεία «λειτουργικό» χαρακτήρα μέχρι και τις πλέον σύγχρονες μεθοδολογίες «ανάλυσης της προσπελασιμότητας». Απλώς επισημαίνω ότι η πειραματική εφαρμογή συνδυασμένων μεθοδολογιών χωρικής και χρονικής προσπελασιμότητας στο Τμήμα Γεωγραφίας του Χαροκοπείου έχει δώσει αξιοσημείωτα αποτελέσματα αναφορικά με τις δυνατότητες προώθησης μιας νέας λογικής περιφερειοποίησης στον ελληνικό χώρο.

* Αναπληρωτής Καθηγητής -πρόεδρος Τμήματος Γεωγραφίας, Χαροκόπειου Πανεπιστημίου, p.delladetsimas@hua.gr

Η ευρωπαϊκή Τοπική Αυτοδιοίκηση και η εκπροσώπηση των ΟΤΑ στις χώρες τους

Της Κατερίνας Μήτσου

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ενοποίησης, πολιτικές, παρεμβάσεις και δράσεις απευθύνονται στο σύνολο της ευρωπαϊκής Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Τ.Α.). Την ίδια στιγμή, η Τ.Α. έχει τη δυνατότητα να εκφράζει ιδιομορφίες και ιδιαιτερότητες που δεν περιορίζονται μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε., αλλά αφορούν κυρίως τοπικές και περιφερειακές κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες. Η πολυπλοκότητα και η πολυμορφία της ευρωπαϊκής Τ.Α. δημιουργεί ένα τεράστιο πολύχρωμο και καθ' όλα ελκυστικό μωσαϊκό. Στο κείμενο που ακολουθεί καταβάλλεται προσπάθεια να περιγραφθεί η διάρθρωση της Τ.Α. κάθε κράτους-μέλους και να παρουσιαστούν οι αντιπροσωπευτικές ενώσεις των ΟΤΑ.

Αυστρία

Στην Αυστρία υπάρχουν δύο επίπεδα Αυτοδιοίκησης: εννέα (9) ομόσπονδα κρατίδια και 2.357 δήμοι. Οι δήμοι έχουν διαφορετικό καθεστώς. Υπάρχουν 15 πόλεις με ειδικό καθεστώς, 197 αστικοί δήμοι, 755 προάστια και 1.290 χωριά. Η Βιέννη έχει ειδικό καθεστώς δήμου, αλλά και ομόσπονδου κρατιδίου ταυτόχρονα. Περισσότερο από το 90% των αυστριακών δήμων έχει πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων, ενώ μόνο πέντε δήμοι έχουν πληθυσμό μεγαλύτερο των 100.000 κατοίκων. Οι αυστριακοί δήμοι εκπροσωπούνται από δύο ενώσεις: Την Ένωση Αυστριακών Δήμων, που εκπροσωπεί 2.344 μέλη (www.gemeindebund.at) και το 70% του πληθυσμού της χώρας, και την Ένωση Αυστριακών Πόλεων (www.staedtebund.at) με 247 μέλη.

Βέλγιο

Εκτός από το κεντρικό κράτος στο Βέλγιο υπάρχουν έξι (6) ομοσπονδιακοί θεσμοί, τρεις κοινότητες και τρεις περιφέρειες, δέκα (10) επαρχίες και 589 δήμοι, εκ των οποίων οι 133 φέρουν το τίτλο της «πόλης».

Το μέσο μέγεθος των βελγικών δήμων είναι περίπου 17.910 κάτοικοι. Το μέγεθος αυτό όμως ποικίλλει από περιφέρεια σε περιφέρεια. Οι φλαμανδικοί δήμοι είναι κατά μέσο όρο περισσότερο πυκνοκατοικημένοι από τους δήμους στη Βαλόνη. Περισσότεροι από τους μισούς βελγικούς δήμους έχουν πληθυσμό μεταξύ 10.000 και 25.000 κατοίκων, ενώ μόνο σε οκτώ (8) ΟΤΑ ο πληθυσμός τους ξεπερνάει τους 100.000 κατοίκους.

Οι δήμοι του Βελγίου εκπροσωπούνται από 6 δι-

αφορετικές ενώσεις. Τα κριτήρια επιλογής των ενώσεων αυτών είναι κυρίως γλωσσικά ή περιφερειακά. Οι ενώσεις που εκπροσωπούν τους βελγικούς ΟΤΑ είναι:

- Η Ένωση των Φλαμανδικών Επαρχιών (www.vlaamseprovincies.be)
- Η Ένωση των Βαλονικών Επαρχιών (www.apw.be)
- Η Ένωση των Φλαμανδικών Δήμων και Κοινοτήτων (www.wsg.be)
- Η Ένωση των Βαλονικών Δήμων και Κοινοτήτων (www.uvcw.be)
- Η Ένωση των Δήμων και Κοινοτήτων περιοχής πρωτεύουσας (www.avcb.be)
- Οι τρεις τελευταίες, σε ομοσπονδιακό επίπεδο, αντιπροσωπεύονται από την Ένωση Βελγικών Δήμων και Κοινοτήτων (www.uvcd-vbsg.be)

Γαλλία

Στην Γαλλία υπάρχουν τρία αυτοδιοικητικά επίπεδα: α) 26 περιφέρειες, β) 100 νομοί και γ) 36.683 δήμοι.

Μεταξύ των περιφερειών η Κορσική έχει ένα ιδιαίτερο καθεστώς, όπως επίσης το Παρίσι έχει ένα καθεστώς που προσιδιάζει άλλοτε σε δήμο και άλλοτε σε νομό.

Ο μέσος πληθυσμός των γαλλικών Πρωτοβάθμιων ΟΤΑ αντιστοιχεί σε 1.720. Το 95% εξάλλου των γαλλικών δήμων έχει πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων. Θα πρέπει να τονιστεί ότι η Γαλλία, με τους 36.683 Πρωτοβάθμιους ΟΤΑ, κατέχει το 40% των δήμων και κοινοτήτων όλης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. 36.569 δήμοι είναι χωροθετημένοι στα μητροπολιτικά εδάφη, ενώ 114 στα υπερπόντια νησιά της.

Κάθε επίπεδο της γαλλικής αυτοδιοίκησης εκπροσωπείται από μία ένωση. Έτσι υπάρχει: Η Ένωση των περιφερειών της Γαλλίας (www.arf.asso.fr), η Συνέλευση των Νομαρχιών (www.departement.org) και η Ένωση των Γαλλικών Δήμων (www.amf.asso.fr).

Λόγω του μεγάλου αριθμού των Πρωτοβάθμιων ΟΤΑ υπάρχει μία σειρά από ενώσεις που εξειδικεύονται στην εκπροσώπηση συγκεκριμένων ομάδων ΟΤΑ, όπως είναι η Ένωση των Μεγάλων Πόλεων, η Ομοσπονδία των Δημάρχων Μεσαίων Πόλεων, η Ένωση των Μικρών Δήμων, η Ένωση των Αγροτικών Δήμων.

Γερμανία

Η Γερμανία έχει ομοσπονδιακή οργάνωση με τα ομόσπονδα κρατίδια, τις περιοχές-επαρχίες (Kreise) και τους δήμους. Οι δήμοι του Βερολίνου, της Βρέμης και του Ανόβερου έχουν καθεστώς ομόσπονδου κρατιδίου. Οι 116 μεγαλύτερες πόλεις (πόλεις με πληθυσμό άνω των 100.000 κατοίκων) έχουν καθεστώς επαρχίας.

Στη Γερμανία υπάρχουν τελικά 16 ομόσπονδα κρατίδια, 323 επαρχίες-αγροτικές περιοχές, 12.196 δήμοι και 116 πόλεις-επαρχίες.

Οι γερμανικοί δήμοι έχουν ένα μέσο πληθυσμιακό μέγεθος ίσο με 6.690 κατοίκους. Πάνω από το 75% των γερμανικών δήμων έχει πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων, ενώ το 42% του συνολικού γερμανικού πληθυσμού ζει σε πόλεις μικρότερες των 20.000 κατοίκων.

Η γερμανική Τοπική Αυτοδιοίκηση εκπροσωπείται κυρίως από τρεις ενώσεις:

- Την Ένωση των Γερμανικών Πόλεων και Δήμων, που εκπροσωπεί το σύνολο σχεδόν των πόλεων και δήμων της Γερμανίας (www.dstgb.de)
- Την Ένωση των Γερμανικών Πόλεων, που εκπροσωπεί τις 226 μεγαλύτερες πόλεις της χώρας (www.staedtetag.de)
- Την Ένωση των Γερμανικών Περιοχών-Επαρχιών, που εκπροσωπεί το σύνολο των 323 αγροτικών περιοχών-επαρχιών (www.kreise.de/landkreistag)

Για τον καλύτερο συντονισμό τους όλοι οι ΟΤΑ της χώρας έχουν δημιουργήσει σε ομοσπονδιακό επίπεδο την Ομοσπονδιακή Συνομοσπονδία των Ενώσεων των ΟΤΑ.

Ηνωμένο Βασίλειο

Δύο ζητήματα, πολύ καθημερινά, είναι ιδιαίτερα δύσκολο να περιγράψουν στο Ηνωμένο Βασίλειο (Η.Β.). Τους κανόνες του κρίκετ και το σύστημα της Τ.Α. Η χωρική οργάνωση διαφέρει από το ένα κρατίδιο (Αγγλία, Σκωτία, Ουαλία, Β. Ιρλανδία) στο άλλο, τη στιγμή που ακόμα και οι ίδιες οι βαθμίδες Τ.Α. διαφέρουν.

Στην Αγγλία σε ορισμένες περιοχές (πολεοδομικά συγκροτήματα και αγροτικές) υπάρχει ένας βαθμός μόνον Αυτοδιοίκησης, αυτός των μητροπολιτικών περιοχών και των ενοποιημένων ΟΤΑ. Σε άλλες περιοχές μπορούμε να βρούμε δύο βαθμούς Τ.Α, το συμβούλιο της κομητείας και το συμβούλιο της περιοχής, σε αγροτικές περιοχές. Υπάρχουν ακόμη οι ενορίες, ένας θεσμός μικρότερος του ΟΤΑ.

Το Λονδίνο έχει ιδιαίτερο καθεστώς. Η αρχή του μείζονος Λονδίνου συγκεντρώνει το σύνολο της περιφέρειας του πολεοδομικού συγκροτήματος. Το Λονδίνο είναι διαιρεμένο σε 33 διαμερίσματα.

Ισπανία

Στην Ισπανία υπάρχουν τρία (3) επίπεδα Αυτοδιοίκησης. Οι 17 αυτόνομες κοινότητες, οι 50 επαρχίες και οι 8.111 δήμοι. Στη χώρα ανήκουν επίσης δύο «αυτόνομες» πόλεις της Βόρειας Αφρικής, η Ceuta και η Melilla.

Ο μέσος πληθυσμός των Πρωτοβάθμιων ισπανικών ΟΤΑ είναι 5.430 κάτοικοι, ενώ το 85% των δήμων έχει πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων.

Οι ΟΤΑ της Ισπανίας εκπροσωπούνται από την Ισπανική Ομοσπονδία Δήμων και Επαρχιών (www.femp.es), η οποία εκπροσωπεί 6.900 δήμους.

Βουλγαρία

Στη Βουλγαρία υπάρχουν 264 δήμοι, καθένας εκ των οποίων στο εσωτερικό του χωρίζεται σε τομείς ή στις μεγάλες πόλεις σε δημοτικά διαμερίσματα. Το μοναδικό επίπεδο Αυτοδιοίκησης που υπάρχει είναι αυτό του πρώτου βαθμού. Περισσότερο από το ένα τέταρτο του βουλγαρικού πληθυσμού ζει στις τρεις μεγαλύτερες πόλεις.

Οι βουλγαρικοί δήμοι εκπροσωπούνται σε εθνικό επίπεδο, από την Εθνική Ένωση Δήμων της Βουλγαρικής Δημοκρατίας (www.namrb.org). Εκτός από την εθνική ένωση υπάρχουν άλλες έντεκα (11) περιφερειακές ενώσεις των βουλγαρικών δήμων.

Δανία

Μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του 2007 στη Δανία υπάρχουν πέντε (5) περιφέρειες, διοικούμενες από περιφερειάρχη ο οποίος ορίζεται από την κεντρική διοίκηση, και 98 δήμοι. Το 40% των νέων δήμων έχει πληθυσμό μεταξύ των 30.000 και 50.000 κατοίκων, ενώ μόνον επτά (7) δήμοι έχουν πληθυσμό μικρότερο των 20.000 κατοίκων.

Οι δανέζικοι ΟΤΑ εκπροσωπούνται από την Ένωση Δήμων της Δανίας (www.kl.dk), που αντιπροσωπεύει το σύνολο (98) των Πρωτοβάθμιων ΟΤΑ.

Υπάρχει επίσης η Ένωση των Περιφερειών της Δανίας (www.regioner.dk), που εκπροσωπεί τις πέντε (5) περιφέρειες.

Εσθονία

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Εσθονία αποτελείται από 227 δήμους, εκ των οποίων οι 33 είναι ΟΤΑ πόλεων και οι 194 ΟΤΑ αγροτικών περιοχών.

Το μέσο πληθυσμιακό μέγεθος των εσθονικών δήμων είναι 5.930 κάτοικοι, ενώ το 50% περίπου του συνολικού πληθυσμού της χώρας κατοικεί στις πέντε (5) μεγαλύτερες πόλεις. Το 80% των ΟΤΑ έχει πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων, ενώ οι αγροτικοί δήμοι έχουν 2.5000 κατοίκους μέσο πληθυσμιακό όρο.

Στην Εσθονία οι ΟΤΑ εκπροσωπούνται από δύο ενώσεις: Από την Ένωση των Πόλεων της Εσθονίας (www.el.ee), που αντιπροσωπεύει τους 33 αστικούς ΟΤΑ, και από την Ένωση των Δήμων της Εσθονίας (www.emonl.ee), που αντιπροσωπεύει τους 156 αγροτικούς ΟΤΑ.

Ιταλία

Στην Ιταλία υπάρχουν τρεις βαθμίδες αυτοδιοίκησης. Οι 20 περιφέρειες, οι 103 επαρχίες και οι 8.101 δήμοι. Επίσης, υπάρχουν δύο ανεξάρτητα κρατίδια, του Βατικανό και του Αγίου Μαρίνου.

Ο σημερινός αριθμός των ιταλικών δήμων καθορίστηκε μετά το 1990. Με βάση τη βούληση του νομοθέτη οι δήμοι να μην έχουν πληθυσμό μικρότερο των 10.000 κατοίκων. Παρ' όλα αυτά οι ιταλικοί δήμοι έχουν ένα σχετικά μικρό μέγεθος. Το μέσο μέγεθός τους είναι 7.270 κάτοικοι και το 71% των ΟΤΑ έχει πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων.

Η ιταλική Τ.Α. εκπροσωπείται από τρεις ενώσεις:

- Την Εθνική Ένωση των Ιταλικών Δήμων (www.anci.it), την παλαιότερη και μεγαλύτερη από όλες, ομοσπονδία που είναι οργανωμένη σε δευτεροβάθμιο επίπεδο στις επαρχίες
- Την Εθνική Ένωση των Ορεινών Δήμων και Κοινοτήτων (www.uncem.it), που εκπροσωπεί το σύνολο των ορεινών Πρωτοβάθμιων ΟΤΑ
- Την Εθνική Ένωση των Ιταλικών Επαρχιών (www.urinet.it), που εκπροσωπεί όλες τις ιταλικές επαρχίες.

Ιρλανδία

Στην Ιρλανδία υπάρχουν δύο αυτοδιοικητικές βαθμίδες: Οκτώ (8) περιφερειακές αυτοδιοικήσεις και 114 δήμοι ή κοινοτικά συμβούλια. Οι 114 πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ ταξινομούνται σε 29 συμβούλια κομητειών, 5 συμβούλια πόλεων και 80 αστικές περιοχές. Το μέσο μέγεθος των τοπικών συμβουλίων είναι 37.100 κάτοικοι, αλλά ο πραγματικός πληθυσμός πολλών ΟΤΑ αποκλίνει σε πολλές περιπτώσεις.

Η ιρλανδική Τ.Α. εκπροσωπείται από τρεις ενώσεις:

- Την Ένωση των Συμβουλίων των Κομητειών (www.councillors.ie) και των πόλεων, που εκπροσωπεί 29 συμβούλια κομητειών και 5 συμβούλια πόλεων
- Την Ένωση των Ιρλανδικών Δήμων (www.apai.ie), που εκπροσωπεί το σύνολο των συμβουλίων των πόλεων, των δημοτικών διαμερισμάτων και των αστικών δήμων
- Την Ένωση των Ιρλανδέζικων Περιφερειών.

Κύπρος

Η Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση της Κύπρου αποτελείται από 33 δήμους, εκ των οποίων οι 9 είναι στα Κατεχόμενα και 491 κοινότητες, εκ των οποίων οι 137 βρίσκονται στα Κατεχόμενα.

Οι δήμοι αντιπροσωπεύουν το 66% του πληθυσμού της χώρας και το μέγεθός τους κυμαίνεται μεταξύ 5.000 και 10.000 κατοίκων. Αντίθετα, οι 354 κοινότητες που βρίσκονται στα εδάφη της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν αντιπροσωπεύουν παρά το 34% περίπου του πληθυσμού, καλύπτοντας όμως το 90% περίπου της επικράτειας. Το 40% από αυτές έχουν πληθυσμό μικρότερο των 500 κατοίκων.

Οι κυπριακοί δήμοι και κοινότητες εκπροσωπούνται από δύο ενώσεις: Την Ένωση των Κυπριακών Δήμων (www.ucm.org.cy) και την Ένωση των Κυπριακών Κοινοτήτων (www.ekk.org.cy).

Λιθουανία

Οι Πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ της Λιθουανίας συγκεντρώνουν 48 περιοχές, 6 πόλεις και 6 δήμους, χωρίς ιδιαίτερο χωρικό αντικείμενο. Η διάρθρωση αυτή των δήμων προήλθε μετά από τη διοικητική μεταρρύθμιση του 1994, η οποία περιόρισε τους 581 ΟΤΑ που υπήρχαν τότε σε 56. Μετάξυ 1994 και 2000 δημιουργήθηκαν άλλοι τέσσερεις (4) ΟΤΑ.

Με μέσο όρο 56.570 κατοίκους, οι ΟΤΑ της Λιθουανίας είναι από τους μεγαλύτερους στην Ευρώπη. Είναι αξιοσημείωτο ότι μόνον ένας πρωτοβάθμιος ΟΤΑ έχει πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων.

Η Ένωση των ΟΤΑ της Λιθουανίας (www.lsa.lt) ιδρύθηκε το 1995 και εκπροσωπεί το σύνολο των Πρωτοβάθμιων ΟΤΑ.

Λετονία

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση της Λετονίας διαρθρώνεται σε δύο επίπεδα: Σε 26 περιοχές και 527 δήμους. Οι δήμοι περιλαμβάνουν 432 αγροτικούς δήμους, 35 συνενωθέντες δήμους, 53 πόλεις και 7 πόλεις με διπλό καθεστώς (δήμου και περιοχής).

Υπάρχουν τρεις ενώσεις που εκπροσωπούν την Τ.Α. της Λετονίας:

- Η Ένωση των ΟΤΑ της Λετονίας (www.lps.lv), η οποία εκπροσωπεί 528 δήμους και περιοχές
- Η Ένωση των μεγάλων πόλεων της Λετονίας (www.lpra.lv), που εκπροσωπεί τις επτά πόλεις-περιοχές
- Η Συμμαχία των Λετονικών πόλεων (www.lps.ogre.lv)

Ολλανδία

Στην Ολλανδία υπάρχουν δύο επίπεδα Αυτοδιοίκησης: Οι 12 επαρχίες και οι 443 δήμοι. Οι υπερπόντιες κτήσεις, όπως οι Ολλανδικές Αντίλλες, απολαμβάνουν ένα ιδιαίτερο καθεστώς αυτονομίας.

Ο αριθμός των δήμων παρουσιάζει τις τελευταίες δεκαετίες πτωτική τάση. Το 1976 υπήρχαν 842 δήμοι, το 2000 504, το 2005 467 και το 2007 η ολλανδική Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση απαρτίζεται από 443 δήμους. Ο μέσος πληθυσμός των Πρωτοβάθμιων ΟΤΑ είναι 36.890 κάτοικοι. Οι δήμοι με πληθυσμό από 10.000 έως 50.000 κατοίκους καλύπτουν το 75% των ολλανδικών ΟΤΑ, ενώ οι δήμοι με πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων μόλις το 2%.

Στην Ολλανδία υπάρχουν δύο ενώσεις που εκπροσωπούν την Τ.Α.:

- Η Ένωση των Ολλανδικών Δήμων (www.vng.nl), που εκπροσωπεί, σε εθελοντική βάση, το σύνολο των δήμων της χώρας και
- Η Ένωση των Ολλανδικών επαρχιών (www.ipo.nl), που εκπροσωπεί τις 12 επαρχίες

Λουξεμβούργο

Το Λουξεμβούργο έχει τρεις διοικητικές περιοχές, που αποτελούν αποσυγκεντρωτικές μονάδες και διοικούνται από εντεταλμένο (οριζόμενο από το μέγα δούκα, στέλεχος), και 116 δήμους.

Ο μέσος πληθυσμιακός όρος των λουξεμβουργιανών ΟΤΑ είναι 4.080 κάτοικοι, ενώ το 81% των δήμων της χώρας έχει πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων. Ο πληθυσμός της ομώνυμης πρωτεύουσας του κράτους μόλις που ξεπερνάει τις 80.000 κατοίκους.

Η Ένωση των Λουξεμβουργιανών Πόλεων και Δήμων ιδρύθηκε το 1951. Το 1986 μετονομάστηκε σε Συνδικάτο των Λουξεμβουργιανών Πόλεων και Δήμων (www.synicol.lu) και εκπροσωπεί το σύνολο της Τ.Α. της χώρας.

Ουγγαρία

Μετά το 2007 στην Ουγγαρία υπάρχουν δύο επίπεδα Αυτοδιοίκησης: Δεκαεννέα (19) κομητείες και 3.175 δήμοι. Οι Πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ κατατάσσονται σε 2.863 χωριά, 265 πόλεις, 23 πόλεις με καθεστώς κομητείας και τη Βουδαπέστη που έχει ένα ειδικό καθεστώς. Ο μέσος πληθυσμός των ουγγρικών Πρωτοβάθμιων ΟΤΑ είναι 3.170 κάτοικοι, ενώ 91% από αυτούς έχουν πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων.

Οι ουγγρικοί Πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ εκπροσωπούνται από δύο οργανώσεις και οι δευτεροβάθμιοι από μία.

Οι οργανώσεις αυτές είναι: Η Εθνική Ομοσπονδία Δήμων (www.toosz.hu), η Ένωση των Δήμων με καθεστώς Κομητείας (www.mjvsz.hu) και η Εθνική Ένωση των Κομητειών (www.moosz.hu).

Πολωνία

Στην Πολωνία υπάρχουν τρία επίπεδα Τ.Α.: 16 περιφέρειες, 314 κομητείες και 2.478 δήμοι. Οι δήμοι είναι χωρισμένοι σε 307 αστικούς, 1.587 αγροτικούς, 584 μεικτούς. Οι 65 αστικοί δήμοι, μεταξύ των οποίων και η πρωτεύουσα Βαρσοβία, έχουν διπλό καθεστώς δήμου και κομητείας.

Οι πολωνικοί δήμοι έχουν ένα μέσο πληθυσμιακό μέγεθος ίσο με 15.390 κατοίκους. Το 66% περίπου του συνόλου των δήμων έχει πληθυσμό μικρότερο των 10.000 κατοίκων, ενώ 39 πόλεις ξεπερνούν τις 100.000 κατοίκους.

Οι πολωνέζικοι ΟΤΑ εκπροσωπούνται από πλήθος ενώσεων. Οι κυριότερες από αυτές είναι:

- Η Ένωση των Πολωνικών Πόλεων (www.zmp.roznan.pl)
- Η Ένωση των Μητροπολιτικών Περιοχών της Πολωνίας (www.selfgov.gov.pl)
- Η Ένωση των Κομητειών της Πολωνίας (www.zpp.pl).

Μάλτα

Στη Μάλτα υπάρχει μόνον ένα επίπεδο Αυτοδιοίκησης, αποτελούμενο από 68 ΟΤΑ, εκ των οποίων οι 11 είναι πόλεις. Οι 54 από τους Πρωτοβάθμιους ΟΤΑ της Μάλτας είναι χωροθετημένοι στο ομώνυμο και μεγαλύτερο νησί, ενώ 14 στη νήσο Gozzo. Ο μέσος πληθυσμός των ΟΤΑ είναι 5.970 κάτοικοι, ενώ η πλειονότητάς τους έχει πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων.

Στη Μάλτα υπάρχουν δύο ενώσεις που εκπροσωπούν τους ΟΤΑ: α) η Ένωση των Δημοτικών Συμβουλίων (www.lca.org.mt) και β) η Ένωση των Εκτελεστικών Γραμματέων των Δημοτικών Συμβουλίων (www.asklm.org).

Ρουμανία

Η ρουμανική Τ.Α. διαθέτει δύο βαθμίδες: 42 διαμερίσματα και 3.173 Πρωτοβάθμιους ΟΤΑ. Από τους Πρωτοβάθμιους ΟΤΑ οι 2.854 είναι αγροτικοί δήμοι και οι 319 αστικοί, εκ των οποίων οι 211 πόλεις και οι 108 δήμοι με ειδικό καθεστώς. Η πρωτεύουσα Βουκουρέστι έχει διπλό καθεστώς δήμου και διαμερίσματος.

Ο μέσος πληθυσμός των ρουμανικών ΟΤΑ είναι 6.800 κάτοικοι, το 90% έχει πληθυσμό μικρότερο των 10.000 κατοίκων και το 35% έχει πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων. Παράλληλα, υπάρχουν 27 πόλεις με πληθυσμό μεγαλύτερο των 100.000 κατοίκων.

Οι αγροτικοί δήμοι, που αποτελούν και το 90% των Πρωτοβάθμιων ΟΤΑ της χώρας κατά τεκμήριο έχουν πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων και στα διοικητικά τους όρια έχουν κατά μέσο όρο πέντε χωριά. Το σύνολο των χωριών που δεν έχουν δική τους αυτοδιοίκηση ανέρχεται σε 12.950. Ο χαρακτηρισμός ενός ΟΤΑ σε

αστικό ή αγροτικό γίνεται με βάση κριτήρια οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, διοικητικά και πολεοδομικά.

Στη Ρουμανία υπάρχουν τρεις ενώσεις που εκπροσωπούν την Πρωτοβάθμια Τ.Α.:

- Η Ένωση των Δήμων της Ρουμανίας, που εκπροσωπεί το σύνολο σχεδόν των αστικών δήμων με ιδιαίτερο καθεστώς
- Η Ένωση των Πόλεων της Ρουμανίας με 181 μέλη, που εκπροσωπεί την πλειονότητα των ρουμανικών πόλεων
- Η Ένωση των Κοινοτήτων της Ρουμανίας, που εκπροσωπεί τις 510 από τις 2.854 αγροτικές κοινότητες

Οι τρεις αυτές ενώσεις συνένωσαν τις δυνάμεις τους το 2001 και δημιούργησαν την ομοσπονδία των ΟΤΑ της Ρουμανίας (www.fair.ro).

Παράλληλα, από τη μεριά τους τα διαμερίσματα εκπροσωπούνται από την Εθνική Ένωση των Διαμερισματικών Συμβουλίων της Ρουμανίας (www.uncjr.ro).

Πορτογαλία

Το Σύνταγμα της Πορτογαλίας ορίζει δύο βαθμούς αυτοδιοίκησης, την Πρωτοβάθμια και την Περιφερειακή. Η Περιφερειακή δεν έχει ακόμα εφαρμοστεί άρα στην πράξη στην Πορτογαλία υπάρχει μόνο Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση, η οποία αποτελείται από 308 δήμους και 4.259 ενορίες.

Η πλειονότητα των δήμων έχει πληθυσμό που κυμαίνεται μεταξύ 10.000 και 50.000 κατοίκων. Ο μέσος πληθυσμός των πορτογαλικών δήμων είναι 34.380 κάτοικοι. Η πληθυσμιακή διασπορά των δήμων δεν είναι συμμετρική. Οι χωροθετημένοι στα ανατολικά, κοντά στα ισπανικά σύνορα, είναι και οι μικρότεροι. Αντίθετα, μεγάλες συγκεντρώσεις πληθυσμών παρατηρούνται στους παραθαλάσσιους δήμους. Στις Αζόρες υπάρχουν 19 δήμοι και στη Μαδέρα 11.

Οι πορτογαλικοί ΟΤΑ εκπροσωπούνται από δύο ενώσεις: Από την Εθνική Ένωση των Πορτογαλικών Δήμων (www.anmp.pt) και την Εθνική Ένωση των Πορτογαλικών Ενοριών (www.anafre.pt).

Σλοβακία

Η Τ.Α. της Σλοβακίας έχει δύο βαθμίδες: Τις οκτώ (8) περιφέρειες και τους 2.891 δήμους, εκ των οποίων οι 138 έχουν το καθεστώς πόλης. Οι δύο μεγαλύτερες πόλεις έχουν ειδικό καθεστώς.

Το 95% των δήμων έχει πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων, με ένα μέσο πληθυσμό 1.870 κατοίκους. Στη Σλοβακία ακολουθήθηκε η αντίθετη πορεία από ό,τι στην υπόλοιπη Ευρώπη. Τη δεκαετία του '90 ο αριθμός των Πρωτοβάθμιων ΟΤΑ αυξήθηκε, λόγω του ότι πολλοί δήμοι διχοτομήθηκαν. Με νόμο πλέον έχει περιοριστεί η δυνατότητα αυτή και για να διχοτομηθεί ένας δήμος χρειάζεται έγκριση του Κοινοβουλίου.

Οι σλοβάκικοι ΟΤΑ εκπροσωπούνται από δύο ενώσεις:

- Την Ένωση των Σλοβάκικων Δήμων και Πόλεων (www.zmos.sk), η οποία δημιουργήθηκε το 1990 και εκπροσωπεί το 95% των δήμων
- Την Ένωση των Σλοβάκικων Πόλεων (www.unia-miest.eu), που εκπροσωπεί τις μεγαλύτερες πόλεις της χώρας.

Σλοβενία

Στη Σλοβενία υπάρχει ένας μόνο βαθμός αυτοδιοίκησης, που αποτελείται από 210 δήμους. Έντεκα από αυτούς έχουν καθεστώς αστικού δήμου.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία αύξηση του αριθμού των δήμων. Το 2005 υπήρχαν 193, ενώ το 2007 17 περισσότεροι. Οι σλοβένικοι δήμοι έχουν τουλάχιστον 5.000 κατοίκους πληθυσμό, εκτός από ειδικές περιπτώσεις που καθορίζονται από λόγους ιστορικούς, γεωγραφικούς, οικονομικούς, εθνικούς ή είναι χωροθετημένοι σε παραμεθόριες περιοχές. Σε οποιαδήποτε, πάντως, περίπτωση ο πληθυσμός του δήμου δεν μπορεί να είναι μικρότερος των 2.000 κατοίκων.

Ο μέσος πληθυσμιακός όρος των σλοβένικων ΟΤΑ είναι 9.560 κάτοικοι. Οι μισοί περίπου από το σύνολο έχουν πληθυσμό μικρότερο των 10.000 κατοίκων.

Οι σλοβένικοι ΟΤΑ εκπροσωπούνται από δύο ενώσεις:

- Την Ένωση των Δήμων και των Πόλεων της Σλοβενίας (www.skupnostobcin.si)
- Την Ένωση των Δήμων της Σλοβενίας (www.zbruzenjeobcin.si).

Σουηδία

Στη Σουηδία υπάρχουν δύο επίπεδα αυτοδιοίκησης: 20 συμβούλια κομητειών και 290 δήμοι. Τρεις (3) περιοχές έχουν ιδιαίτερο καθεστώς. Ο δήμος του νησιού de Gotland ασκεί τις αρμοδιότητες συμβουλίου κομητείας. Τα συμβούλια των κομητειών Scanie και Vasta Gotaland έχουν, πειραματικά μέχρι το 2010, καθεστώς περιφέρειας.

Οι σουηδικοί δήμοι έχουν 31.310 κατοίκους μέσο πληθυσμό. Το μέσο πληθυσμιακό μέγεθος των σουηδικών ΟΤΑ είναι πολλαπλάσιο του αντίστοιχου μέσου ευρωπαϊκού όρου, ο οποίος κυμαίνεται στους 5.410 κατοίκους. Το 25% των ΟΤΑ στη Σουηδία έχει πληθυσμό μικρότερο των 10.000 κατοίκων και το 4% μικρότερο των 5.000 κατοίκων.

Μέχρι πρότινος υπήρχαν δύο ενώσεις που εκπροσωπούσαν τους σουηδικούς ΟΤΑ:

- Η Ένωση των Σουηδικών Δήμων
- Η Ομοσπονδία των Σουηδικών Συμβουλίων Κομητειών.

Το Μάρτιο του 2007 δημιουργήθηκε η Ένωση των Σουηδικών Δήμων και Περιφερειών (www.skl.se), που εκπροσωπεί το σύνολο της σουηδικής Τ.Α.

Φινλανδία

Το μοναδικό επίπεδο Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη Φινλανδία είναι οι 416 Πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ.

Ο μέσος πληθυσμός των φινλανδέζικων δήμων είναι 12.660 κάτοικοι. Οι περισσότεροι από τους μισούς δήμους έχουν όμως πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων.

Η Ένωση Δήμων και Περιφερειών της Φινλανδίας (www.kunnat.net) εκπροσωπεί το σύνολο των φινλανδέζικων ΟΤΑ.

Τσεχία

Η Τσεχική Δημοκρατία περιλαμβάνει δύο αυτοδιοικητικά επίπεδα: 14 περιφέρειες και 6.249 δήμους, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται 5.733 κοινότητες, 496 πόλεις και 20 πόλεις με ειδικό νομοθετικό καθεστώς. Η Πράγα έχει ταυτόχρονα το καθεστώς της περιφέρειας και του δήμου.

Με έναν μέσο πληθυσμό 1.640 κατοίκους και το 96% των ΟΤΑ να έχει πληθυσμό μικρότερο των 5.000 κατοίκων, οι τσεχικοί δήμοι είναι οι μικρότεροι, από άποψης μεγέθους, στην Ευρώπη.

Η Τσεχική Τοπική Αυτοδιοίκηση εκπροσωπείται από δύο ενώσεις:

- Την Ένωση των Πόλεων και των Δήμων της Τσεχίας (www.smocr.cz), η οποία δημιουργήθηκε το 1990 και εκπροσωπεί το 50% περίπου των δήμων κυρίως τις μεγάλες πόλεις και το 70% του πληθυσμού
- Την Ένωση των Περιφερειών της Τσεχικής Δημοκρατίας (www.asociacekraju.cz), η οποία δημιουργήθηκε το 2001 και εκπροσωπεί τις 14 περιφέρειες.

Συμπέρασμα

Όπως προκύπτει και από το παραπάνω κείμενο, η πολυμορφία της ευρωπαϊκής Τοπικής Αυτοδιοίκησης επιβάλλει και μία αντίστοιχη πολυχρωμία στις λύσεις που έχουν προταθεί και εφαρμόζονται στα διαφορετικά κράτη-μέλη της Ε.Ε. Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι δεν υπάρχει μία λύση-συνταγή. Ανάλογα με τις εθνικές, ιστορικές, πολιτικές, αλλά και κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες έχει διαμορφωθεί η Τ.Α. της κάθε χώρας και σε αυτό το πλαίσιο αναζητεί τις ιδανικότερες λύσεις.

Σχετικά με την ελληνική Τοπική Αυτοδιοίκηση, το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι δεν χρειάζεται να μεταφέρουμε μηχανιστικά ή να αντιγράψουμε κάποια ευρωπαϊκά πρό-

τυπα. Εξάλλου, παρατηρούμε ότι σε ορισμένες περιπτώσεις η ελληνική Τ.Α. βρίσκεται αρκετά μπροστά από πολλά κράτη-μέλη της ευρωπαϊκής Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η ύπαρξη για παράδειγμα μίας Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΕΔΚΕ), στην οποία συμμετέχουν αυτοδιοικητικές παρατάξεις απ' όλο το πολιτικό φάσμα και το σύνολο των δήμων και των κοινοτήτων ανεξαρτήτως μεγέθους, γεωμορφολογικών ή άλλων χαρακτηριστικών, είναι μία κατάκτηση την οποία πρέπει να διαφυλάξουμε ως «κόρην οφθαλμού».

Ένα θέμα το οποίο εντυπωσιάζει στη μελέτη της διάρθρωσης της ευρωπαϊκής Τοπικής Αυτοδιοίκησης, και εδώ και πολύ καιρό έχει επισημάνει και προτείνει η ΚΕΔΚΕ, είναι η

διακυβέρνηση των μητροπολιτικών περιοχών. Το θέμα αυτό αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι περισσότερες πρωτεύουσες κρατών και οι μεγάλες πόλεις έχουν συνήθως διττό θεσμικό χαρακτήρα. Ενσωματώνουν, δηλαδή, δικαιώματα και αρμοδιότητες τόσο της Πρωτοβάθμιας όσο και της Δευτεροβάθμιας (εκεί που υπάρχει) Αυτοδιοίκησης.

Η πορεία της ελληνικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης προς τη σύγκλιση με το ευρωπαϊκό κεκτημένο είναι μακρόχρονη και δύσκολη. Αυτό που πριν από όλα χρειάζεται είναι ένας ήρεμος και σοβαρός διάλογος, στηριγμένος σε πραγματικά στοιχεία και επιχειρήματα. Αυτή ήταν και η φιλοδοξία του παραπάνω κειμένου.

«Στενός κορσές»

Το **Ελεγκτικό Συνέδριο** στους **δημάρχους**

Καθυστερήσεις, διαφορετικές ερμηνείες και έλεγχοι σκοπιμότητας
μπλοκάρουν τη διαδικασία θεώρησης ενταλμάτων πληρωμής

Επανεξέταση του νομοθετικού πλαισίου και εξυγχρονισμός του
συστήματος ελέγχου κατεπείγουσες προτεραιότητες

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Σοβαρά προβλήματα με συνέπειες και στην τοπική αγορά προκαλεί στους δήμους το μπλοκάρισμα κατά τη διαδικασία θεώρησης των ενταλμάτων πληρωμής από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Για εμμονή στην τυπικότητα και άγνοια του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου κατηγορούν οι δήμαρχοι το Ελεγκτικό Συνέδριο. Από την πλευρά τους, οι επίτροποι επισημαίνουν την αναγκαιότητα συμμόρφωσης των δημάρχων με το γράμμα του νόμου, καθώς δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις των παρεκτροπών.

Η καθιέρωση του προληπτικού ελέγχου μπορεί να αποτελεί τη σημαντικότερη ασπίδα προστασίας των δημάρχων από κάθε κίνδυνο να κατηγορηθούν για διασπάθιση δημοσίου χρήματος, ωστόσο χαρακτηρίζεται και ο μεγαλύτερος πονοκέφαλος των αιρετών σε περιπτώσεις που δεν είναι ξεκάθαρο το τοπίο. Η μέχρι τώρα αδυναμία προσδιορισμού και καθιέρωσης ενός κοινού πλαισίου ερμηνειών των νόμων και των ρυθμίσεων, έχει ως συνέπεια να γίνονται πολλές φορές κατά το δοκούν ερμηνείες και να καταγράφονται καθημερινά τραγελαφικά επεισόδια μεταξύ των δημάρχων και παρέδρων.

Σταχυολογούμε μερικά:

- «Δεν μου ενέκριναν πίστωση για την κάλυψη εορταστικής εκδήλωσης, με τη δικαιολογία ότι τα κρασιά που είχα αγοράσει είναι ακριβά και θα μπορούσα να έχω εξασφαλίσει φθηνότερα».
- «Μου ενέκριναν πίστωση για την κάλυψη γευμάτων των δικαστικών αντι-

προσώπων στις εκλογές, αλλά μου επισήμαναν ότι δεν είναι νόμιμο να εξασφαλίσω γεύμα και στους εκλογικούς αντιπροσώπους».

- «Μου εγκρίνουν πίστωση για την έκδοση δημοτικής εφημερίδας, με την προϋπόθεση ότι αυτή δεν θα περιέχει κάθε φορά πάνω από τέσσερις φωτογραφίες μου».

- «Μου ζήτησαν το ΑΦΜ των οικογενειών που ενίσχυσαν οικονομικά κατά την περίοδο των εκλογών».

Αυτά είναι μερικά από τα παραδείγματα που μας επισημαίνουν οι δήμαρχοι, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο υπεισέρχεται σε έλεγχο σκοπιμότητας και δεν παραμένει στον έλεγχο νομιμότητας των πράξεών τους.

Γ. Κούρτης:

Επίτροποι υπεισέρχονται ενδεχομένως και σε θέματα σκοπιμότητας

Την ύπαρξη τέτοιων κρουσμάτων είχε επιβεβαιώσει και ο ίδιος ο πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου Γεώργιος -Σταύρος Κούρτης στο προηγούμενο ετήσιο τακτικό συνέδριο των δημάρχων στη Θεσσαλονίκη.

«Εμάς ο ρόλος μας είναι ρόλος δικαστικού ελέγχου νομιμότητας. Τώρα, καμιά φορά οι δικοί μας επίτροποι υπεισέρχονται ενδεχομένως και σε θέματα σκοπιμότητας. Αυτό το καταδικάζω», είχε επισημάνει χαρακτηριστικά και είχε ζητήσει από τους αιρετούς πρώτου βαθμού να απευθύνονται στον ίδιο προσωπικά σε κάθε περίπτωση που έχουν να αντιμετωπίσουν προβλήμα-

τα ερμηνείας.

Μετά την 1η Ιουλίου του 2004 η κατάσταση έγινε δυσκολότερη, καθώς, σύμφωνα με το νέο θεσμικό πλαίσιο, η πλειονότητα των δαπανών των δήμων με πληθυσμό άνω των πέντε χιλιάδων κατοίκων υπάγονται στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Λειτουργικές δαπάνες διαφόρων ταχυτήτων

Οι δαπάνες λειτουργικού χαρακτήρα και οι προσλήψεις υπαλλήλων αποτελούν δύο από τα σοβαρότερα προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι επίτροποι του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Συχνά διαπιστώνεται ότι οι θέσεις που έχουν προκηρυχθεί αφορούν συμβάσεις έργου, ενώ, σύμφωνα με την άποψη του Ελεγκτικού Συνεδρίου, πρόκειται για θέσεις που καλύπτουν πάγιες και διαρκείς ανάγκες. Όπου διαπιστώνεται κάτι τέτοιο, μπλοκάρονται οι διαδικασίες και δεν γίνεται δεκτή η έγκριση της δαπάνης που θα προκύψει από συμβάσεις ορισμένου χρόνου. Αντίστοιχα διαφωνίες και αρνήσεις των επιτρόπων εντοπίζονται και σε μία σειρά από λειτουργικές δαπάνες για τις οποίες παρουσιάζονται σημαντικές αποκλίσεις από δήμο σε δήμο. Όπως επισημαίνουν χαρακτηριστικά δεν μπορεί σ' ένα δήμο μια λειτουργική δαπάνη να εμφανίζεται ότι κόστισε 1.000 ευρώ και στο διπλανό η ίδια ακριβώς να έχει κοστίσει 5.000 ευρώ!

Στο σημείο αυτό εντοπίζεται και η σύγκρουση μεταξύ των δύο πλευρών.

Οι μεν δήμαρχοι υποστηρίζουν ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο μπαίνει σε έλεγχο σκοπιμότητας, ενώ οι επίτροποι επιμένουν ότι πρόκειται για έλεγχο νομιμότητας.

Για ν' αποφευχθούν φαινόμενα τέτοιου είδους έχει προταθεί να καθιερωθεί ένα κοινό πλαίσιο, στο οποίο θα καταγράφονται οι λειτουργικές δαπάνες και οι αποκλείσεις χαμηλότερου και υψηλότερου κόστους που μπορεί να έχουν. Από το 2008 έχει ξεκινήσει μια προσπάθεια από το Ελεγκτικό Συνέδριο και την ΚΕΔΚΕ, όπου με τη συνεργασία της ΕΕΤΑΑ οργανώνονται ενημερώσεις σε περιφερειακό επίπεδο. Μέχρι πρότινος λειτουργούσε και ειδική επιτροπή στο υπουργείο Εσωτερικών, η οποία αποτελούνταν από εκπροσώπους του Ελεγκτικού Συνεδρίου, της ΚΕΔΚΕ και του υπουργείου Εσωτερικών. Βασική αποστολή της επιτροπής ήταν η επίλυση διαφορών και ζητημάτων τα οποία προέκυπταν μεταξύ δήμων και Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Πάντως, αξίζει να επισημανθεί ότι παρά τις συνεχόμενες τριβές και τα ανοικτά ζητήματα που είχαν εντοπιστεί, η πολιτεία δεν προχώρησε στη δραστική λήψη νομοθετικών παρεμβάσεων που θα βοηθούσαν στη διευθέτησή τους.

Καταγεγραμμένες προβληματικές περιπτώσεις

Υπάρχουν δήμοι που δεν έχουν συντάξει ισολογισμούς από το 2000, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις καταστρατηγείται ο προληπτικός έλεγχος διά της μεθόδου της κατατμήσεως. Όπως επισημαίνεται σε ετήσιες εκθέσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, Αχιλλείος πτέρνα για τη διασφάλιση του δημοσίου χρήματος, κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων, αποτελεί, η απευθείας ανάθεση συμβάσεων (παρατηρήθηκαν περιπτώσεις συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών που ανατέθηκαν με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, αν και δεν συνέτρεχαν οι τασσόμενες από τις διατάξεις προϋποθέσεις π.χ. τεχνικοί ή καλλιτεχνικοί λόγοι ή λόγοι που να σχετίζονται με την προστασία δικαιωμάτων αποκλειστικότητας, επείγουσα ανάγκη που να οφείλεται σε αυταπόδεικτα απρόβλε-

πτες καταστάσεις κ.λπ.).

Σε πολλές, μάλιστα, περιπτώσεις ακολούθηθηκε η τακτική της κατάτμησης της συνολικά απαιτούμενης για την προμήθεια ή υπηρεσία δαπάνης σε μικρότερα ποσά, ώστε το καθένα από αυτά να μην υπερβαίνει το ανώτατο όριο, πέραν του οποίου επιβάλλεται η διενέργεια τακτικού ή πρόχειρου, κατά περίπτωση. Σε άλλες πάλι περιπτώσεις παρατηρήθηκε η παράταση των συμβάσεων προμηθειών που είχαν συνάψει οι υπηρεσίες, χωρίς τέτοια ευχέρεια να προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία.

Σε ορισμένους δήμους παρατηρήθηκε ενταλματοποίηση δαπανών που αφορούσαν έξοδα για μελέτες, στις οποίες διαπιστώθηκε μη τήρηση των προβλεπόμενων διατάξεων. Εντοπίστηκε, επίσης, παράνομη μίσθωση μηχανημάτων για την εκτέλεση διαφόρων εργασιών, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις κατακυρώθηκε αποτέλεσμα επαναληπτικού διαγωνισμού σε υψηλότερη τιμή απ' ό,τι είχε επιτευχθεί στον αρχικό διαγωνισμό, ο οποίος είχε κριθεί ασύμφορος. Όπως επισημαίνεται χαρακτηριστικά σε εκθέσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου «προσφορές του διαγωνισμού αυτού έφεραν διορθώσεις, ξέσματα και αλλοιώσεις. Διαπιστώθηκε, επίσης, ανάθεση εκτέλεσης εργασιών (καθοδήγηση – υποστήριξη των οικονομικών υπηρεσιών), οι οποίες ανάγονταν στα καθήκοντα του υπηρετούντος προσωπικού, όπως και μη νόμιμες δαπάνες προμήθειας διαφόρων ειδών, διότι οι προμήθειες αυτές έγιναν πριν από την ψήφισή τους από τη δημορχιακή επιτροπή».

Δήμαρχοι: Αναγκαίοι οι έλεγχοι, αρκεί το Ελεγκτικό Συνέδριο να μη «χάνει το δάσος»

Η πλειονότητα των δημάρχων δεν διαφωνεί με τον προληπτικό έλεγχο, ωστόσο δεν παραλείπει να επισημάνει ότι συχνά οι αρμόδιοι ελεγκτικοί μηχανισμοί βλέπουν το δέντρο και χάνουν το δάσος. Όπως επιβεβαιώνεται και από στοιχεία σχετικής μελέτης του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης «η εισαγωγή του προληπτικού ελέγχου δαπανών έχει δημιουργήσει σοβαρά

προβλήματα στους δήμους, λόγω καθυστερήσεων στις πληρωμές, με συνέπειες τόσο στην τοπική αγορά όσο και στους δήμους λόγω των βαρών που γεννά για τους ΟΤΑ η μη θεώρηση των ενταλμάτων από το Ελεγκτικό Συνέδριο». Όπως υποστηρίζουν οι δήμαρχοι ένα σημαντικό ποσοστό των προβλημάτων που προκύπτουν στην εφαρμογή του προληπτικού ελέγχου συνδέονται με την ελλιπή ενημέρωση των επιτρόπων για το νομοθετικό πλαίσιο των ΟΤΑ, τη διαφορετική αντιμετώπιση ομοειδών περιπτώσεων από διαφορετικές Υπηρεσίες επιτρόπων, τη χρονοβόρο διαδικασία, που οφείλεται στην έλλειψη προσωπικού στα γραφεία των επιτρόπων, τις πολυήμερες μετακινήσεις των δημοτικών υπαλλήλων στις έδρες των επιτρόπων, ιδιαίτερα στις νησιωτικές περιοχές, την άρνηση έγκρισης χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής μέχρι την ολοκλήρωση του ελέγχου των προηγούμενων που έχουν τυχόν κώλυμα.

«Συχνά το Ελεγκτικό Συνέδριο εξετάζει τη σκοπιμότητα και όχι τη νομιμότητα των πράξεων των δημάρχων», μας δηλώνει δήμαρχος Λάρισας. Ο Κ. Τζανακούλης μας επισημαίνει: «Σε ορισμένες περιπτώσεις οι επίτροποι διατηρούν μια ακραία στάση και διατυπώνουν τη θέση τους για το κόστος που μπορεί να έχει ένα δώρο ή ένα μπουκάλι κρασί που αγόρασε ο δήμος για μια εκδήλωση». Ο κ. Τζανακούλης εκτιμά ότι πολλά από τα προβλήματα που έχουν ν' αντιμετωπίσουν οι δήμαρχοι θα εξαλειφθούν αν καθιερωθεί ένα κοινό πλαίσιο κοστολόγησης δαπανών.

Από την πλευρά του ο δήμαρχος Ερμούπολης Γιάννης Δεκαβάλλας επισημαίνει ότι η προσκόλληση του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε καθαρά τυπικά ζητήματα προκαλεί προβλήματα στους δήμους, ενώ συχνά οι επίτροποι αγνοούν τις αλλαγές του νομοθετικού πλαισίου, με συνέπεια να μπλοκάρουν διαδικασίες που είναι σύμφωνες με το νόμο. Ως ενδεικτικό παράδειγμα αναφέρει την περίπτωση της κάλυψης των δαπανών που προκαλούνται από τη δακτυλογράφηση των πρακτικών του Δημοτικού Συμβουλίου. Όπως μας υπογραμμίζει του έγινε καταλογισμός ποσού μεγαλύτερου των 2.000 ευρώ, καθώς ο επίτροπος έκρινε ότι

η σχετική δαπάνη είναι παράνομη. Για ελέγχους σκοπιμότητας και όχι νομιμότητας κάνει λόγο και ο Πέτρος Φιλίππου δήμαρχος Καλυβίων, ο οποίος μας επισημαίνει ότι υπάρχει μια πολυδιάσπαση ελέγχων από περίπου 10 διαφορετικές αρχές (Ελεγκτικό Συνέδριο, Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών, Δημόσιας Διοίκησης – Περιβάλλοντος – Οικονομικών, Συνήγορος του Πολίτη κ.ά.). «Δεν λέμε όχι στον έλεγχο, αλλά να γίνεται από ένα όργανο» μας επισημαίνει και συμπληρώνει ότι συχνά οι επίτροποι φθάνουν σε τέτοιο σημείο υπερβολής, που για να εγκρίνουν για παράδειγμα τη δαπάνη ενός δημοτι-

Αναγκαίος ο εκσυγχρονισμός του ελεγκτικού συστήματος

Την αναγκαιότητα βελτίωσης του υπάρχοντος συστήματος επισημαίνει το σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων, οι οποίοι συμφωνούν ότι πρέπει να προχωρήσουν άμεσα όλες οι απαραίτητες διορθωτικές παρεμβάσεις, ώστε το σύστημα του προληπτικού ελέγχου να κατοχυρώσει, χωρίς να ακυρώνει το ρόλο της Αυτοδιοίκησης και τη διαφάνεια στη λειτουργία της. Μεταξύ άλλων κρίνεται αναγκαία η προώθηση νομοθετικής ρύθμισης, η οποία θα αποσαφηνίζει το πλαίσιο των ελέγχων.

στην καταγραφή των πράξεων που εξαιρούνται από τον προληπτικό έλεγχο με βάση και τα προβλήματα που έχουν αναδειχτεί στην πράξη. Η επιστημονική ομάδα προτείνει μάλιστα να επανεξεταστεί και το κριτήριο καθορισμού των υπαγόμενων στον έλεγχο ΟΤΑ. Μέχρι τώρα οι δήμοι υπάγονται στον προληπτικό έλεγχο με βάση τον πληθυσμό τους και όχι με βάση τα έσοδά τους. Ωστόσο, υπάρχουν δήμοι με μικρό πληθυσμό που διαχειρίζονται μεγάλα ποσά.

Στην **τρίτη** κατεύθυνση τονίζεται η αναγκαιότητα εξειδίκευσης και ο σαφής καθορισμός των αρμοδιοτήτων που περιλαμβάνει η άσκηση του προληπτικού ελέγχου. «Η νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου υιοθετεί μια ευρύτατη αντίληψη της εξουσίας ελέγχου. Συχνά η έννοια του ελέγχου δαπανών συνίσταται στον έλεγχο νομιμότητας και κανονικότητας και περιλαμβάνει την εξακρίβωση της νομιμότητας κάθε διοικητικής πράξης».

Διαδικτύωση υπηρεσιών δήμων και επιτρόπων

Σε πρακτικό επίπεδο η επιστημονική ομάδα που κατήρτισε τη μελέτη επισημαίνει ότι είναι αναγκαία η δημιουργία ενός λογισμικού που θα διευκολύνει το έργο των Υπηρεσιών Επιτρόπων, θα τις συνδέει με ταμειακές υπηρεσίες των δήμων, καθώς και τις Υπηρεσίες Επιτρόπων μεταξύ τους. Η διαδικτύωση των υπηρεσιών θα επιτρέψει μεσοπρόθεσμα την πληροφόρηση και την ενοποίηση της «νομολογίας». Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται η ηλεκτρονική διασύνδεση ελεγκτή-ελεγχόμενου, με στόχο την ταχύτερη διενέργεια του ελέγχου. Η δημιουργία ανοικτής βάσης νομολογίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποτελεί άλλο ένα απαραίτητο στοιχείο για την ελαχιστοποίηση τυχόν διαφορετικών χειρισμών από πλευράς ελεγκτικών οργάνων για όμοια θέματα κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου, είναι απαραίτητη η δημιουργία ανοικτής σε όλους τους ενδιαφερόμενους βάσης αποφάσεων των αρμόδιων Κλιμακίων και Τμημάτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου στον ιστοχώρο του και στον ιστοχώρο της ΚΕΔΚΕ. Τέλος, για την αποφυγή υπέρμετρων καθυστερήσεων προτείνεται η θέσπιση αποκλειστικών προθεσμιών για τη διενέργεια του ελέγχου.

κού εντύπου να θέτουν ως προϋπόθεση ότι αυτό δεν θα περιέχει πάνω από 4 φωτογραφίες του δημάρχου! Ενδεικτικό είναι και το παράδειγμα το οποίο μας αναφέρει και αφορά τις πρόσφατες εκλογές για την Ευρωβουλή. Τον ενημέρωσαν ότι εγκρίνεται η δαπάνη για τα γεύματα των δικαστικών αντιπροσώπων, αλλά όχι και των εκπροσώπων των κομμάτων! Μάλιστα ο Π. Φιλίππου κάνει λόγο ακόμα και για ελέγχους πολιτικής σκοπιμότητας. Ως παράδειγμα αναφέρει τη δική του περίπτωση, όπου έχει διαταχθεί επταετής διαχειριστικός έλεγχος για τα οικονομικά του δήμου.

Η στελέχωση του Ελεγκτικού Συνεδρίου με το κατάλληλο προσωπικό και η συνεχής εκπαίδευσή του αποτελούν δύο επιπλέον απαραίτητα μέτρα. Σύμφωνα με μελέτη που έχει γίνει από το ΙΤΑ οι άξονες των βελτιωτικών κινήσεων θα πρέπει να κινηθούν σε τρεις κατευθύνσεις.

Στην **πρώτη** κατεύθυνση πρέπει να επικαιροποιηθεί η καταγραφή των δαπανών και των πιστώσεων των ΟΤΑ. Αυτό μπορεί να γίνει μέσα από ένα πιο ορθολογικό και ρεαλιστικό ορισμό των δαπανών.

Στη **δεύτερη** κατεύθυνση κρίνεται αναγκαίο να ολοκληρωθεί η σαφέ-

Του Απόστολου Κοιμήση,
δημάρχου Αμφιλοχίας, μέλος Ε.Ε. της ΚΕΔΚΕ

Ο προληπτικός έλεγχος δεν διευκόλυνε τη σύννομη

οικονομική διαχείριση

Ο λεγόμενος προληπτικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο στις ενταλματοποιημένες δαπάνες των ΟΤΑ, αν δεν ενέτεινε ακόμη περισσότερο τη διαφθορά και τις έκνομες διαδρομές του δημόσιου χρήματος, καθόλου δεν διευκόλυνε τη σύννομη οικονομική διαχείριση. Και βέβαια ευθύνες γι' αυτό δεν μπορεί να προσάψει κανείς ούτε στους λειτουργούς του εποπτικού θεσμού ούτε στην πλειοψηφία των αιρετών και οικονομικών υπαλλήλων των ΟΤΑ της χώρας, που επιδιώκουν μέσα από αντιφατικούς κανόνες και αμέτρητα δημοσιονομικά εμπόδια να εφαρμόζουν τα νόμιμα. Το πρόβλημα οφείλεται στο γεγονός ότι το ενδιαφέρον περιορίζεται στην αίσθηση που δημιουργείται στην κοινή γνώμη και λιγότερο επικεντρώνεται στην ουσία. Γιατί πώς να ερμηνεύσει κανείς το γεγονός ότι ενώ εκατοντάδες χιλιάδες εντάλματα που συσσωρεύονται συνεχώς στις υπηρεσίες του Ελεγκτικού Συνεδρίου για έλεγχο είναι απλή επανάληψη ηλεγμένων ήδη πράξεων, ενώ την ίδια στιγμή όλοι συζητάνε για την αύξηση του προσωπικού των ελεγκτικών μηχανισμών; Συγκεκριμένα, γιατί επανελέγχονται οι πάσης φύσεως αποζημιώσεις των αιρετών που δεν παρουσιάζουν μεταβολή ποσού; Γιατί επανελέγχονται οι επόμενοι μετά τον πρώτο λογαριασμοί των έργων,

που δεν παρουσιάζουν υπέρβαση συμβατικού αντικειμένου; Γιατί επανελέγχονται οι αποδοχές και οι αμοιβές πάσης φύσεως μετακλητών υπαλλήλων και λοιπών συμβασιούχων που δεν παρουσιάζουν μεταβολή ποσού; Γιατί επανελέγχονται οι κατά νόμο σταθερές ετήσιες επιχορηγήσεις των νομικών προσώπων των ΟΤΑ (π.χ. ΚΑΠΗ, αθλητικά κέντρα, ιδρύματα κ.λπ.); Γιατί ελέγχεται και η ουσία των δαπανών και όχι μόνον η νομιμότητα; Τι σημαίνει κατά την κρίση του ελέγχοντος φυσικού προσώπου το «προσήκον μέτρον» όταν αφορά τις δαπάνες για τις δεξιώσεις των εθνικών μας εορτών; Ότι μπορούμε να σερβίρουμε μόνον ούζο κα όχι βότκα ή ότι μπορεί ο συνεορτάζων πολίτης να πίνει μόνον ένα ποτηράκι ούισκι; Όσο και να φαίνεται αστείο, δυστυχώς, χαρακτηρίζει τον εκφυλισμό του θεσμού, αφού κανείς δεν πιστεύει ότι μπορεί να υπάρξουν κυρώσεις για τους «παραβάτες». Και ποιος και με ποιον τρόπο παραβατεί, όταν μια δαπάνη χαρακτηρίζεται μη σύννομη τη στιγμή που προηγούμενος έλεγχος νομιμότητας την έγκρινε ως σύννομη και μάλιστα με αμετάκλητο τρόπο; Η ελαστική κρίση της «συγγνωστής πλάνης» αναγνωρίζει το σοβαρό πρόβλημα της ουσιαστικής ανυπαρξίας συστήματος εποπτείας και εγυθήσεων νομιμότητας, όπως ομοίως

αναγνωρίζει και ο νομοθέτης, που κατ' επανάληψιν νομοθετεί τη «νομιμοποίηση» διαπιστωμένων «μη νόμιμων» δαπανών. Γιατί συμβαίνουν όλα αυτά; Γιατί κανείς ποτέ δεν ασχολήθηκε με την ουσία του λεγόμενου προληπτικού ελέγχου, ο οποίος μόνο προληπτικός δεν είναι και ο οποίος θεσμοθετήθηκε στο πόδι. Γιατί το πρόβλημα δεν λύνεται μόνο με νόμους και διατάξεις, αλλά απαιτεί και συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής και ασφαλώς σύγχρονες και αποτελεσματικές μεθόδους, που έχουν ήδη δοκιμαστεί και αποδίδουν, στα σοβαρά κράτη, που διαθέτουν μετρήσιμο λειτουργικό και οργανωτικό αποτέλεσμα. Γιατί οι εποπτεύοντες και ελέγχοντες την κρατική αρρυθμία μηχανισμοί δεν πρέπει να υφίστανται ως νομιμοποιητικά άλλοθι ενός διαλυμένου συστήματος διοίκησης, αλλά ως εγυητές της εφαρμογής των δικαϊκών μας κανόνων, που όμως πρέπει να είναι απολύτως λειτουργικοί και να μην αλλοιώνουν στην πράξη, και μάλιστα εκ των υστέρων (ex post), τη βούληση των αποφαινομένων οργάνων της αντιπροσωπευτικής μας δημοκρατίας. Ξέρω ότι αυτό απαιτεί αλλαγή φιλοσοφίας και πολιτικής στο σύνολο της διοικητικής μας οργάνωσης και λειτουργίας. Αλλά αυτό πρέπει να γίνει και όσο γρηγορότερα τόσο το καλύτερο.

Τέσσερα ζητήματα για τον προληπτικό έλεγχο των ΟΤΑ

Του Γεωργίου Ι. Κούρτη,
προέδρου Ελεγκτικού Συνεδρίου

Από 1/7/2005, οπότε υπήχθησαν όλοι οι δήμοι της χώρας με πληθυσμό άνω των 5.000 κατοίκων σε υποχρεωτικό προληπτικό έλεγχο των δαπανών τους από το Ελεγκτικό Συνέδριο, έγινε ένα μεγάλο βήμα διαφάνειας στη διαχείριση των οικονομικών τους.

Η νέα ρύθμιση έτυχε ευμενούς αποδοχής από τους δήμους, αφού πολλοί δήμοι κάτω των 5.000 κατοίκων κίνησαν εθελουσίως τη σχετική διαδικασία για να υπαχθούν και αυτοί σε προληπτικό έλεγχο των δαπανών τους.

Σήμερα υπάρχει πλούσια νομολογία για θέματα νομιμότητας των δαπανών των ΟΤΑ Α΄ βαθμού από το VII Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο έχει τη σχετική αρμοδιότητα.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο, αλλά και οι ελεγχόμενοι ΟΤΑ Α΄ βαθμού επιθυμούν να έχουν σαφές νομικό πλαίσιο που να ρυθμίζει τη διαχείριση των προόδων τους και πιστεύουμε ότι υπάρχουν ακόμη περιθώρια για κατάλληλη νομοθετική παρέμβαση για το σκοπό αυτό.

Ειδικότερα, μερικά ζητήματα για ρύθμιση, η επίλυση των οποίων θα διευκολύνει τη δράση των ΟΤΑ κατά τη γνώμη μας, είναι και τα ακόλουθα:

1) Όπως είναι γνωστό ο προληπτικός έλεγχος των ΟΤΑ Α΄ βαθμού της χώρας διενεργείται από επιτρόπους του Ελεγκτικού Συνεδρίου,

δηλαδή δικαστικούς υπαλλήλους αυτού (βαθμού ισότιμου με διευθυντή), οι οποίοι εδρεύουν σ' όλους τους νομούς της χώρας (50

Υπηρεσίες Επιτρόπων) και στις έδρες των μεγαλύτερων δήμων (Αγ. Παρασκευής, Αθηναίων, Αμαρουσίου, Ηλιουπόλεως, Καλλιθέας,

Πειραιώς, Περιστερίου, Νίκαιας, Θεσσαλονίκης και Καλαμαριάς). Αυτό έχει συνέπεια πολλές φορές για την ίδια δαπάνη κατά τη θεώρηση του οικείου χρηματικού εντάλματος να εμφανίζονται διάφορες νομικές απόψεις, ώστε άλλοι επίτροποι να θεωρούν τη συγκεκριμένη δαπάνη νόμιμη και άλλοι παράνομη.

Πιστεύουμε για την ενότητα της νομολογίας και για την εξάλειψη του φαινομένου αυτού πρέπει να συσταθεί στο Ελεγκτικό Συνέδριο ένα ακόμη Τμήμα, το VIII Γνωμοδοτικό, στο οποίο να μπορεί να προσφεύγουν εκ των προτέρων τα όργανα διοίκησης των ΟΤΑ Α' βαθμού (δήμαρχοι και πρόεδροι κοινοτήτων) και να ζητούν τη γνωμοδότησή του για την έννοια συγκεκριμένης διάταξης νόμου, που έχει οικονομικές συνέπειες.

Η εκφερόμενη γνώμη του Τμήματος θα δεσμεύει πλέον όλους τους επιτρόπους της χώρας και έτσι θα επιτευχθεί ένα ακόμη βήμα άρσεως τριβών μεταξύ του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' βαθμού.

- 2) Όπως είναι γνωστό οι συμβάσεις μεγάλης οικονομικής αξίας εκτέλεσης έργων, προμηθειών αγαθών και παροχής υπηρεσιών, προϋπολογιζόμενης δαπάνης άνω του 1 εκατομμυρίου ευρώ, (χωρίς ΦΠΑ) πριν από τη σύναψή τους υπάγονται σε προληπτικό έλεγχο νομιμότητας από τα αρμόδια δικαστικά Κλιμάκια του Ελεγκτικού Συνεδρίου (Ε', ΣΤ' και Ζ') και σε δεύτερο βαθμό από το αρμόδιο VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ο σχετικός έλεγχος περατώνεται σε τριάντα (30) ημέρες από την κατάθεση του σχετικού φακέλλου στο Συνέδριο. Εδώ θέτουμε πρόταση που συμβάλει στη διαφάνεια, ώστε να υπάγονται στον έλεγχο αυτό και άλλες πλην των ανωτέρω κατηγορίες συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας (άνω του 1 εκατομμυρίου ευρώ).

Για συμβάσεις κάτω του 1 εκατομμυρίου ευρώ οι ισχύουσες διατάξεις προβλέπουν ότι αυτές καταρ-

τίζονται (και υπογράφονται) από τα όργανα του οικείου δήμου και μετά την ολική ή μερική εκτέλεσή τους για την ολική ή τμηματική καταβολή τού συμφωνηθέντος ποσού το σχετικό χρηματικό ένταλμα υποβάλλεται στον επίτροπο του Συνεδρίου για θεώρηση.

Αν ο επίτροπος διαπιστώσει κάποια έλλειψη νομιμότητας στη διακήρυξη ή τη διαδικασία, αυτό έχει συνέπεια η σχετική διαφωνία να υποβάλλεται στο οικείο Τμήμα του Συνεδρίου για επίλυση, με συνέπεια την καθυστέρηση πληρωμής του αναδόχου ή τη διακοπή εκτέλεσης του όλου ή τμήματος του εκτελούμενου έργου.

Πιστεύουμε ότι το ορθότερο θα είναι με διάταξη νόμου να δοθεί στον οικείο ΟΤΑ ευχέρεια εθελοντικής υποβολής για προληπτικό έλεγχο νομιμότητας στο Ελεγκτικό Συνέδριο και των συμβάσεων αυτού προϋπολογιζόμενης αξίας ποσού άνω των 200.000 ευρώ και μέχρι του 1 εκατομμυρίου ευρώ ώστε να αποφεύγονται οι προεκτεθείσες συνέπειες.

- 3) Έχει παρατηρηθεί ότι δαπάνες των ΟΤΑ Α' βαθμού όταν δεν πληρώνονται, επειδή η δαπάνη των σχετικών χρηματικών ενταλμάτων κρίνεται μη νόμιμη ή από τον επίτροπο ή από Τμήμα του Συνεδρίου, ο δικαιούχος της δαπάνης επιδιώκει την είσπραξη του ποσού που διατείνεται ότι δικαιούται με αγωγή στα αρμόδια δικαστήρια, που στηρίζεται συνήθως στις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού, με συνέπεια όταν μετά πολλά έτη τυχόν δικαιωθεί, ο εναγόμενος ΟΤΑ να υποχρεώνεται να καταβάλλει και μεγάλο ποσό τόκων επί του επιδικαζόμενου ποσού. Πρέπει να προβλεφθεί με διάταξη νόμου ότι στην περίπτωση αυτή δεν οφείλονται τόκοι εις βάρος του οικείου ΟΤΑ ή οφείλονται μειωμένοι τόκοι, και

- 4) Όταν η διαδικασία διορισμού ή πρόσληψης με διαγωνισμό ή με επιλογή υπαλλήλων, σε νομοθετημένες οργανικές θέσεις ΟΤΑ ή

προσωπικού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου ή αορίστου χρόνου διενεργείται από τον οικείο ΟΤΑ (στον οποίο θα παράσχει την εργασία του ο διοριζόμενος ή προσλαμβανόμενος), μετά το πέρας αυτής τα αποτελέσματα της διαδικασίας διορισμού ή πρόσληψης αποστέλλονται για έλεγχο, όπως το Σύνταγμα ορίζει στο ΑΣΕΠ, στο οποίο όμως από το νόμο δεν τάσσεται προθεσμία για περαίωση του ελέγχου.

Πιστεύουμε ότι πρέπει να οριστεί από το νόμο προθεσμία λ.χ. έξι (6) μηνών από την περιέλευση σ' αυτό (ΑΣΕΠ) των αποτελεσμάτων για να εκδώσει την απόφασή του και σε περίπτωση παρόδου άπρακτης της προθεσμίας αυτής να θεωρούνται από το νόμο ότι εγκρίθηκαν τα αποτελέσματα της διαδικασίας διορισμού ή πρόσληψης και έτσι σε ταχύτατο χρονικό διάστημα να στελεχώνονται οι ΟΤΑ με προσωπικό.

Πρέπει, επίσης, να επακολουθεί η αποστολή του φακέλλου διορισμού, για την έγκριση της νομιμότητας αυτού ή της πρόσληψης, σε αρμόδιο Τμήμα (Δικαστήριο) του Ελεγκτικού Συνεδρίου (βλ. άρθρο 94, παρ. 3 του Συντάγματος) το οποίο, αφού δικάσει και τυχόν ενστάσεις με μία απόφασή του να εγκρίνει οριστικά το διορισμό ή την πρόσληψη των συγκεκριμένων προσώπων, αφού οι αποφάσεις των Τμημάτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατ' άρθρο 98, παρ. 3 του Συντάγματος δεν υπόκεινται σε έλεγχο άλλου δικαστηρίου και αφού το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τελικά τη νομιμότητα του διορισμού κατά την πληρωμή του πρώτου μισθού του για τη νόμιμη εκταμίευση της δαπάνης πληρωμής τού διοριζομένου ή προσλαμβανόμενου. Έτσι σε συντομότερο διάστημα θα υπάρχει οριστική κρίση νομιμότητας των διοριζομένων ή προσλαμβανομένων.

Ελπίζουμε ότι οι απόψεις μας αυτές θα τύχουν της ευμενούς αποδοχής από την ΚΕΔΚΕ, γιατί είναι απόψεις που διευκολύνουν τους ΟΤΑ Α' βαθμού και τη λειτουργία τους.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ Η ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΣΧΕΔΙΩΝ

Το «πράσινο» ενεργειακό στοίχημα των δήμων

- Τι βλέπει η μελέτη του ΙΤΑ για το ρόλο τους
- Τι γίνεται στην Ευρώπη

Το ενεργειακό τους... αποτύπωμα αναζητούν οι δήμοι της χώρας. Την ώρα που σε ολόκληρη την Ευρώπη έχουν ξεκινήσει προγράμματα και δράσεις για την κλιματική αλλαγή, στις οποίες πρωτεύοντα ρόλο έχουν τα θέματα ενέργειας, στην Ελλάδα οι πρωτοβουλίες προέρχονται κυρίως από μεμονωμένες προσπάθειες σε τοπικό επίπεδο.

Σε αγώνα δρόμου επιδίδονται οι δήμοι προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις ευρωπαϊκές επιταγές, που έχουν τεθεί ήδη από τις αρχές του 2008 και προβλέπουν το στόχο του «20-20-20 το 2020», δηλαδή επίτευξη εξοικονόμησης ενέργειας κατά 20%, αύξηση συμμετοχής των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας κατά 20% και μείωση των εκπομπών του θερμοκηπίου κατά 20% έως το 2020. Και δεν είναι τυχαίο πως η χρήση ενέργειας επιβαρύνει κατά 80% τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

Αναζητώντας το ρόλο τους στον τομέα της ενεργειακής κατανάλωσης, οι δήμοι ανέθεσαν στο Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΙΤΑ) την εκπόνηση μελέτης, όπου καταγράφονται, εκτός από την υπάρχουσα κατάσταση, η δυνατότητα διαμόρφωσης πολιτικών για το περιβάλλον σε σχέση με την ενέργεια.

«Στην Ελλάδα γίνονται κάποιες προσπάθειες σε ορισμένους δήμους, αλλά στηρίζονται σε συγκεκριμένες τοπικές πρωτοβουλίες, δεν υπάρχει τεχνογνωσία και κυρίως είναι ασυντόνιστες» περιγράφει η μελέτη.

Παρ' όλα αυτά επισημαίνεται ο πολυδιάστατος ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που «κατέχει ρόλους καταναλωτή, εμψυχωτή, διαμορφωτή της κοινής γνώμης, προγραμματιστή και βέβαια υπεύθυνου για την τοπική ανάπτυξη».

Την ίδια ώρα στην Ε.Ε. εμπλεκόμενες -σύμφωνα με την μελέτη- στην παραγωγή και διάθεση ενέργειας είναι οι δημοτικές επιχειρήσεις σε χώρες για παράδειγμα όπως Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Φινλανδία, Γερμανία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Σουηδία, Τσεχία, Εσθονία, Λιθουανία, Πολωνία και Σλοβενία. Παράλληλα, ολοένα και αυξανόμενος αριθμός ευρωπαϊκών δήμων -αναφέρεται- αναπτύσσει προγράμματα για τον περιορισμό των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου.

Τεράστιες οι ενεργειακές σπατάλες

Μεγάλα βήματα καλούνται να κάνουν οι δήμοι ώστε να βελτιώσουν τους δείκτες κατανάλωσης ενέργειας. Σύμφωνα με τα στοιχεία η χρήση

ενέργειας τα τελευταία 10 χρόνια βαίνει συνεχώς αυξανόμενη και μόνο το 2008 ο μέσος ρυθμός αύξησης της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας ανήλθε στο 1,7%. Η μελέτη καταγράφει πάντως μία τάση συγκράτησης ή και μείωσης της χρήσης ηλεκτρικής ενέργειας στο βιομηχανικό τομέα και μία συνεχιζόμενη αύξηση στον οικιακό τομέα, καθώς και στο φωτισμό οδών και πλατειών.

Ειδικότερα, η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας ανά τομέα έφτασε από 10.481 GWh το 1993 στις 18.125 GWh το 2008 για οικιακή χρήση, από 5.712 GWh στις 15.729 GWh το ίδιο διάστημα για εμπορική χρήση, από 12.117 GWh σε 14.981 GWh για βιομηχανική

του ΙΤΑ, 40% των κτιρίων αυτών είναι ιδιόκτητα και θα μπορούσαν να ληφθούν μέτρα για την ενεργειακή βελτίωσή τους.

Η λήψη όμως απλών μέτρων, όπως η μόνωση εξωτερικών τοίχων ή της οροφής, η τοποθέτηση ενεργειακών λαμπτήρων, θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στην εξοικονόμηση ενέργειας. Στον τριτογενή τομέα, για παράδειγμα, η πρόσθετη μόνωση θα οδηγούσε σε εξοικονόμηση ενέργειας από 17% για τα γραφεία έως 48% για τα ξενοδοχεία, ενώ αντιστοίχως θα περιοριζόταν η κατανάλωση κατά 24% στα γραφεία και κατά 63% στα ξενοδοχεία με την τοποθέτηση ενεργειακών λαμπτήρων. Ανάλογα θα ήταν τα

χρήση, από 961 GWh σε 2.091 GWh για τις δημόσιες και δημοτικές αρχές και από 505 GWh το 1993 στις 870 GWh το 2008 για το φωτισμό οδών.

Είναι επίσης χαρακτηριστικό πως στην Ελλάδα μόλις το 17% των δημόσιων κτιρίων διαθέτουν μόνωση, ενώ στον αντίποδα βρίσκεται ένα ποσοστό 70% νεότερων κτιρίων (1950-1980) και ένα ποσοστό 13% παλαιών κτιρίων (πριν από το 1950) που δεν έχουν μόνωση, γεγονός που οδηγεί σε σπατάλη ενέργειας για θέρμανση και ψύξη. Μάλιστα, όπως επισημαίνεται στη μελέτη

αποτελέσματα στην υλοποίηση τέτοιων μέτρων στον οικιακό τομέα.

Με ρυθμούς χελώνας οι ΑΠΕ

Ιδιαίτερα απογοητευτικά είναι τα στοιχεία που παρουσιάζονται στη μελέτη του ΙΤΑ για τη χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Όπως αναφέρεται, στόχος ήταν έως το 2010 να έχουν εγκατασταθεί 4.300 MW Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, εκ των οποίων τα 3.600 MW θα είναι αιολικά πάρκα. Με την επίτευξη του στόχου αυτού θα περιοριζόταν ετησίως η εκπομπή

περίπου 8,78 εκατομμυρίων τόνων διοξειδίου του άνθρακα και θα οδηγούσαν στην εξοικονόμηση 260 εκατομμυρίων ευρώ το χρόνο.

Ωστόσο, μέχρι σήμερα έχουν εγκατασταθεί μόνον 1.050 MW ΑΠΕ, εκ των οποίων 890 MW αιολικών. Με δεδομένους μάλιστα τους ρυθμούς υλοποίησης νέων έργων ΑΠΕ, που βάσει της μελέτης ανέρχονται στο απογοητευτικό επίπεδο των 200 MW το χρόνο, θα απαιτηθούν περίπου 16 χρόνια για να φθάσουμε το στόχο του 2010.

Ενδεικτικό είναι πως το 2007 εγκαταστάθηκαν αιολικά πάρκα της τάξης μόνο των 125 MW, όταν το ίδιο διάστημα εγκαταστάθηκαν στην Ισπανία 3.522 αιολικά MW (σύνολο εγκατεστημένης αιολικής ισχύος στο τέλος του 2007 15.145 MW), στη Γερμανία 1.667 MW (22.247 MW), στη Γαλλία 888 MW (2.454 MW), στην Ιταλία 603 MW (2.726 MW), στην Πορτογαλία 434 MW (2.150 MW), στη Μ. Βρετανία 427 MW (2.389 MW), στη Σουηδία 217 MW (788 MW), στην Ολλανδία 210 MW (1.746 MW), στην Πολωνία

123 MW (276 MW), στο Βέλγιο 93 MW (287 MW).

«Αν λοιπόν δεν υπήρχαν το Βέλγιο και η Πολωνία θα είμασταν πρωταθλητές!» σχολιάζει η μελέτη του ΙΤΑ και αναφέρει πως με το ρυθμό αυτό εγκατάστασης αιολικών πάρκων θα χρειαστούμε 50 χρόνια για να φτάσουμε

με το δεσμευτικό στόχο του 2020 που απαιτεί 10.000 MW ΑΠΕ, εκ των οποίων 8.000- 9.000 MW αιολικών.

Για το λόγο αυτό, στη μελέτη επισημαίνεται πως «εδώ και τώρα να γίνει η αναγκαία "σεισάχθεια", να λυθεί επιτέλους ο γόρδιος δεσμός των ασύλληπτων αδειοδοτικών και χωροταξικών εμποδίων που έχουν ορθώσει η πολιτεία και οι φορείς της, να αναγνωριστεί στην πράξη ο ρόλος των ΑΠΕ ως εγχώριας ενεργειακής πηγής με ύψιστη περιβαλλοντική και κοινωνικο-οικονομική προτεραιότητα για τη χώρα».

Ενέργεια και δημοτικές εγκαταστάσεις

Σύμφωνα με τη μελέτη του ΙΤΑ η ενεργειακή διάσταση των ΟΤΑ καλύπτει κυρίως τα εξής:

1. κτίρια και δραστηριότητες που υπάρχουν απευθείας στους ΟΤΑ και περιλαμβάνουν τα δημοτικά γραφεία, τα σχολεία, τα γυμναστήρια και τους δημόσιους χώρους

2. δημοτικά μέσα μεταφοράς (αυτοκίνητα, φορτηγά, μηχανήματα κ.λπ.)
3. δημοτικές επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας (ύδρευση, αποχέτευση)
4. εγκαταστάσεις του οικιακού και τριτογενή τομέα που υπάρχουν εντός ορίων του ΟΤΑ
5. βιομηχανικές εγκαταστάσεις εντός ορίων του ΟΤΑ
6. μεταφορές (κυρίως αυτοκίνητα πολιτών/ιδιωτών)
7. εγκαταστάσεις παραγωγής και μεταφοράς ενέργειας (σταθμοί παραγωγής ηλεκτρισμού, θερμότητας, γραμμές μεταφοράς κ.λπ.).

Νέο μοντέλο διαχείρισης με παρουσία την Αυτοδιοίκηση

«Το σημερινό ενεργειακό μοντέλο οδηγεί τις περισσότερες φορές σε ανεξέλεγκτη κατανάλωση της ενέργειας, στην ταχεία εξάντληση των ενεργειακών πόρων και στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Με τα δεδομένα αυτά αναγνωρίζεται πλέον η ανάγκη ενός νέου τρόπου διαχείρισής της». Με αυτή τη διαπίστωση η μελέτη του ΙΤΑ υπογραμμίζει πως «στο νέο αυτό μοντέλο διαχείρισης, η πλησιέστερη προς τον πολίτη εξουσία δεν θα μπορούσε να απουσιάζει» και καταγράφει τέσσερις διαφορετικούς ρόλους με τους οποίους μπορούν οι δήμοι να συμμετάσχουν.

1ος ΡΟΛΟΣ: Ως καταναλωτής και υπεύθυνος παροχής υπηρεσιών

• Ενεργειακή διαχείριση στους ΟΤΑ

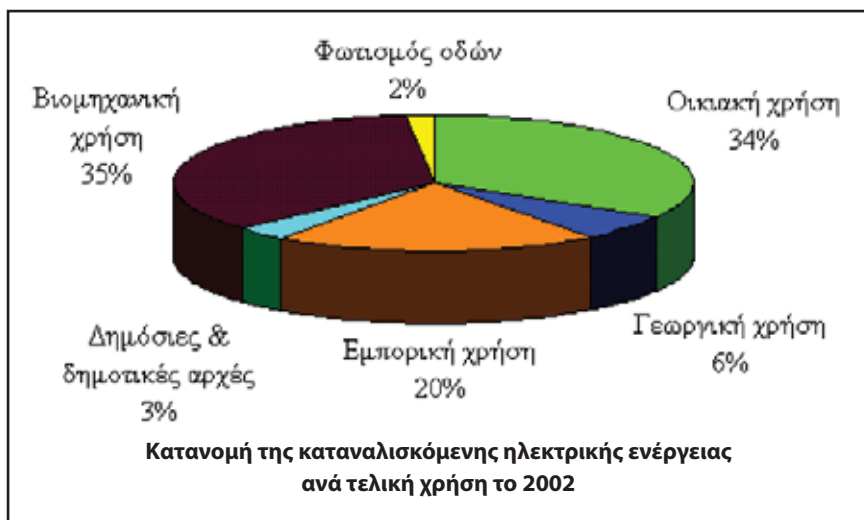
Προγράμματα ορθολογικής χρήσης ενέργειας και δημιουργία δικτύου στελεχών για την προώθηση βιώσιμης ενεργειακής διαχείρισης

• Ενεργειακή απόδοση δημοτικών κτιρίων

Μέτρηση και έλεγχος της κατανάλωσης ενέργειας στα κτίρια αυτά, καθώς οι όποιες επεμβάσεις, όπως έχει δείξει η διεθνής εμπειρία, αποσβένονται σε μικρό διάστημα

• Δημοτικός φωτισμός

Είναι πολύ σημαντικό να εξοικονομη-

θούν οι πόροι για την κατανάλωση ενέργειας του ηλεκτροφωτισμού των ΟΤΑ

• Τοπικές, δημόσιες προμήθειες

Στο πλαίσιο εξοικονόμησης ενέργειας εντάσσονται και οι υπογραφές συμβολαίων αγοράς προϊόντων με ενεργειακές προδιαγραφές

• Δημοτικά οχήματα και μέσα μεταφοράς

Οι μεταφορές είναι ένας τομέας στον οποίο οι ΟΤΑ μπορούν και πρέπει να επέμβουν, με άμεσα μέτρα τον τακτικό και ουσιαστικό έλεγχο των δημοτικών οχημάτων, ορθολογικό προγραμματισμό της κίνησής τους και εκσυγχρονισμό του στόλου

2ος ΡΟΛΟΣ: Ως φορέας σχεδιασμού, ανάπτυξης και ρύθμισης

• Σχεδιασμός

Αποφάσεις των ΟΤΑ σχετικά με την πολεοδομία και την οικιστική επέκταση μπορούν να μειώσουν την κατανάλωση ενέργειας στις μεταφορές. Έτσι για παράδειγμα, ο συνδυασμός των οικιστικών χώρων με τους χώρους εργασίας και υπηρεσιών και η προώθηση μεικτής χρήσης στον πολεοδομικό σχεδιασμό, θα βελτιώσει την κινητικό-

τητα των πολιτών για θα μειώσει την κατανάλωση ενέργειας. Αντιστοίχως, ο ΟΤΑ πρέπει να προχωρήσουν σε πολεοδομικό σχεδιασμό, με στόχους μεταξύ άλλων την αποφυγή της διάσπαρτης επέκτασής του, την ανάπτυξη και ανάπτυξη παλιών βιομηχανικών περιοχών και την ανάπτυξη προγράμματος βιώσιμης κινητικότητας για τη διαχείριση της κυκλοφορίας και την ενίσχυση των ποδηλατόδρομων και των πεζόδρομων.

• Ανάπτυξη

Η «πράσινη» ενέργεια θα μπορούσε να συνδυαστεί με την ελκυστικότητα σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις μιας

περιοχής. Ο ρόλος των ΟΤΑ θα μπορούσε να συνδέεται με την προσέλκυση κεφαλαίων από τον ιδιωτικό τομέα, τα κοινοτικά προγράμματα, το χρηματοπιστωτικό τομέα ή και μέσω δημοτικών ομολόγων.

• Ρύθμιση

Θα πρέπει να δοθεί στους ελληνικούς ΟΤΑ ο ρυθμιστικός ρόλος που διαδραματίζουν οι ευρωπαϊκοί ΟΤΑ και έγκειται στην εισαγωγή συγκεκριμένων προδιαγραφών και κινήτρων για την ενεργειακή απόδοση και τη χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσαν να ενταχθούν ρυθμίσεις για την καλύτερη ενεργειακή απόδοση ιδιαίτερα στις νέες κατασκευές, τη χρήση νέων μορφών ενέργειας, όπως ηλιακά συστήματα, και για την πιλοτική ανάπτυξη προγραμμάτων για δημιουργία εγκαταστάσεων χωρίς εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα ή στη βάση της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής.

3ος ΡΟΛΟΣ: Ως σύμβουλος και εμπνευστής

• Σύμβουλος

Οι ΟΤΑ μπορούν να πληροφορήσουν και να δώσουν κίνητρα στους κατοίκους και τις επιχειρήσεις για τη χρήση ενέργειας, αλλά και να ενημερώσουν σχετικά με την επιλογή ανανεώσιμων ενεργειακών πηγών σε τοπικό επίπεδο, όπως η γεωθερμική και η αιολική ενέργεια.

• Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση

Η Τ.Α. μπορεί να παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο στην προώθηση παρεμβάσεων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των πολιτών, καθώς είναι ο θεσμός που γνωρίζει καλύτερα και μπορεί να εκφράσει τις τοπικές ιδιαιτερότητες και προτιμήσεις. Αντίθετα, ένα κεντρικό πρόγραμμα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης στηριγμένο σε μέσους όρους είναι καταδικασμένο σε αποτυχία.

• Περιβαλλοντική εκπαίδευση

Με τη συνεργασία δασκάλων-καθηγητών, ΟΤΑ και ΜΚΟ θα πρέπει να δημιουργηθούν ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα για την πράσινη ενέργεια.

4ος ΡΟΛΟΣ: Ως παραγωγός και προμηθευτής

• Τοπική παραγωγή ενέργειας και ΑΠΕ

Θα πρέπει να δοθεί δυνατότητα στους ΟΤΑ να προωθούν την τοπική παραγωγή ενέργειας και τη χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, γεγονός που θα έχει θετικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη της τοπικής απασχόλησης, στην κοινωνική ανάπτυξη και στη μείωση εξάρτησης κάθε ΟΤΑ από άλλες ενεργειακές πηγές. Για παράδειγμα οι νησιωτικοί ΟΤΑ θα μπορούσαν να αναλάβουν την ενεργειακή πολιτική του νησιού τους, με στόχο την ενεργειακή αυτονομία τους.

• Διαδικασίες ελέγχου

Με τη χρήση κατάλληλων δεικτών, οι ΟΤΑ θα προχωρούν στη συγκριτική αξιολόγηση των δράσεών τους και στον επανακαθορισμό των στόχων και των τοπικών ενεργειακών πολιτικών. Μερικοί από τους δείκτες είναι η κατανάλωση ενέργειας στα δημοτικά κτίρια, η συνολική κατανάλωση ηλεκτρικού ή άλλων μορφών ενέργειας ενός ΟΤΑ, ο προϋπολογισμός της δημοτικής ενεργειακής διαχείρισης.

Οι ενεργειακοί δείκτες και τα Τοπικά, Ενεργειακά Σχέδια Δράσης

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνει η μελέτη στην καθιέρωση δεικτών, που -όπως αναφέρεται- αποσκοπούν στη λεπτομερή ανάλυση των ενεργειακών αναγκών και των αντίστοιχων ροών ενέργειας και αποτελούν τη βάση για τη διαμόρφωση αποτελεσματικών πολιτικών και προγραμμάτων ενεργειακής διαχείρισης στους ΟΤΑ. Σύμφωνα με το ΙΤΑ οι κατάλληλοι δείκτες είναι:

1. Δείκτες κινητήριων δυνάμεων

- Πληθυσμιακοί δείκτες
- Οικονομικοί δείκτες
- Κλιματικοί δείκτες
- Δείκτες υποδομών
- Δείκτες ενεργειακού δυναμικού

2. Δείκτες κατάστασης

- Δείκτες τελικής ενεργειακής κατανάλωσης
- Δείκτες ειδικής ενεργειακής κατανά-

λωσης

- Δείκτες ενεργειακής έντασης
- Δείκτες σύστασης ενεργειακού μείγματος
- Δείκτες πρωτογενούς ενεργειακής ζήτησης
- Δείκτες ενεργειακής εξάρτησης

3. Δείκτες πιέσεων

- Δείκτες περιβαλλοντικής επιβάρυνσης
- Δείκτες οικονομικής επιβάρυνσης
- Δείκτες κοινωνικής συνοχής

4. Δείκτες ανάδρασης

- Θεσμικές ρυθμίσεις
- Οικονομικές ενισχύσεις
- Προγράμματα ενεργειακής διαχείρισης

Ειδικό κεφάλαιο της μελέτης του ΙΤΑ αποτελεί ο ενεργειακός σχεδιασμός και η εκπόνηση Τοπικών Σχεδίων Δράσης. «Ένα Τοπικό, Ενεργειακό Σχέδιο Δράσης (ΤΕΣΔ) πρέπει να αναγνωρίζει και να αντιμετωπίζει κατάλληλα τις ιδιαιτερότητες», αναφέρεται στη μελέτη και προστίθεται: «Η διαμόρφωση και υλοποίηση ΤΕΣΔ συνιστά μεγαλύτερη πρόκληση για τις τοπικές αρχές σε σύγκριση με τα εθνικά, ενεργειακά σχέδια δράσης και προϋποθέτει την ουσιαστική αποδοχή και ενεργό συμμετοχή των κοινωνικών λειτουργιών». Εκτός από την αναλυτική παρουσίαση των Σχεδίων, η μελέτη περιλαμβάνει και έναν οδηγό 8 βημάτων ως γενικό πλαίσιο προετοιμασίας τους.

Οι ευρωπαϊκοί δήμοι δείχνουν το δρόμο

Εκατοντάδες είναι τα παραδείγματα πολιτικών και καλών πρακτικών που ακολουθούν ευρωπαϊκοί δήμοι και περιοχές για τον περιορισμό της κατανάλωσης ενέργειας και των εκπομπών του θερμοκηπίου, αλλά και την ανάπτυξη της «πράσινης» ενέργειας, όπως αυτά καταγράφονται και στη μελέτη του ΙΤΑ.

Βαρκελώνη

Οι τοπικές αρχές δημιούργησαν για τους 12.000 υπαλλήλους τους έναν καλό οδηγό περιβαλλοντικής πρακτικής, που καλύπτει πληροφορίες που αφορούν τις οικολογικές αγορές και άλλα περιβαλλοντικά θέματα.

Για την προώθηση της χρήσης ηλιακής ενέργειας για ζεστό νερό, η πόλη της Βαρκελώνης ξεκίνησε ένα πρόγραμμα, όπου υιοθέτησε με νόμο την απαίτηση τα νέα κτίρια και αυτά που ανακαινίζονται σημαντικά να χρησιμοποιούν ηλιακή ενέργεια για το 60% της ανάγκης τους σε παροχή ζεστού νερού. Αυτός ο τοπικός νόμος εγκρίθηκε από το δημοτικό συμβούλιο τον Ιούλιο του 2000 και τέθηκε σε εφαρμογή από τον Αύγουστο του 2000. Τελικά, το 2005 ο νόμος αυτός υιοθετήθηκε από ολόκληρη την Ισπανία. Από την έναρξη του προγράμματος στη Βαρκελώνη έχουν τοποθετηθεί 20.000 τ.μ. ηλιακών πινάκων, η εξοικονόμηση ενέργειας είναι μεγαλύτερη από 15.000MWh/το χρόνο και προκαλεί μείωση των

εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα κατά 3.000 τόνους το χρόνο.

Δουνκέρκη

Η πόλη της Δουνκέρκης στη Γαλλία υιοθέτησε μία βήμα προς βήμα προσέγγιση, με τις πρώτες προσπάθειες για πράσινες, δημόσιες συμβάσεις να έχουν αρχίσει το 1999. Αρχίζοντας με ένα προϊόν και ενισχύοντας την εμπιστοσύνη προς αυτό, με ελέγχους και στενή συνεργασία με τους χρήστες, δημιούργησε το σωστό κλίμα για μετατόπιση προς συστηματικότερες-πράσινες αγορές και μελέτη πράσινων, εναλλακτικών προϊόντων.

Λιλ

Στη Λιλ της Γαλλίας ιδρύθηκε υπηρεσία για την εκπαίδευση των υπηρεσιών των αγορών της, ώστε να αναζητούν υποκατάστατα προϊόντων που περιορίζουν τις περιβαλλοντικές

επιπτώσεις. Άρχισαν με έξι προϊόντα, και συγκεκριμένα χαρτί, βαφές, μελάνι εκτύπωσης, προϊόντα καθαρισμού, φωτισμό δρόμων και ξυλεία, ενώ στη συνέχεια θα καθορίσουν διαδικασίες και γι' άλλα.

Λέιτσεστερ

Το 1990 το δημοτικό συμβούλιο του Λέιτσεστερ της Αγγλίας (με 280.000 κατοίκους) έθεσε ως στόχο τη μείωση κατά 50% της κατανάλωσης ενέργειας και των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα έως το 2025. Ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στην παρακολούθηση κατανάλωσης ενέργειας της πόλης, μέσω ενός πληροφοριακού συστήματος, το οποίο τροφοδοτούσε με δεδομένα το δημοτικό συμβούλιο κάθε 30 λεπτά, για την κατανάλωση ενέργειας των δημοτικών κτιρίων και ορισμένων μικρομεσαίων επιχειρήσεων της πόλης.

Νέα Υόρκη

Στόχο τη μείωση των εκπομπών αερίου κατά 30% μέχρι το 2030 προβλέπει το σχέδιο που υιοθέτησαν οι τοπικές αρχές της Νέας Υόρκης. Η πρώτη, συμβολική κίνηση έγινε ήδη με το χριστουγεννιάτικο δένδρο στο Κέντρο Ροκφέλερ, όπου θα φέρει πλέον λάμπες εξοικονόμησης ενέργειας. Ακολουθούν η αλλαγή του φωτισμού στη γέφυρα του Μπρούκλιν, η αντικατάσταση των περιπολικών και των οχημάτων της Πυροσβεστικής από υβριδικά οχήματα και στη συνέχεια και των απορριματοφόρων. Μέτρα για την εξοικονόμηση ενέργειας θα ληφθούν μετά στα σχολικά συγκροτήματα της πόλης και στους ουρανοξύστες.

Βιέννη

Με απλά μέτρα η Βιέννη μείωσε ανάμεσα στο 1999 και το 2002 τις ετήσιες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κατά 3%. Από τα πιο αποτελεσματικά μέτρα που εφαρμόστηκαν ήταν η αποδοτικότερη χρήση των σταθμών ενέρ-

γειας, η θερμομόνωση των κτιρίων και η βελτίωση των δημόσιων μεταφορών. Στο πλαίσιο του προγράμματος περιορισμού των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, θα επαναξιολογηθούν τα νοικοκυριά, οι επιχειρήσεις, οι βιομηχανίες, οι υπηρεσίες, οι δημόσιοι θεσμοί και οι μεταφορές και θα διαμορφωθεί νέα δέσμη μέτρων.

Βενετία

Στον περιορισμό κατά 1/3 των εκπομπών αερίων στοχεύει και το πρόγραμμα που εφάρμοσε από τον Οκτώβριο του 2003 το δημοτικό συμβούλιο της Βενετίας. Τοπικές αρχές, εκπρόσωποι βιομηχανιών, υπεύθυνοι για την παροχή υπηρεσιών και πολίτες διαμόρφωσαν κοινή στρατηγική

ύστερα από συνεργασία. Η ενεργειακή στρατηγική του δήμου περιλαμβάνει μια σειρά από οδηγίες που αφορούν, ανάμεσα σε άλλα, την υιοθέτηση των καλύτερων ενεργειακών τεχνικών και την πληροφόρηση των καταναλωτών σχετικά με την ορθολογική χρήση της ενέργειας. Προωθούνται παράλληλα δράσεις για κατοικίες, όπως είναι για παράδειγμα η καλύτερη μόνωση και η εγκατάσταση ηλιακών θερμοσιφώνων, που θα μειώσουν μέχρι το 2010 τη χρήση ενέργειας σε ποσοστό 39%.

Στουγκάρδη

Το 1999 η πόλη της Στουγκάρδης βρήκε έναν τρόπο να εκμεταλλευτεί την ξυλεία που παράγεται στην πόλη για την κτιριακή θέρμανση. Κάθε χρόνο

60.000 κυβικών μέτρων κομμένων ξύλων και θάμνων συλλέγεται από τα πάρκα της πόλης και μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε για εργασίες στα πάρκα είτε να πάει στον κάδο απορριμμάτων. Το 30% περίπου από αυτή την ξυλεία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για θέρμανση. Έτσι το ξύλο χρησιμοποιείται ως πηγή ενέργειας και ταυτόχρονα μειώνεται το κόστος των απορριμμάτων.

Chestochowa

Από το 2003 η πόλη αυτή της Πολωνίας συμμετέχει σε ένα πρόγραμμα ενεργειακής και περιβαλλοντικής διαχείρισης, το οποίο διεξάγεται από το Πολωνικό Ίδρυμα για την Ενεργειακή Απόδοση. Το πρόγραμμα βασίζεται σε μία βάση δεδομένων, στην οποία

έχουν καταχωριστεί όλα τα στοιχεία που αφορούν τα δημόσια κτίρια (χρήση κτιρίων, χαρακτηριστικά, ενεργειακή κατανάλωση κ.ά.) και μέσω του οποίου επιτυγχάνεται η αποτελεσματική παρακολούθηση ενεργειακής κατανάλωσης, αλλά και κατανάλωσης υδάτων. Στο πλαίσιο αυτό έγινε εκπαίδευση των υπευθύνων για τα ενεργειακά ζητήματα, χρήση θερμοστατών για τη ρύθμιση της θερμοκρασίας στο εσωτερικό των κτιρίων, καλύτερη μόνωσή τους, αλλά και περιορισμός της αλόγιστης χρήσης ενέργειας, ενώ ο έλεγχος των ενεργειακών λογαριασμών συνετέλεσε σε σημαντική εξοικονόμηση χρημάτων.

Ρεν

Η μητροπολιτική περιοχή της Ρεν στη Γαλλία αποτελείται από 36 ΟΤΑ, οι περισσότεροι εκ των οποίων είναι τόσο μικροί, ώστε δεν έχουν τους απαραίτητους πόρους για να διαχειριστούν ενεργειακά ζητήματα. Το 1997 η τοπική, υπηρεσία ενέργειας πρότεινε μια διαχειριστική πολιτική ενέργειας. Η υπηρεσία διαχείρισης ενέργειας παρακολουθεί την ενεργειακή ζήτηση στον κάθε ΟΤΑ για μία περίοδο δύο μηνών. Στη συνέχεια, η σχετική μελέτη παρουσιάζεται στο δημοτικό συμβούλιο και την τεχνική υπηρεσία, με στόχο αφενός την ενημέρωσή τους και αφετέρου να λειτουργήσει υποστηρικτικά, καθορίζοντας τις κατευθυντήριες γραμμές πάνω στις οποίες θα κινηθούν τα μέτρα για την ορθολογική ενεργειακή χρήση. Το τελικό κόστος της υπηρεσίας αυτής αντιστοιχεί σε 0,6 ευρώ ανά κάτοικο το χρόνο και ο μέσος όρος εξοικονόμησης ενέργειας κυμαίνεται στις 25 kWh ετησίως ανά κάτοικο.

Βούπερταλ

Οι εγκαταστάσεις ύδρευσης του Βούπερταλ στη Γερμανία χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ηλεκτρισμού. Στο μέλλον η πόλη θα είναι σε θέση να παράγει περίπου 1,3 εκατ. kWh το χρόνο υδροηλεκτρικής ενέργειας, χρησιμοποιώντας τα δύο φράγμα-

τα και τους υδροσωλήνες των εγκαταστάσεων ύδρευσης της πόλης. Η κλίση των σωλήνων και ο όγκος του νερού των φραγμάτων είναι αρκετός για τη δημιουργία τριών, νέων υδροηλεκτρικών εγκαταστάσεων.

Σάφολκ

Από το 2004 το κομητειακό συμβούλιο του Σάφολκ της Μεγάλης Βρετανίας εγκαταστάθηκε στο νέο βιοκλιματικό του κτίριο. Το κτίριο είναι κατασκευασμένο από γυαλί και μερικά από τα βασικά του περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά είναι η ύπαρξη φωτοβολταϊκών κελιών, ενσωματωμένων σε περισσότερα από 1.000 τ.μ. της επιφάνειας του κτιρίου, που παράγουν περίπου 72.000 kWh ηλεκτρικού σε ετήσια βάση (ισοδύναμο με τον ηλεκτρισμό που χρησιμοποιούν 20 σπίτια), σύστημα φωτισμού, το οποίο λειτουργεί με ανιχνευτές κίνησης, σύστημα συλλογής βρόχινου νερού, το οποίο χρησιμοποιείται στη συνέχεια στις τουαλέτες, σχέδιο διαχείρισης απορριμμάτων, με στόχο τη δραστική αύξηση της ανακύκλωσης με την αντικατάσταση όλων των δοχείων απορριμμάτων με κάδους ανακύκλωσης. Παράλληλα, έχει εκπονηθεί και σχέδιο «πράσινης» μετακίνησης, ώστε να ενθαρρυνθεί η χρήση εναλλακτικών μορφών μετακίνησης από το προσωπικό, τους συμβούλους και τους επισκέπτες και για το λόγο αυτό λειτουργεί λεωφορείο με τακτικά δρομολόγια και χωρίς κόμιστρο, ενώ υπάρχουν ειδικές εγκαταστάσεις για τους πεζούς και τους ποδηλάτες.

Βοστόνη

Σημαντικά οφέλη στην εξοικονόμηση ενέργειας, στον περιορισμό των εκπομπών ρύπων και τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα στο εσωτερικό των κτιρίων έφερε το πρόγραμμα του δήμου για την κατασκευή «πράσινων» κτιρίων. Η πόλη επιχορηγήθηκε μάλιστα από το Τεχνολογικό Ίδρυμα της Μασαχουσέτης για την ενίσχυση και την επέκταση της πρωτοβουλίας αυτής και για την εκπαίδευση των υπαλ-

λήλων. Το 2005 η πόλη δημιούργησε την πρώτη «πράσινη» στέγη και σήμερα υπάρχουν τουλάχιστον 10 «πράσινες» στέγες και σχεδιάζονται συνεχώς καινούριες. Η Επιτροπή Ενεργειακής Διαχείρισης, που συστάθηκε από το δήμαρχο της Βοστόνης, μελέτησε την ενεργειακή χρήση σε 362 δημοτικά κτίρια και εντόπισε πιθανούς τρόπους εξοικονόμησης της ενέργειας.

Σικάγο

Το 2006 ο δήμαρχος της πόλης ανακοίνωσε την Περιβαλλοντική Ατζέντα του Σικάγο. Η ατζέντα περιελάμβανε δράσεις για τα 22 «πράσινα» κτίρια, που λαμβάνουν μέρος στο πρόγραμμα, στην ενεργειακή αποδοτικότητα, στη χρήση ΑΠΕ (όπου η πόλη απέκτησε ηλιακά πάνελ για τη θέρμανση, ικανά να παράγουν θερμότητα ίση μ' αυτή που χρειάζονται 17 πισίνες ολυμπιακών διαστάσεων για τη θέρμανσή τους), στις πράσινες στέγες (πάνω από 60 πράσινες στέγες υπάρχουν αυτήν τη στιγμή) και τους οικολογικούς δρόμους (χρησιμοποιούνται 100% ανακυκλωμένα υλικά στην κατασκευή δρόμων και 50% στην κατασκευή πεζοδρομίων).

Ελκχάρντ

Μέσα σε διάστημα 10 χρόνων η πόλη αυτή της Ιντιάνα αντικατέστησε το σύνολο των παραδοσιακών λαμπτήρων, στους φωτεινούς σηματοδότες,

με LED (λαμπτήρες χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης). Η πρωτοβουλία αυτή βοηθάει στην εξοικονόμηση ενέργειας, καθώς η διάρκεια ζωής των συγκεκριμένων λαμπτήρων είναι μεγαλύτερη και η ποσότητα ηλεκτρισμού που χρησιμοποιούν ελάχιστη σε σύγκριση μ' αυτή που απαιτούν οι κοινοί λαμπτήρες. Επιπλέον, το φως που εκπέμπεται από τους λαμπτήρες αυτούς είναι πιο ευδιάκριτο, γεγονός που θα αυξήσει την κυκλοφοριακή ασφάλεια.

Πόρτλαντ

Υιοθέτησε ένα πρόγραμμα για τον περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, από τα οχήματα, μειώνοντας το χρόνο που αυτά ξοδεύουν σε κατάσταση αδράνειας ή επιταχύνοντας μέσα στην κυκλοφορία. Η καλύτερη ροή της κυκλοφορίας θα περιορίσει την κατανάλωση καυσίμων των οχημάτων και επομένως και τις εκπομπές διοξειδίου στην ατμόσφαιρα. Ανάμεσα στα οφέλη από την υλοποίηση του προγράμματος είναι τόσο η εξοικονόμηση χρόνου γι' αυτούς που μετακινούνται όσο και η εξοικονόμηση καυσίμων.

Σαιντ Πολ

Σειρά μέτρων για τον περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα ανέλαβε ο δήμος της Μινεσότα. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται ένα δημοτικό σχέδιο δράσης με υιοθέτηση

πρακτικών εξοικονόμησης ενέργειας σε δημοτικά κτίρια και εγκαταστάσεις, μείωση της χρήσης των Ι.Χ., με παράλληλη ενίσχυση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, αστική αναδάσωση μέσω της επέκτασης των «πράσινων» χώρων, ανακύκλωση και προστασία υδατικών πόρων.

Αθηπουκέρκη

Η πόλη συνεργάζεται με τον Τομέα Ενέργειας των ΗΠΑ στο πρόγραμμα «Ηλιακές Οροφές». Με το πρόγραμμα αυτό, ηλιακά συστήματα θέρμανσης και φωτοβολταϊκά συστήματα θα εγκατασταθούν στα δημόσια κτίρια. Στην παρούσα φάση του προγράμματος, ο δήμος εγκαθιστά ηλιακά συστήματα θέρμανσης και φωτοβολταϊκά στις 5 δημοτικές πισίνες. Επιπλέον, ο δήμος παίρνει μέρος στη δημιουργία υβριδικού προγράμματος Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, το οποίο με τη χρήση φωτοβολταϊκών συστημάτων και αερίου θα χρησιμοποιήσει την παραγόμενη ενέργεια για να τροφοδοτήσει το Τεχνολογικό και Επιστημονικό Πάρκο της περιοχής.

Αν Αρμπορ

Στην πόλη του Μίσιγκαν η λειτουργία ενεργειακού γραφείου εξοικονόμησε στο δήμο 6 εκατομμύρια δολάρια, σε κόστη που οφείλονται στην κατανάλωση ενέργειας και διαχειρίστηκε με επιτυχία πάνω από 800.000 δολάρια κρατικών επιχορηγήσεων για την εκπόνηση τοπικών ενεργειακών προγραμμάτων.

Το γραφείο παρακολουθεί και καταγράφει την κατανάλωση της ενέργειας στην πόλη, επεμβαίνοντας, όπου είναι απαραίτητο για τον περιορισμό αλόγιστης κατανάλωσης. Επιπλέον, το γραφείο εφαρμόζει ενεργειακά προγράμματα, προγράμματα ΑΠΕ και συντονίζει τις τοπικές πολιτικές. Τέλος, το γραφείο προωθεί ενεργειακά προγράμματα και σε άλλους δήμους της χώρας, διαχέει «καλές πρακτικές», αλλά και τεχνογνωσία σε δήμους που επιθυμούν να αναλάβουν παρόμοιες πρωτοβουλίες.

Με δειλά βήματα προχωρεί η εξοικονόμηση ενέργειας

Πράσινες ταράτσες, φωτοβολταϊκά τόξα, πιλοτικά προγράμματα για Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και τηλεθέρμανση: Είναι μερικές μόνον από τις πρωτοβουλίες που έχουν αναλάβει ελληνικοί δήμοι. Σε μεγάλο βαθμό, εξάλλου, ο ένας μετά τον άλλο οι ΟΤΑ της χώρας υιοθετούν απλά μέτρα για την εξοικονόμηση ενέργειας, όπως η αλλαγή λαμπτήρων στους δρόμους.

Οπως αναφέρει και η μελέτη του ΙΤΑ, οι δήμοι συχνά συμμετέχουν σε μία σειρά ευρωπαϊκών προγραμμάτων, προκειμένου να προωθήσουν δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών, ανταλλαγής εμπειριών με άλλες πόλεις της Ευρώπης αλλά και ανάπτυξης δραστηριοτήτων για την εξοικονόμηση ενέργειας.

Μεταξύ των ευρωπαϊκών προγραμμάτων αναφέρονται ως παράδειγμα το έργο που στοχεύει στην ανάπτυξη μεθοδολογίας, καταγραφής και προώθησης της ενεργειακής αποδοτικότητας σε επίπεδο δήμου, καθώς και τη δημιουργία δικτύων ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ δήμων και στο οποίο συμμετέχει ο Σύνδεσμος 21 ΟΤΑ ΒΑ Αθήνας.

Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη δημιουργία εθνικών δικτύων ενεργειακά βιώσιμων κοινωνιών σε 8 χώρες, πιλοτικές μελέτες ενεργειακού σχεδιασμού σε 3 δήμους σε κάθε χώρα (συνολικά σε 24 δήμους), ανάπτυξη 5 τουλάχιστον δεικτών τοπικής ενεργειακής βιωσιμότητας κ.ά.

Σε ένα ανάλογο πρόγραμμα συμμετέχει ο Δήμος Αμαρουσίου, με στόχο

τη διασφάλιση μεγαλύτερου μεριδίου αγοράς για προϊόντα και εξοπλισμό υψηλής ενεργειακής αποδοτικότητας (Η/Υ, οθόνες, εκτυπωτές, φωτοαντιγραφικά μηχανήματα, συστήματα κεντρικής θέρμανσης, ηλιακά συστήματα, φωτεινοί σηματοδότες κ.ά.) μέσω των ΟΤΑ και για το σκοπό αυτό προβλέπονται καμπάνιες ενημέρωσης για τους πολίτες και πρότυπες στρατηγικές για τις τοπικές και περιφερειακές αρχές.

Σε δύο προγράμματα δίνει το «παρών» ο Δήμος Αθηναίων. Το πρώτο έργο αφορά τη διερεύνηση και τον καθορισμό των δυνατοτήτων ενεργειακών παρεμβάσεων σε κτίρια και πόλεις ιστορικού χαρακτήρα για τη δημιουργία οδηγού σχεδιασμού και μέτρων ενεργειακών επεμβάσεων. Το δεύτερο συνοψίζεται στο τρίπτυχο «παρέμβαση-ενοποίηση-ανάδειξη» με σκοπό τη δημιουργία μίας γειτονιάς-πρότυπο η οποία θα αποτελέσει πόλο έλξης και αναψυχής για τους κατοίκους της Αθήνας και περιλαμβάνει καινοτόμες δράσεις, με σκοπό την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών, ενεργειακών, οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων της περιοχής.

Τηλεθέρμανση-γεωθερμία

Σε άλλες περιπτώσεις, οι δήμοι αξιοποιούν και κοινοτικά κονδύλια για την προώθηση συγκεκριμένων μέτρων προς την καλύτερη ενεργειακή συμπεριφορά. Έτσι, περισσότερα από 24.000 διαμερίσματα, σ' ένα σύνολο 4.600 κτιρίων της πόλης, θερμαίνονται μέσα από το σύστημα τηλεθέρμανσης που εφαρμόζει εδώ και χρόνια η Κοζάνη. Το έργο χρηματοδοτήθηκε από ευρωπαϊκά προγράμματα, το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων και ίδιους πόρους της ΔΕΥΑΚ.

Τα οφέλη από τη δράση αυτή ήταν πολλά. Εκτός από τη διασφάλιση ενός καθαρότερου περιβάλλοντος, καθώς η πόλη απαλλάχθηκε από τις καμινάδες των κεντρικών θερμάνσεων που λειτουργούσαν με μαζούτ και πετρέλαιο, οι κάτοικοι της Κοζάνης δαπάνησαν 37 εκατομμύρια ευρώ λιγότερα το 2007, ενώ το ποσό αυτό για κάθε επόμενο χρόνο ανέρχεται σε 10 εκατομμύρια ευρώ. Παράλληλα, εξοικονομήθηκε συνάλλαγμα λόγω μη κατανάλωσης 310.000 τόνων πετρελαίου θέρμανσης και η πρόβλεψη είναι για ετήσια εξοικονόμηση στο εξής 32.000 τόνων πετρελαίου.

Την εξοικονόμηση ενέργειας μέσω γεωθερμικών πεδίων επέλεξε και ο Δήμος Πυλαίας. Με τη χρήση αβαθούς γεωθερμίας κατόρθωσε να θερμαίνει και να ψύχει το δημαρχείο. Ειδικότερα, τοποθετήθηκαν σωληνώσεις σε βάθος 15-20 μέτρων, ώστε να χρησιμοποιείται η θερμοκρασία του υπεδάφους. Σε ανάλογη κίνηση με τη χρήση γεωθερμικού πεδίου προχώρησε και ο Δήμος Θέρμης για να διασφαλίσει τη θέρμανση του κλειστού κολυμβητηρίου ολυμπιακών διαστάσεων που διαθέτει.

27% λιγότερο για θέρμανση, ενώ και ο δήμος θα εξοικονομεί περίπου 500.000 ευρώ το χρόνο.

Στην αξιοποίηση της βιομάζας στράφηκε και ο Δήμος Χαλάστρας, προκειμένου να μην πηγαίνουν χαμένα τα υπολείμματα από τις αγροτικές καλλιέργειες και ταυτόχρονα να εξοικονομείται ενέργεια. Σύμφωνα με μελέτες που έχουν γίνει, προβλέπεται αντί τα υπολείμματα να καίγονται στους αγρούς, να καίγονται σε εγκαταστάσεις, με στόχο την παραγωγή ζεστού νερού.

λειτουργήσε πιλοτικά στο μεγάλο κτιριακό συγκρότημα του ΣΕΚ Αιγάλεω. Πρόκειται για μία εγκατάσταση ισχύος 1,7 KW, με την οποία επιτυγχάνεται η κάλυψη των αναγκών σε ηλεκτρική ενέργεια για 30 φωτιστικά σημεία του συγκροτήματος.

Πρόσφατα, μάλιστα, ο Δήμος Αιγάλεω ανακοίνωσε την εκπόνηση προγράμματος αστικής, βιοκλιματικής ανάπλασης, που αφορά υποβαθμισμένες περιοχές στην Ευρώπη. Ο δήμος προωθεί την ανάπλαση της Λεωφόρου Θηβών και της γύρω περιοχής από την Πέτρου Ράλλη έως τη Λεωφόρο Αθηνών και ο «πράσινος» επανασχεδιασμός αναμένεται, σύμφωνα με τη σχετική μελέτη, να οδηγήσει σε μείωση της θερμοκρασίας κατά 2 βαθμούς Κελσίου το καλοκαίρι, βελτίωση των επιπέδων θερμικής άνεσης κατά 25% και μείωση των ενεργειακών αναγκών των κτιρίων κατά 15%.

Στροφή στα φωτοβολταϊκά έγινε και στο Δήμο Ρέντη, με την επιχείρηση εγκατάστασης φωτοβολταϊκών τόξων σε διάφορα σημεία της πόλης, όπως ένα ισχύος 20 KW σε μία έκταση τριών στρεμμάτων κοντά στον Κηφισό.

«Πράσινες» ταράτσες

Ο Δήμος Ρέντη εξάλλου ήταν από τους πρώτους που υιοθέτησε το μοντέλο των «πράσινων» ταρασών, που εγκατέστησε στη στέγη του δημαρχείου και του δημοτικού θεάτρου, αλλά και σε άλλα κτίσματα που βρίσκονται στην κεντρική πλατεία της πόλης. Σύμφωνα με μελέτες, οι «πράσινες» στέγες εξοικονομούν ενέργεια έως και 30% από τη μικρότερη χρήση κλιματισμού και θέρμανσης. Ταρτσόκηπους σε δημοτικά κτίρια έχει δημιουργήσει και ο Δήμος Ελευσίνας. Η χρήση φυσικού αερίου σε 52 κτίρια, η κατασκευή «πράσινων» ταρασών και «πράσινων» μπαλκονιών είναι μεταξύ των ενεργειών που αναπτύσσει και ο Δήμος Συκεών, προκειμένου να πετύχει μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και να ξοδεύει για παράδειγμα 800 αντί για 1.000 KWh για τη θέρμανση ενός κτιρίου. Στην ίδια κατεύθυνση στοχεύει και η επιλογή κτιρίων για αντικατάσταση παραθύρων, θυρών, και η τοποθέτηση μόνωσης ώστε να περιοριστούν οι ενεργειακές ανάγκες για την ψύξη τους.

Αξιοποίηση βιομάζας

Μπορούν το πριονίδι, το άχυρο, τα κουκούτσια ελιάς, η κοπριά, τα άχρηστα αλιεύματα και τα υπολείμματα καλλιέργειών να προσφέρουν ηλεκτρικό ρεύμα και ζεστό νερό; Ναι είναι η απάντηση που δίνει ο Δήμος Γρεβενών και σε συνεργασία με την ιδιωτική πρωτοβουλία προωθεί μία καινοτόμο επένδυση.

Σχεδιάζει για το λόγο αυτό άμεσα την κατασκευή μονάδας παραγωγής ενέργειας από βιομάζα, από οποιοδήποτε δηλαδή υλικό παράγεται από ζωντανούς οργανισμούς, φυτά και ζώα. Στόχος είναι το καλοκαίρι η μονάδα να παράγει ηλεκτρική ενέργεια που θα πωλείται στη ΔΕΗ.

Αντιστοίχως, το χειμώνα θα παράγεται θερμική ενέργεια, που θα διατίθεται μέσω δικτύου σε δημοτικά κτίρια και κατοικίες. Με τον τρόπο αυτό οι δημότες Γρεβενών θα πληρώνουν κατά

Τα οφέλη των φωτοβολταϊκών

Φωτοβολταϊκά πλαίσια για την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος στους δημόσιους λαμπτήρες φωτισμού του περιβάλλοντος χώρου του δημαρχείου είναι το έργο στη Νάξο. Τα φωτοβολταϊκά θα τοποθετηθούν στην ταράτσα του δημαρχείου, σε χώρο 30 τετραγωνικών μέτρων. Το σύστημα θα είναι ισχύος 3,5 KWp και θα παράγει ετήσια ενέργεια 5.075 KW/h. Οι ανάγκες κατανάλωσης ισχύος του χώρου που θα ηλεκτροδοτηθεί είναι 1 KW και η ενέργεια που θα απαιτηθεί για 10 ώρες ημερήσια είναι 10 KWh. Από την παραγόμενη, ετήσια ενέργεια από τα φωτοβολταϊκά θα σημάνει αποφυγή έκλυσης περίπου πέντε τόνων διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα. Στην αξιοποίηση φωτοβολταϊκών συστημάτων παραγωγής ενέργειας έχει προχωρήσει και ο Δήμος Αιγάλεω. Το πρώτο φωτοβολταϊκό τόξο στην πόλη

«ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ»

Στον αέρα η χρηματοδότηση του προγράμματος για τους δήμους

Μείον 30 εκατ. ευρώ το αρχικό πακέτο χρηματοδότησης
Δαπανήθηκαν για την αντικατάσταση air condition

230 δήμοι έχουν καταθέσει ήδη τις προτάσεις τους
και ζητούν να προχωρήσει το πρόγραμμα

Στον αέρα κινδυνεύει να τιναχθεί η πρώτη -και πετυχημένη ως προς τη συμμετοχή της Αυτοδιοίκησης- προσπάθεια εφαρμογής του προγράμματος εξοικονόμησης ενέργειας «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ», που είχε δρομολογηθεί με τη συνεργασία δήμων της χώρας και την προηγούμενη ηγεσία του υπουργείου Ανάπτυξης. Βασική αιτία η απορρόφηση 30 εκατ. ευρώ επιπλέον της αρχικής πρόβλεψης από το πακέτο του «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» για τη χρηματοδότηση της δράσης αντικατάστασης των παλαιών κλιματιστικών, που υλοποιήσε το υπουργείο Ανάπτυξης.

Η εφαρμογή του προγράμματος «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» στην Αυτοδιοίκηση, σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, στοχεύει στη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των κτιρίων και των υποδομών στους δήμους της χώρας, στην εξοικονόμηση ενέργειας μέχρι και του 40% της σημερινής κατα-

νάωσης και συμφιλώση της ενεργειακής με την περιβαλλοντική πολιτική. Οι προβλεπόμενες, επενδύσεις είναι ύψους 100 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων το 70% χρηματοδοτείται με πόρους από το ΕΣΠΑ και το 30% από ίδιους πόρους των ΟΤΑ.

Η εξέλιξη όμως που ακολούθησε του αρχικού σχεδιασμού εκ των πραγμάτων δημιουργεί κλίμα έντονης ανησυχίας, τουλάχιστον για τους δήμους, οι οποίοι ήδη έχουν καταθέσει ολοκληρωμένες προτάσεις για την ένταξή τους στην πρώτη και πιλοτική φάση του προγράμματος.

Η Τ.Α. ζητάει να προχωρήσει η εφαρμογή του προγράμματος

Οι δήμαρχοι σε κάθε περίπτωση διεκδικούν τη διασφάλιση των 100 εκατ. ευρώ που απαιτούνται για να υλοποιηθεί το πρόγραμμα και ζητούν να ξεκινήσει άμεσα η αξιολόγηση των φακέλων που έχουν κατατεθεί.

Ωστόσο, σύμφωνα με πληροφορίες,

η νέα πολιτική ηγεσία του αρμόδιου υπουργείου είναι έντονα προβληματισμένη για τη δυνατότητα συνέχισης του προγράμματος, καθώς δεν είχαν δεσμευτεί τα αναγκαία κονδύλια για την έναρξή του.

Αντίστοιχα προβλήματα εντοπίστηκαν από το υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και για το πρόγραμμα «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ κατ' οίκον», μέσω του οποίου θα επιδοτούνταν η τοποθέτηση μονώσεων και η αντικατάσταση κουφωμάτων σε κατοικίες πριν από το 1980.

Σε ό,τι αφορά το πρόγραμμα «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» στην Αυτοδιοίκηση τα σενάρια που εξετάζονται είναι δύο: Είτε να αναζητηθούν επιπλέον κονδύλια, πράγμα απίθανο, λόγω των οικονομικών δυσκολιών που υπάρχουν, είτε να προχωρήσει η υλοποίηση του προγράμματος με μικρότερο προϋπολογισμό. Στη δεύτερη περίπτωση εξετάζεται το ενδεχόμενο να δοθεί προτεραιότητα σε δράσεις που έχουν άμεση «αντανάκλαση» στην ποιότητα ζωής των δημοτών.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, μέχρι τώρα ο αριθμός των δήμων που έχουν καταθέσει φακέλους και επιθυμούν να συμμετάσχουν στην πρώτη φάση του προγράμματος φτάνουν τους 229.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, το πρόγραμμα «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» σε πρώτη φάση αφορά μόνο τους δήμους-πρωτεύουσες νομών και όσους έχουν πληθυσμό πάνω από 10.000 κατοίκους.

Σε περίπτωση που ισχύσει το δεύτερο σενάριο θα γίνει «γραμμική περικοπή στους προϋπολογισμούς», ενώ ένα ποσοστό από τις υποβληθείσες προτάσεις των δήμων θα μείνουν εκτός λόγω τεχνικών ελλείψεων στους φακέλους.

Πάντως, ακόμα και στην περίπτωση που δεν υπήρχε το έλλειμμα των 30 εκατ. ευρώ, ένα σημαντικό ποσοστό δράσεων των δήμων δεν θα ήταν δυνατόν να επιδοτηθούν, καθώς το συνολικό κόστος των προτάσεων-δράσεων που έχουν υποβληθεί ξεπερνούν τα 150 εκατ. ευρώ.

Ωστόσο, αξίζει να επισημανθεί ότι αρκετοί δήμαρχοι ζητούν την έγκριση

των προτάσεών τους και δεσμεύονται να προχωρήσουν στην επιπλέον χρηματοδότηση των δράσεων που δεν θα ενταχθούν στο πρόγραμμα με δικά τους κονδύλια.

Από μια πρώτη στατιστική επεξεργασία των φακέλων που έχουν καταθέσει οι δήμαρχοι, προκύπτει το συμπέρασμα ότι 60% των προτάσεων που έχουν υποβληθεί αφορούν σε μέτρα και δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε δημοτικά κτίρια, (δημαρχεία, σχολικά κτίρια, κ.ά.). Το υπόλοιπο 40% σχετίζεται με κοινόχρηστους χώρους και τη δημοτική συγκοινωνία.

Πάντως ακόμα και αν προχωρήσει το πρώτο πιλοτικό πρόγραμμα, η δεύτερη φάση, η οποία είχε προαναγγελθεί και αφορούσε τους δήμους που έχουν λιγότερους από 10.000 κατοίκους, αναμένεται να αναβληθεί ή και να επανασχεδιαστεί. Και αυτό θα συμβεί καθώς οι διαφαινόμενες αλλαγές στο πλαίσιο των συνενώσεων «καταργούν» ουσιαστικά τους μικρούς δήμους.

Το «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» μπορεί να τονώσει την τοπική αγορά

Πάντως ακόμα και με την εφαρμογή της πρώτης φάσης, το πρόγραμμα «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ» μπορεί να τονώσει την τοπική αγορά. Αν, πράγματι, έχουν «διασωθεί» 48 εκατ. ευρώ, τότε μαζί με τη συμμετοχή των ΟΤΑ το πρόγραμμα θα χρηματοδοτηθεί με περίπου 63 εκατ. ευρώ.

Οι δράσεις που συμπεριλαμβάνονται στο πρόγραμμα, από την απλή διαδικασία αντικατάστασης παλιών θυρών και κουφωμάτων σε δημοτικά κτίρια έως τις πολύπλοκες εφαρμογές, όπως είναι τα πρισματικά φωτοδιαπερατά υλικά και η χρήση της γεωθερμίας, μπορούν να δράσουν τονωτικά για την αγορά και να οδηγήσουν και στη μείωση των ενεργειακών δαπανών για τους δήμους.

Ταυτόχρονα η ανάπτυξη των «πράσινων» δράσεων που προβλέπονται εξασφαλίζει μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης, του διοξειδίου του άνθρακα και περιορισμό του φαινομένου της αστικής θερμικής νησίδας.

Παρακάτω περιγράφονται μερικές από τις βασικές δράσεις που προβλέπει το πρόγραμμα:

Δημοτικά κτίρια

Η αναβάθμιση υφιστάμενων κτιρίων, οι βελτιώσεις στο κτιριακό κέλυφος και η αξιοποίηση του τεχνητού και φυσικού φωτισμού είναι μερικές από τις παρεμβάσεις που μπορεί να γίνουν στις ήδη υπάρχουσες κτιριακές εγκαταστάσεις.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην ενθάρρυνση των δημοτικών αρχών για την αξιοποίηση ειδικών επιχρισμάτων (των γνωστών «ψυχρών» υλικών) σε οροφές και όψεις. Η χρήση τους εξασφαλίζει χαμηλότερες θερμοκρασίες το καλοκαίρι και καλύτερη θέρμανση το χειμώνα. Σύμφωνα με εκτιμήσεις η χρήση ψυχρών υλικών μπορεί να εξασφαλίσει 20%-30% επιπλέον ψύξη για το καλοκαίρι.

Η εγκατάσταση εξωτερικών σκιαστρών (σταθερών ή κινητών) σε προσανατολισμούς με μεγάλη θερμική επιβάρυνση αποτελεί άλλη μια σημαντική παρέμβαση.

Σε περιπτώσεις που αυτό είναι δυνατό η φύτευση σε στέγες κτιρίων, η οποία μπορεί να καλύπτει το 60% της οροφής, εκτιμάται ότι εξασφαλίζει χαμηλότερες θερμοκρασίες στο κτίριο κατά δύο βαθμούς.

Η ανάπτυξη «παθητικών ηλιακών συστημάτων», τα οποία συλλέγουν την ηλιακή ενέργεια, την αποθηκεύουν υπό μορφή θερμότητας και τη διανέμουν στο χώρο, είναι άλλο ένα καλό παράδειγμα πράσινης πηγής ενέργειας.

Φωτισμός κοινόχρηστων χώρων

Η αναβάθμιση του φωτισμού αποτελεί άλλο ένα σημαντικό τομέα από τον οποίο μπορεί να εξοικονομηθεί ενέργεια. Οι ενδεικτικές παρεμβάσεις αναβάθμισης φυσικού και τεχνητού φωτισμού που καταγράφονται στο πρόγραμμα είναι οι εξής:

- Ειδικοί υαλοπίνακες
- Πρισματικά, φωτοδιαπερατά υλικά (πρόκειται για υαλοπίνακες με αδιαφανή ή ανακλαστική επιφάνεια)
- Διαφανή μονωτικά υλικά
- Χρήση ενεργειακά αποδοτικών λαμπτήρων, οι οποίοι επιδοτούνται καθώς πρόκειται για υποχρεωτικό μέτρο
- Χρήση κατάλληλων φωτιστικών σωμάτων υψηλής απόδοσης
- Εγκατάσταση κατάλληλων συσκευών σύνδεσης
- Εγκατάσταση εναλλακτών θερμότητας, κατάσταση γεωθερμικών αντλιών θερμότητας

Τέλος, προβλέπεται η ανάπτυξη συστημάτων που μπορούν να παρακολουθούν και να ελέγχουν μηχανισμούς ενεργειακής διαχείρισης των κτιρίων. Τέτοιοι μηχανισμοί μπορεί να είναι τα συστήματα κλιματισμού-θέρμανσης, η ποιότητα αέρα και οι εγκαταστάσεις ασφαλείας.

Σε προηγούμενο σημείωμά μας γράφαμε ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση αναδεικνύεται πλέον σε δυναμικό άξονα λειτουργίας του κράτους. Σημαντική διαπίστωση. Επομένως τώρα πρέπει να συνεργασθεί στενότερα -όσο μπορεί- με το υπουργείο Περιβάλλοντος, που -όπως φαίνεται- με αυστηρά και άμεσα νομοθετικά μέτρα σκοπεύει να αντιμετωπίσει την ατμοσφαιρική ρύπανση. Είναι η ώρα της παρεμβάσεως και των τοπικών παραγόντων, νομαρχών και δημάρχων.

επιστημόνων από όλον τον κόσμο για τις συνέπειες που έχει η μόλυνση του περιβάλλοντος στον άνθρωπο και μάλιστα τον άνθρωπο των μικρών ηλικιών, τα συμπεράσματα ήταν τρομακτικά.

Μεταξύ άλλων εκφράστηκαν φόβοι ότι ακριβώς λόγω της μόλυνσεως του περιβάλλοντος το 2060, δηλαδή πενήντα χρόνια από σήμερα, η θνησιμότητα των πολιτών σε αριθμούς θα έχει αυξηθεί κατακόρυφα. Πόσο; Ίσως δεν τολμούν ακόμη και να το πουν.

η εισαγωγή στην Ελλάδα υβριδικών αυτοκινήτων, η κυβέρνηση πρέπει να ζητήσει τη συνεργασία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην σχεδιαζόμενη λήψη των νέων μέτρων κυκλοφορίας και περιβαλλοντικών.

Φαίνεται ότι σχετικές προτάσεις υπάρχουν που, αν γίνουν δεκτές, θα ανακουφίσουν αρκετά και την κυβέρνηση και τους πολίτες στην αντιμετώπιση του οξυμένου κυκλοφοριακού προβλήματος.

Με θάρρος και τόλημη

Του Βασίλη Ι. Κοραχάη

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνία μας είναι η μόλυνση του περιβάλλοντος, που έχει θανατηφόρες συνέπειες για την υγεία. Ένας στους τέσσερις πολίτες, όπως προκύπτει από τις στατιστικές, προσβάλλεται από βαρύτατες ασθένειες του θώρακος, με πρώτες σε αριθμό τις καρκινοπαθείες. Το Κέντρο Ιατρικών Ερευνών στις Ηνωμένες Πολιτείες με επανειλημμένες ανακοινώσεις υποστηρίζει ότι ο καρκίνος είναι κοινωνική νόσος, όπως παλαιότερα η φυματίωση. Και άρα οφείλεται σε εξωτερικά αίτια, τα οποία το κράτος -κάθε κράτος- είναι υποχρεωμένο να τα καταπολεμήσει δραστικά.

Σε τελευταίο συνέδριο που έγινε στη Φραγκφούρτη, με συμμετοχή 2.500

Έχει σημασία ότι από ομάδα ειδικών που έλαβε μέρος στο ίδιο Συνέδριο υποστηρίχθηκε ότι η ρύπανση κατά ένα μεγάλο ποσοστό οφείλεται στην κυκλοφορία των αυτοκινήτων. Και ότι ήλθε η ώρα να καθιερωθεί σιγά σιγά με αυστηρά μέτρα το υβριδικό αυτοκίνητο. Αλλιώς το περιβάλλον θα υποστεί ανεπανόρθωτη καταστροφή από τη συνεχιζόμενη κυκλοφορία των αυτοκινήτων του συνηθισμένου βενζινοκίνητου τύπου.

Η πρόθεση της νέας κυβέρνησης να καθιερώσει αυστηρές περιβαλλοντικές προδιαγραφές, για τα κρατικά αυτοκίνητα είναι ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση της προστασίας των πολιτών από τη φοβερή ατμοσφαιρική ρύπανση. Αλλά το μέτρο δεν είναι αρκετό. Και μέχρις ότου ολοκληρωθεί

Πολλοί δήμοι της χώρας έχουν επιδείξει θαυμαστή δραστηριότητα και στο γενικότερο αναπτυξιακό, αλλά και στο κοινωνικό έργο της πολιτείας. Καιρός είναι να τους ανατεθούν έργα ευθύνης, καθώς η νέα κυβέρνηση έχει αναλάβει βαρύ φορτίο για την αντιμετώπιση σοβαρών οικονομικών και άλλων προβλημάτων.

Ο πρώτος και ο δεύτερος βαθμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχει αναδειχθεί σε δημιουργικό άξονα συνεργασίας στο κυβερνητικό έργο. Είναι η ώρα του... Πρέπει να σπάσει το κέλυφος της σιωπής και να βγει παραέξω στην κοινωνία. Διότι παντού στην Ευρώπη οι δημοτικοί άρχοντες είναι οι πρώτοι παράγοντες δράσης και ευθύνης. Να το κάνουν και εδώ με θάρρος και τόλημη. Να το πιστέψουν ότι είναι η δυναμική έκφραση της κοινωνίας.

4η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη Αιρετών Γυναικών

Η οικονομική κρίση είναι γένους θηλυκού

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση
οφείλει και μπορεί να απλώσει
δίχτυ προστασίας στις ευπαθείς ομάδες

Σήμερα στη χώρα μας έξι στους δέκα ανέργους είναι γυναίκες. Μία στις τρεις γυναίκες άνω των 65 ετών και μία στις τέσσερις μεταξύ 16 και 24 βρίσκονται κάτω από τα όρια της φτώχειας.

Μία στις πέντε γυναίκες είναι μακροχρόνια άνεργη και αναζητεί εργασία περισσότερο από δύο χρόνια.

Στο 21% διαμορφώνεται το ποσοστό ανεργίας για τις γυναίκες κάτω των 30 ετών, πέντε στους επτά εργαζομένους μερικής απασχόλησης είναι γυναίκες, ενώ τέσσερις στις δέκα γυναίκες δεν έχουν ενταχθεί στην αγορά εργασίας.

Τα παραπάνω δεδομένα, που περιλαμβάνονται σε Έκθεση του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, καταγράφηκαν μόλις άρχισαν να εκδηλώνονται οι συνέπειες της διεθνούς οικονομικής κρίσης στην πραγματική οικονομία της χώρας μας. Συνεπώς, οι επιπτώσεις της κρίσης αναμένεται να αφήσουν βαθύτερο το αποτύπωμά τους στο ήδη πιο ευάλωτο κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας, το γυναικείο πληθυσμό.

Η οικονομική κρίση, οι συνέπειές της για τις γυναίκες και πώς μπορεί να συμβάλει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην αντιμετώπισή της, αλλά και στη στήριξη των γυναικών ήταν το κύριο θέμα που απασχόλησε την 4η Πανελλήνια Συνδιάσκεψη Αιρετών Γυναικών, η οποία έγινε στην Κέρκυρα 25-26 Σεπτεμβρίου από την ΚΕΔΚΕ και την ΕΝΑΕ.

Η κρίση μεγαλώνει το χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών

Σύμφωνα, λοιπόν, με στοιχεία που παρουσίασαν τόσο η πρόεδρος της Επιτροπής Ισότητας της ΚΕΔΚΕ Α. Ροκοφύλλου όσο και ο γραμματέας Οικονομικού της ΓΣΕΕ Φ. Θωμάς, τη στιγμή που η οικονομία της χώρας βρίσκεται «στο κόκκινο» η γυναίκα βρίσκεται στη δίνη του κυκλώνα. Στις σημερινές συνθήκες κρίσης, κατά τις οποίες απορρυθμίζεται και αποδιοργανώνεται το πλέγμα των εργασιακών σχέσεων, αμφισβητείται η αρχή για ίση αμοιβή για ίση εργασία, εξαπλώνονται οι εργασιακές, μισθολογι-

κές και συνταξιοδοτικές διακρίσεις μεταξύ των εργαζομένων, η ανεργία και η ανασφάλιστη εργασία αγγίζουν όλο και περισσότερους εργαζομένους, υποβαθμίζεται το επίπεδο διαβίωσης ιδιαίτερα των ασθενέστερων ομάδων εργαζομένων και μεγαλώνει το χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Η ισότητα αποδομείται στην πράξη

Το ποσοστό ανεργίας στις γυναίκες, αν και αποτελούν το μισό του παραγωγικού πληθυσμού της χώρας, διαχρονικά είναι μιάμιση φορά μεγαλύτερο από το μέσο ποσοστό ανεργίας και είναι υπερδιπλάσιο του ποσοστού ανεργίας των ανδρών. Σήμερα καταγράφονται περίπου τέσσερις γυναίκες σε κάθε δέκα εργαζομένους. Μία γυναίκα σε κάθε πέντε

εργοδότες. Τρεις γυναίκες σε κάθε δέκα επαγγελματίες. Τέσσερις σε κάθε δέκα μισθωτούς και δύο σε κάθε τρία άτομα που εργάζονται ως βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση. Παράλληλα, εξακολουθεί σε μεγάλο βαθμό να υφίσταται διαχωρισμός των επαγγελμάτων σε ανδρικά και γυναικεία και έτσι παρατηρείται ότι εξακολουθεί η υποβάθμιση ορισμένων επαγγελμάτων που θεωρούνται γυναικεία και ασκούνται μόνον από γυναίκες και, βέβαια, η υποβάθμιση και ο εγκλωβισμός των γυναικών σε επαγγελματικές κατηγορίες οι οποίες σε λίγο θα περιλαμβάνουν μόνο γυναίκες.

Οι ευέλικτες μορφές απασχόλησης «προτιμούν» τις γυναίκες

Η μερική απασχόληση, ως μορφή άτυπης απασχόλησης, είναι γένους θηλυκού, καθώς πέντε στους επτά εργαζομένους μερικής απασχόλησης είναι γυναίκες.

Η μερική απασχόληση, ως μοντέλο καριέρας για τη γυναίκα, παρουσιάζεται ως τρόπος συμφιλίωσης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, καθώς με τον τρόπο αυτό δίνεται στη γυναίκα η μοναδική διέξοδος για να συνδυάζει τη μισθωτή εργασία με την ανατροφή των παιδιών και τη φροντίδα της οικογένειας.

Όμως οι ευέλικτες μορφές απασχόλησης, όπως η μερική απασχόληση,

συνδέονται με χαμηλές απολαβές, περιορισμένα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης, έλλειψη ευκαιριών κατάρτισης, καθώς και περιορισμένες προοπτικές επαγγελματικής ανέλιξης.

Οι πιο χαμηλόμισθοι είναι γένους θηλυκού

Αν και οι γυναίκες έχουν σημαντική παρουσία και σε επαγγέλματα που μέχρι τώρα κυριαρχούσαν οι άνδρες -γιατροί, δικηγόροι, μηχανικοί, οικονομολόγοι- ωστόσο οι γυναίκες συχνά υποαντιπροσωπεύονται στις υψηλότερες αμειβόμενες θέσεις εργασίας και έχουν μικρή ως ελάχιστη συμμετοχή στα κέντρα διοίκησης και λήψης αποφάσεων.

Στις έρευνες που αφορούν τις μισθολογικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών, παρατηρείται ότι οι αμοιβές των ανδρών είναι κατά μέσο όρο πολύ υψηλότερες από τις αμοιβές των γυναικών, ενώ στην Ελλάδα η διάκριση αυτή είναι υψηλότερη από το μέσο κοινοτικό πόρο. Ενδεικτικά αναφέρθηκε ότι καθαρά μηνιαίο εισόδημα μικρότερο των 750 € έχουν περίπου οι τρεις από τις δέκα γυναίκες που εργάζονται, ενώ ο μέσος κατώτατος μισθός στην Ελλάδα φτάνει μόλις στο 60% των κατώτατων αμοιβών των αναπτυγμένων, ευρωπαϊκών χωρών. Η απορρύθμιση της αγοράς εργασίας και η καταστρατήγηση του προστατευτικού πλαισίου των μισθών στην πράξη διευρύνει τις μισθολογικές ανισότητες φύλου και αποτελεί μεγάλο εμπόδιο στην όποια προσπάθεια μείωσης του μισθολογικού χάσματος.

Και «εντός των τειχών» άπιαστο όνειρο η ισότητα

Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι οι γυναίκες, συμπεριλαμβανόμενων και των εργαζόμενων γυναικών, εξακολουθούν να επωμίζονται δυσανάλογα ως προς τους άνδρες τις ευθύνες για το νοικοκυριό και τη φροντίδα των παιδιών ή ηλικιωμένων της οικογένειας. Κάθε ώρα που αφιερώνουν οι άνδρες για τη φροντίδα των παιδιών ή τα καθήκοντα του σπιτιού αντιστοιχούν τρεις ώρες για τις εργαζόμενες γυναίκες.

Όλα τα παραπάνω συνηγορούν στο γεγονός ότι, παρά την κατάκτηση

της πολυπόθητης ισότητας, από την πλευρά των γυναικών, εξακολουθούν σε μεγάλο βαθμό να υφίστανται φαινόμενα διάκρισης και ειδικότερα στο επίπεδο αγοράς εργασίας.

Η Αυτοδιοίκηση στηρίζει τις γυναίκες

Ιδιαίτερη έμφαση κατά τη διάρκεια συζήτησης για τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στο γυναικείο πληθυσμό δόθηκε στα μέτρα και τις πολιτικές στήριξής τους.

Τονίστηκε λοιπόν ότι χρειάζονται μέτρα και πολιτικές για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, εστιασμένα κυρίως προς τις φτωχές ομάδες του πληθυσμού, που διαφορετικά υπάρχει κίνδυνος να μην μπορέσουν να ανακάμψουν, παραμένοντας φτωχά και μετά την κρίση.

Σ' ό,τι αφορά την Τοπική Αυτοδιοίκηση, υπογραμμίστηκε ότι αυτή οφείλει να οργανώσει αποτελεσματικά τις κοινωνικές υπηρεσίες, να διατηρήσει και να βελτιώσει τα κοινωνικά προγράμματα, να ενεργοποιήσει μέτρα κοινωνικής συνοχής, απλώνοντας ένα δίκτυο προστασίας στις ομάδες που πλήττονται περισσότερο υπό το βάρος της μαινόμενης κρίσης, όπως είναι οι νέοι, οι γυναίκες και οι ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.

Επίσης, τονίστηκε ότι μια διαφορετική προσέγγιση της έννοιας της ανάπτυξης, που περιλαμβάνει την οικονομική, περιβαλλοντική, κοινωνική και πολιτική διάσταση, θέτοντας τον άνθρωπο και την καθημερινότητά του στο κέντρο των αστικών πολιτικών, είναι, ίσως, σήμερα περισσότερο απαραίτητη από ποτέ. Με την έννοια αυτή, μπορεί η Τοπική Αυτοδιοίκηση να εντάξει την κοινωνική πολιτική στον ευρύτερο αναπτυξιακό προγραμματισμό του δήμου, συνδυάζοντάς τη, για παράδειγμα, με τον πολεοδομικό σχεδιασμό, τις αναπλάσεις υποβαθμισμένων περιοχών, τις περιβαλλοντικές παρεμβάσεις στην πόλη και δημιουργώντας δυνατότητες απασχόλησης των ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων.

Και καταλήγοντας οι γυναίκες επισημαίνουν ότι για όλα αυτά το κλειδί είναι η συμμετοχή των πολιτών. Γιατί, όσες πολιτικές και να υπάρξουν, χωρίς τη συμμετοχή τους στο σχεδιασμό κα-

μία πολιτική δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική.

Οι διακρίσεις ευημερούν και στην Ευρώπη

Στη Γερμανία οι γυναίκες δεν απειλούνται με απόλυση όσο οι άνδρες.

Μετά τα πρώτα συναισθήματα χαράς, οι Σύλλογοι Γυναικών της Γερμανίας αναρωτήθηκαν πού οφείλεται αυτό το γεγονός.

Η απάντηση δεν ήταν τόσο απλή, αλλά ήταν σκανδαλώδης:

Η ανεργία δεν αγγίζει κατά κύριο λόγο τις γυναίκες όσο τους άντρες, διότι οι γυναίκες σε μεγάλο ποσοστό ήδη υποαπασχολούνται.

Αυτό σημαίνει ότι ένα μεγάλο ποσοστό απασχολείται μερικώς και με πολύ χαμηλούς μισθούς.

Αυτό αποκάλυψε κατά τη διάρκεια της 4ης Συνδιάσκεψης η Στέλλα Κυριανέ -Εφραιμίδου, δημοτική και νομαρχιακή σύμβουλος στο Weinheim της Γερμανίας, η οποία και παρουσίασε σημαντικά στοιχεία για τη θέση της γυναίκας στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με βάση την Έκθεση για την Ισότητα.

Σύμφωνα, λοιπόν, με την Έκθεση, «η ισότητα μεταξύ των δύο φύλων παραμένει στάσιμη». Τουτέστιν:

Χαμηλή η συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα αποφάσεων

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι γυναίκες, σε όλες τις χώρες υπο-εκπροσωπούνται.

Στη Γερμανία, στην Αυστρία, στην Ισπανία και το Βέλγιο, το ποσοστό εκπροσώπησης των γυναικών βρίσκεται πάνω από τα 30%. Στη Σουηδία, στη Δανία, στη Φιλανδία και την Ολλανδία, το ποσοστό εκπροσώπησης των γυναικών στη Βουλή είναι περίπου στο 40%. Στις τελευταίες θέσεις της λίστας κατατάσσονται η Ελλάδα, η Γαλλία, η Σλοβενία, η Ιρλανδία και η Ρουμανία, το ποσοστό των οποίων έφτει κάτω από το 15%, ενώ η Μάλτα και η Ουγγαρία με δυσκολία αγγίζουν το 10%.

Εντελώς διαφορετική είναι η εικόνα στο χώρο της οικονομίας. Το ποσοστό των γυναικών σε διοικητικές θέσεις ανέρχεται στο 32% σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εμφανώς, δηλαδή, υψηλότερο από ό,τι στην πολιτική.

Στην κορυφή, με ποσοστό πάνω από 35%, βρίσκονται οι χώρες της Βαλτικής. Μέσα σε αυτές η Λετονία φτάνει το 44%.

Στην περίπτωση που λάβουμε υπόψη μόνο τις ανώτερες διευθυντικές θέσεις του οικονομικού τομέα, ο ευρωπαϊκός μέσος όρος στο ποσοστό των γυναικών βρίσκεται μόλις στο 10%.

Στις διευθυντικές θέσεις των 50 μεγαλύτερων επιχειρήσεων της Γερμανίας που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, το 2005 οι γυναίκες κατείχαν περίπου το 12%, γεγονός που έφερε τη Γερμανία στην 8η θέση της ευρωπαϊκής κατάταξης.

Στο χώρο της εκπαίδευσης, τα κορίτσια και οι νεαρές γυναίκες κρίνονται σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης πιο επιτυχημένες από τα αγόρια και τους νεαρούς άντρες. Μεγαλύτερο ποσοστό των γυναικών έναντι των αντρών αποφασίζει να σπουδάσει, και μάλιστα παρουσιάζει και μεγαλύτερα ποσοστά επιτυχίας (59%) στην απόκτηση του πτυχίου.

Στα υψηλότερα στάδια της ακαδημαϊκής πορείας το ποσοστό των γυναικών παρουσιάζει - κυρίως στη Γερμανία - μείωση. Το 2004 ποσοστό 39% των γυναικών κατείχε διδακτορικούς τίτλους. Ο ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι 43%.

Η θέση των γυναικών στην αγορά εργασίας, και κατά συνέπεια η οικονομική τους συμμετοχή, είναι σχετικά δυσμενέστερη από ό,τι των αντρών. Το ποσοστό της γυναικείας απασχόλησης ανήλθε το 2005 στο 56,3%, ενώ των αντρών στο 71,3%.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν σε αυτό το σημείο και πάλι οι εθνικές διαφορές. Το υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης γυναικών, παρουσιάζουν 70% η Δανία και η Σουηδία και ακολουθεί η Ολλανδία με 67,5%.

Από την άλλη όμως οι γυναίκες σ' αυτές τις χώρες κατέχουν την κορυφή της μερικής απασχόλησης, η οποία φτάνει στο 75%.

Στη δεύτερη θέση της μερικής απασχόλησης των γυναικών βρίσκεται η Γερμανία.

Τα μικρότερα ποσοστά απασχόλησης γυναικών συγκεντρώνει η Ελλάδα και η Πολωνία, κάτω από 48%. Αρκετά πιο κάτω βρίσκεται η Μάλτα. Η Ελλάδα επίσης, όπως και η Ισπανία, παρουσιάζουν σημαντικά ποσοστά ανεργίας γυναικών. Στην Ισπανία η ανεργία των γυναικών είναι από 2 έως 2,5 φορές υψηλότερη από την αντίστοιχη των αντρών.

Επίσης, παρά το γεγονός ότι οι γυναίκες διαθέτουν σημαντικά προσόντα και ικανότητες, πολύ συχνά βρίσκονται σε χαμηλότερες θέσεις και ασκούν πιο κακοπληρωμένα επαγγέλματα από ό,τι οι άντρες. Παρότι απαιτούνται τα ίδια ακριβώς προσόντα, σε ορισμένες χώρες ο μισθός των λεγόμενων γυναικείων επαγγελμάτων είναι χαμηλότερος έναντι του μισθού επαγγελμάτων που θεωρούνται κλασικά αντρικά επαγγέλματα.

Οι γυναίκες παιδαγωγοί, παραδείγματος χάριν, αμείβονται λιγότερο από ό,τι οι γυναίκες μηχανικοί αυτοκινήτων και οι νοσοκόμες λιγότερα από ό,τι οι γυναίκες αστυνομικοί. Επιπλέ-

ον, το 40% των απασχολούμενων γυναικών εργάζεται σε επαγγέλματα υγείας, στον τομέα της παιδείας και της εκπαίδευσης, στο εμπόριο ή στις πωλήσεις. Αντιθέτως, μόλις το 20% των ανδρών απασχολείται σε τέτοιου είδους επαγγέλματα.

Στο σύνολο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι γυναίκες κερδίζουν κατά 15% λιγότερα χρήματα από ό,τι οι άντρες. Ιδιαίτερα έντονη είναι η διαφορά μισθού στις ομάδες των μεσήλικων εργαζομένων γυναικών. Γυναίκες μεταξύ 50 και 59 ετών κέρδισαν το 2005 κατά μέσο όρο 33% λιγότερα χρήματα από ό,τι οι άντρες της ίδιας ηλικίας.

Η Γερμανία συμπεριλαμβάνεται στα κράτη με ιδιαίτερα υψηλές διακρίσεις σε ό,τι αφορά τους μισθούς αντρών-γυναικών, με 22%, ενώ η Ελλάδα παρουσιάζει ποσοστό της τάξης του 10% μόνο.

Η δυσχερής θέση των γυναικών στην αγορά εργασίας αυξάνει τον κίνδυνο φτώχειας των γυναικών. Ποσοστό 15% των γυναικών έναντι 13% των αντρών απολύεται στην Ευρώπη, παρά τη λήψη κοινωνικών παροχών από τη φτώχεια. Ως ιδιαίτερα υψηλός κίνδυνος φτώχειας θεωρείται για τις γυναίκες η ανεργία, η οποία κορυφώνεται πιο συχνά από ότι στους άντρες, με τον απόλυτο αποκλεισμό τους από την αγορά εργασίας.

Ακόμα, υπάρχουν γυναίκες μητέρες που μεγαλώνουν μόνες τους τα παιδιά τους, ηλικιωμένες γυναίκες που ζουν μόνες ή αυτές που ανήκουν σε κάποια μειονότητα ή είναι μετανάστριες.

Τέλος, οι γυναίκες βιώνουν το ρίσκο της φτώχειας σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από τους άντρες, διότι οι γυναίκες αφιερώνουν πολύ περισσότερο χρόνο από ό,τι οι άντρες στη μη αμειβόμενη εργασία, που αφορά τη φροντίδα και την ανατροφή των παιδιών τους, πράγμα που οδηγεί στο γεγονός ότι μπορούν πιο δύσκολα να ενταχθούν στην αγορά εργασίας και έτσι καταλήγουν τελικά να έχουν πολύ χαμηλότερη σύνταξη.

Με βάση αυτούς τους αριθμούς έχει αποδειχτεί στατιστικώς ότι οι γυναίκες σε όλη την Ευρώπη πρέπει να καταπολεμήσουν το δομημένο αποκλεισμό.

Οι Δρόμοι του Κρασιού ακολουθούν τα χνάρια του Διόνυσου

- Τέμνουν όλη τη χώρα, σε οδηγούν σε μέρη μαγικά
- Ο οινοτουρισμός κερδίζει όλο και περισσότερους επισκέπτες
- Η Αυτοδιοίκηση δραστηριοποιείται για την εδραίωση και ανάπτυξή του

Δρόμοι του κρασιού. Δρόμοι παλιοί, γνωστοί, δρόμοι πολυταξιδεμένοι.

Δρόμοι που «φιλοξενούν» ανά τους αιώνες της ψυχής τη χαρά και της καρδιάς την ευφορία.

Τη χώρα μας τέτοιοι δρόμοι την τέμνουν ανά τους αιώνες οριζοντίως και καθέτως: Από την Κρήτη ως τη Θράκη, από την Ήπειρο και την Πελοπόννησο ως τη Λήμνο. Παντού, όπου και να ταξιδέψεις, όπου και να κοιτάξεις, η ματιά σου συναντά αμπέλια.

Τα τελευταία χρόνια οι δρόμοι αυτοί απέκτησαν «ονοματεπώνυμο», βαφτίστηκαν «Δρόμοι του Κρασιού», ενώ πόλεις και τοπικές αρχές μέσω της Ένωσης Ελληνικών Πόλεων Κρασιού και οиноπαραγωγικοί φορείς δραστηριοποιούνται και εκτός συνόρων με αντίστοιχους φορείς της Ευρωπαϊκής Τοπικής Αυτοδιοίκησης και αρχίζουν να ενώνουν τις δυνάμεις τους για τη δρομολόγηση πολιτικών που θα ενισχύσουν την παραγωγή και την προώθηση ποιοτικού, ελληνικού κρασιού, την στήριξη του οινοτουρισμού, την αξιοποίηση του κρασιού ως είδος για την τοπική ανάπτυξη και ανάδειξη του

πλούτου και των ιδιοτεροτήτων της κάθε περιοχής.

Όλα τα νεότερα δεδομένα που αφορούν στην οиноπαραγωγή, αλλά και την προώθηση και τη στήριξη του οινοτουρισμού αναμένεται να αναδειχθούν και θα συζητηθούν στις 8 Νοεμβρίου, που έχει καθιερωθεί από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πόλεων Κρασιού (RECEVIN) ως ημέρα οινοτουρισμού.

Από τον Διόνυσο έως τον Ελύτη και το Ρίτσο

Ο οίνος λοιπόν όχι μόνον «ευφραίνει καρδίαν», αλλά είναι ριζωμένος στη κουλτούρα μας. Μια κουλτούρα βαθιά επηρεασμένη από τον Διόνυσο -τον θεό της αμπέλου και του οίνου- που λατρεύτηκε στην Ελλάδα επηρεάζοντας καταλυτικά τις τέχνες και τα γράμματα.

Από τον Όμηρο το αμπέλι γίνεται σημαντικό και καθοριστικό γεωγραφικό στοιχείο, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά στην Οδύσσεια: «Εκεί ριζώνει, δικό του και πολύκαρπο, το αμπέλι, σ' ένα του ίσιωμα το αλώνι, όπου στεγνώνει ο ήλιος τα σταφύλια όσα στην ώρα τους είναι για τρύγο, τα τρυγούν,

άλλα στο πατητήρι τα πατούν, πιο πέρα οι αγουρίδες τώρα

ανθίζουν, αλλού μόλις που πήραν τα σταφύλια να μαυρίζουν. Κι όπου τα κλήματα τελειώνουν, οι βραγιές αρχίζουν, κάθε λογής, πράσινες και με τάξη, όλο το χρόνο λάμποντας».

Αλλά και ο Ελύτης υπογραμμίζει πως: «Εάν αποσυνδέσεις την Ελλάδα, στο τέλος θα δεις να σου απομένουν μια ελιά, ένα αμπέλι και ένα καράβι. Πού σημαίνει; με άλλα τόσα την ξαναφτιάχνεις».

Έκτοτε ποιητές, φιλόσοφοι, ζωγράφοι, γλύπτες άντλησαν, και συνεχίζουν να αντλούν, ανεκτίμητους θησαυρούς έμπνευσης από το αμπέλι και το κρασί, διαμορφώνοντας τον πλούσιο πολιτισμό μιας χώρας, που αιώνες τώρα «σφίγγει στο φως τ' αμπέλια της» και «κάθε λέξη της είναι ένα ποτήρι κρασί» (Γ. Ρίτσος).

Ο οινοτουρισμός «επιτίθεται» στο παγκοσμιοποιημένο lifestyle

Στη χώρα μας η αμπελοοινική παράδοση είναι ιδιαίτερα πλούσια όπως

και σε όλες τις χώρες της Λεκάνης της Μεσογείου, όπου το κρασί είναι συνδεδεμένο με τον πολιτισμό των λαών τους, με τη θρησκεία τους και με τις διατροφικές τους συνήθειες.

Δεν είναι, λοιπόν, περίεργο ότι στην περίφημη «Πυραμίδα της Μεσογειακής Διατροφής», που πλέον προτείνεται από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, βρίσκουμε να προτείνεται το κρασί σε καθημερινή, με μέτρο, κατανάλωση.

Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι κατά το τελευταίο μισό του αιώνα μας έχουν κοπεί οι παραδοσιακοί δεσμοί του ανθρώπου με το κρασί. Ως κύριος υπεύθυνος αναγνωρίζεται η αλλαγή του τρόπου ζωής μας, που πλέον επηρεάζεται από την παγκοσμιοποίηση της αγοράς, τη θεοποίηση της αριθμολαγνείας και των οικονομικών δεικτών, τη μοναξιά. Το κρασί απομακρύνεται σταθερά από το τραπέζι του καταναλωτή ως διατροφικό είδος ή ως συνοδευτικό γεύματος και τείνει, ειδικά στις μη παραγωγές χώρες που καθορίζουν το lifestyle του δυτικού κόσμου, στα όρια ενός εξωτικού είδους πολυτελείας.

Με τα παραπάνω δεδομένα, οι ενέργειες των παραγωγών χωρών του κρασιού έχουν στραφεί και αναπτύσσονται πέραν των κλασικών μεθόδων προβολής και προώθησης σε ένα νέο σχήμα, τον «αμπελουργικό-οινικό τουρισμό» ως μια βασική μορφή εκπαίδευσης, προώθησης και δημιουργίας νέων καταναλωτών. Σ' αυτό το τελευταίο, κι όμως πολύ σημαντικό σημείο έχει στηριχθεί η εδραίωση του θεσμού των «ΔΡΟΜΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ», που αναπτύσσονται και στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια.

Πού οδηγούν οι «Δρόμοι του Κρασιού»

Τι σημαίνει, λοιπόν, ο όρος «Δρόμος του Κρασιού» (Route du Vin);

Πρόκειται για μία πρόταση προς τον επισκέπτη να ακολουθήσει μία προκαθορισμένη, επιλεγμένη διαδρομή, η οποία διασχίζει τα πιο γραφικά σημεία μιας αμπελουργικής ζώνης, να επισκεφτεί επιλεγμένες οινοπαραγωγικές μονάδες, να γευτεί κρασιά τυπικά της περιοχής σε συνδυασμό με πιάτα της τοπικής γαστρονομίας, να θαυμάσει τους χώρους με φυσικό, αρχαιολογικό ή άλλου είδους πολιτιστικό ενδιαφέρον. Είναι φανερό ότι ένας δρόμος κρασιού είναι ένα πολιτιστικό και τουριστικό προϊόν, το οποίο εκμεταλλεύεται τα πάσης φύσεως «κάλλη» μιας περιοχής ή ενός συνόλου περιοχών για να προσελκύσει επισκέπτες, συντελώντας με αυτόν τον τρόπο σημαντικά στην οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη της. Στη χώρα μας, δυστυχώς, ακόμη είμαστε πολύ πίσω στην ανάπτυξη του οινοτουρισμού.

«Οι δρόμοι του κρασιού» σ' όλον τον κόσμο

Στη Γερμανία, για παράδειγμα, ο Δρόμος του Κρασιού διασχίζει 40 πόλεις και χωριά. Αντιπροσωπεύει μία έκταση 230.000 στρεμμάτων αμπελώνων. Φιλοξενεί κάθε χρόνο περισσότερους από 600.000 επισκέπτες, που σημειώνουν τουλάχιστον 2 εκατ. διανυκτερεύσεις. Άλλοι τουλάχιστον 5 εκατ. επισκέπτες έρχονται μόνο για μία ημέρα. Στη Γαλλία όλες οι μεγάλες οινοπαραγωγικές περιοχές διαθέτουν τουλάχιστον μία σηματοδότηση που τους προβάλλει ποικιλοτρόπως. Οι περισσότεροι οργανωμένοι Routes du Vin αναπτύχθηκαν στις περιοχές της Καμπανίας, της Αλσατίας, της Jura και της Languedoc-Roussillon.

Στην Ιταλία, στην Ισπανία, στην Πορτογαλία, στο Λουξεμβούργο, στην Αυστρία επίσης έχει αναπτυχθεί περισσότερο ή λιγότερο ο «αμπελουργικός-οινικός τουρισμός».

Εάν, δε, εγκαταλείψουμε τη Γηραιά Ήπειρο και μεταφερθούμε στις νέες χώρες, ΗΠΑ, Καναδά, Νοτιοαφρικανική Ένωση και Αυστραλία, εκεί πλέον θα βρεθούμε αντιμέτωποι με μία νέα έκφραση τουρισμού, άριστα οργανωμένη και αποφασισμένη να κερδίσει την προσοχή του ταξιδιώτη, να ικανοποιήσει την όποια ανάγκη του για εκπαίδευση και έτσι να τον μετατρέψει σε οινό-φιλο.

Δρόμοι του κρασιού Β. Ελλάδος

Το Νοέμβριο του 1993, 15 οινοπαραγωγοί του βορειοελλαδικού χώρου ίδρυσαν την Ένωση Οινοπαραγωγών του Αμπελώνα της Μακεδονίας, με το διακριτικό τίτλο «Δρόμοι του Κρασιού». Αξίζει να σημειωθεί ότι με βάση την ελληνική ιστορία της αμπελουργίας, «Αμπελώνας της Μακεδονίας» ονομάζεται ο ευρύτερος γεωγραφικός χώρος της Βορείου Ελλάδος που συμπεριλαμβάνει εκτός από το ομώνυμο διοικητικό διαμέρισμα της χώρας μας και την οινοποιητική περιοχή της Ραψάνης προς τα νότια, καθώς και την περιοχή των Νομών Ξάνθης και Ροδόπης ανατολικά.

Το 1997 οι Δρόμοι του Κρασιού εντάχθηκαν στο πρόγραμμα Leader, καθώς, και στο επίσημο πρόγραμμα του Οργανισμού της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης, με τίτλο «Δρόμοι του Κρασιού-Γαστρονομία». Οι οινοπαραγωγοί έπλεξαν αυτόν τον ιστό στους ίδιους τους τόπους ζωής, εργασίας και δημιουργίας τους. Γύρω τους ξεδιπλώνεται και το κουβάρι της ιστορίας, της αρχιτεκτονικής, της θρησκείας, της παράδοσης στις τέχνες: η καθημερινή ζωή του ελληνικού λαού. Οκτώ διαδρομές με άξονα το κρασί οδηγούν από το θείο Όλυμπο στην ηπειρωτική Ζίτσα και το ακριτικό Αμύνταιο, από την εύφορη Νάουσα, την Πέλλα και τη Γουμένισσα στη βυζαντινή Θεσσαλονίκη, από τη μαγευτική Χαλκιδική στο διονυσιακό Παγγαίο και στη μακρινή Θράκη.

Πινακίδες δείχνουν το δρόμο για αμπελώνες και οινοποιεία, όπου οι επισκέπτες ξεναγούνται στον κόσμο του κρασιού, στη γνώση της απόλαυσής του. Οι ομορφιές που η φύση έχει απλώσει τριγύρω υποδεικνύονται ως τοποθεσίες με απολαυστική θέα.

Παράλληλα σημειώνονται τα έργα του ανθρώπου, αντάξια του τόπου που τα περιβάλλει. Είναι οι αρχαιολογικοί χώροι, οι εκκλησίες, τα μοναστήρια, τα μουσεία, τα κτίρια με λαογραφικό ή κάθε πολιτιστικό ενδιαφέρον.

Κατά μήκος των διαδρομών εστιατόρια, ταβέρνες, ουζερί και ξενοδοχεία, εκφραστές της πλούσιας και ζωντανής παράδοσης, της τοπικής γαστρονομίας, της ποιοτικής φιλοξενίας, συμπλη-

αμπέλι και το κρασί, καθώς και τοπικών πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

- Η συμμετοχή στις διαδικασίες θέσπισης γενικών κανόνων που θα διέπουν τις σχέσεις αμπελουργών, οινοποιών και οινεμπόρων, με στόχο την καλύτερη δυνατή συνεργασία, την εξυπηρέτηση των καταναλωτών και την ποιοτική αναβάθμιση υπηρεσιών και προϊόντων.

«Οι δρόμοι του κρασιού» στην Πελοπόννησο

Μια ανάσα από την εθνική οδό Κορίνθου-Τριπόλεως και γύρω στο δρόμο που ενώνει την Τίρυνθα, τις Μυκήνες και την αρχαία Νεμέα, πινακίδες σάς οδηγούν στα οινοποιεία της περιοχής, όπου μπορείτε να δείτε από κοντά τις παραδοσιακές διαδικασίες παραγωγής του αγιωργίτικου, να διαβείτε τους Δρόμους του Κρασιού στην Πελοπόννησο. Οι Δρόμοι του Κρασιού στην Πελοπόννησο καλύπτουν με διαδρομές εξαιρετικού ενδιαφέροντος το σύνολο σχεδόν της Πελοποννήσου συνδέοντας τις ζώνες παραγωγής οίνων με ονομασία προέλευσης με τους παγκόσμιας ακτινοβολίας αρχαιολογικούς χώρους που διαθέτει η περιοχή και τις εξαιρετικού φυσικού κάλλους ορεινές και παραθάλασσες ζώνες, οι οποίες χαρακτηρίζουν την Πελοπόννησο. Για την προβολή των Δρόμων του Κρασιού στην Πελοπόννησο και την πληροφόρηση των οιοφίλων κ.λπ., βρίσκεται σε εξέλιξη η σύνταξη των αντίστοιχων χαρτών, φυλλαδίων και λοιπών πληροφοριακών εντύπων. Παράλληλα, η Ένωση των Οινοπαραγωγών του Αμπελώνα της Πελοποννήσου (ΕΝΟΑΠ) έχει συμμετάσχει στο παρελθόν σε σειρά διακρατικών δράσεων με ομόλογους φορείς άλλων ευρωπαϊκών χωρών για την υλοποίηση προγραμμάτων κοινού ενδιαφέροντος -αγροτουρισμού κ.λπ.- ενώ έχει αρχίσει να συμμετέχει σε διεθνείς εκθέσεις με περίπτερο στο οποίο εκθέτουν τα προϊόντα τους τα μέλη της, όπως στην έκθεση «Prowein 2003» στη Γερμανία.

Η Ένωση Ελληνικών Πόλεων Κρασιού

Αμέσως μετά την ένταξη των Δρόμων του Κρασιού στο πρόγραμμα «Leader»,

το 1998 μετά από σχετική πρωτοβουλία της ΚΕΔΚΕ και δώδεκα οινοπαραγωγικών δήμων ιδρύθηκε η Ένωση Ελληνικών Πόλεων Κρασιού (ΕΕΛΠΟΚ) που μεταξύ των σκοπών της είναι τα εξής: Συνεργασία των μελών για την προώθηση του κρασιού, ως καταναλωτικού και πολιτιστικού προϊόντος, συνεργασία με αντίστοιχες ευρωπαϊκές ενώσεις, προώθηση της ανταγωνιστικότητας της αμπελοοινικής βιομηχανίας σε τοπικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των πόλεων σε επιστημονικό, τεχνολογικό και πολιτιστικό επίπεδο, συνεργασία των μελών με σκοπό την αύξηση των θέσεων εργασίας, την απασχόληση εξειδικευμένου προσωπικού και τη συνεχή εκπαίδευσή του.

Σήμερα, η Ένωση αποτελείται από 33 δήμους-μέλη και συνεργάζεται κυρίως με την Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (ΚΕΔΚΕ), το Σύνδεσμο Ελληνικού Οίνου (ΣΕΟ), την Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Αμπέλου και Οίνου (ΕΔΟΑΟ) και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πόλεων του Κρασιού, RECEVIN.

Ωστόσο, η Αυτοδιοίκηση σε σύγκριση με ό,τι ισχύει τουλάχιστον στην υπόλοιπη Ευρώπη δεν έχει ρίξει το ανάλογο βάρος στην επεξεργασία κεντρικών πολιτικών για τη στήριξη του οινοτουρισμού. Η πρόκληση είναι μπροστά της, στο βαθμό, δε, που προχωρήσει και η διοικητική αναδιάρθρωσή της, τότε εκ των πραγμάτων η ανάπτυξη του αγροτουρισμού-οινοτουρισμού, θα ανέβει στην ατζέντα για την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης. Σημαντική είναι βέβαια και η αξιοποίηση της 4ης Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013, στο πλαίσιο της αγροτουριστικής πολιτικής, όπως αυτή αποτυπώθηκε στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης για την Ελλάδα 2007-2013 «ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΑΛΤΑΤΖΗΣ», όπου προβλέπεται σειρά μέτρων και δράσεων που στοχεύουν στη βελτίωση και οργάνωση του τουριστικού προϊόντος, στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης, στην αύξηση της επισκεψιμότητας της αγροτικής υπαίθρου.

ρώνουν τη γνωριμία με τη Βόρεια Ελλάδα, τα αγαθά και τον πολιτισμό της. Σήμερα, με την προσάρτηση της Ηπείρου, την επέκταση των οινοποιείων-μελών στη Θράκη και τη μετονομασία σε «ΕΝΩΣΗ ΟΙΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΩΝΑ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ» (ΕΝΟΑΒΕ) με το διακριτικό τίτλο «ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ», 37 μέλη-οινοποιείες έχουν ενώσει τις δυνάμεις τους και διαθέτουν ένα μέρος της δραστηριότητας των στελεχών τους για την επίτευξη των κοινών τους στόχων, που είναι:

- Το «κτίσιμο» της εικόνας των κρασιών του αμπελώνα της Βόρειας Ελλάδας και η προβολή τους στο εσωτερικό και εξωτερικό
- Η ανάπτυξη και η τουριστική αξιοποίηση του αμπελώνα και του φυσικού περιβάλλοντος των διαφόρων περιοχών.
- Η στήριξη της ελληνικής, πολιτιστικής κληρονομιάς με κεντρικό άξονα το

Στο Ευρωδικαστήριο η εκτροπή του Αχελώου

Στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο βρίσκεται πλέον το θέμα της εκτροπής του Αχελώου ποταμού, μετά την παραπομπή της υπόθεσης από το Συμβούλιο της Επικρατείας που θέτει 14 ερωτήματα προκειμένου να καταλήξει σε απόφαση.

Μεταξύ αυτών, το Συμβούλιο της Επικρατείας ζητεί από το Ευρωδικαστήριο να απαντήσει εάν επιτρέπεται η μεταφορά ύδατος από μια περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού σε γειτονική, εάν η μεταφορά αυτή μπορεί να εξυπηρετεί ανάγκες και παραγωγής ενέργειας εκτός από ύδρευσης, καθώς και κατά πόσο η εκτροπή μπορεί να προχωρήσει χωρίς σχεδιασμό για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του έργου στην ευρύτερη περιοχή του Θεσσαλικού κάμπου και χωρίς προηγούμενη δημόσια διαβούλευση.

Σημειώνεται ότι στο Συμβούλιο της Επικρατείας έχουν προσφύγει η Νομαρχία Αιτωλοακαρνανίας, οι Δήμοι Αγρινίου, Μεσολογγίου, Αιτωλικού, Ινάχου και Οινιάδων, το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αιτωλοακαρνανίας, η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών και διάφορες οικολογικές οργανώσεις.

Τάξη στη... χωροταξία της Γαύδου

Νέα σελίδα στη χωροταξία του νησιού βάζει η Γαύδος μετά την απόφαση του κοινοτικού συμβουλίου να προχωρήσει μελέτη χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού και ειδική περιβαλλοντική μελέτη. Στο ίδιο πλαίσιο ζητεί από την Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου να

αντιμετωπιστούν ιδιοκτησιακές και πολεοδομικές εκκρεμότητες που υπάρχουν στο Σαρακήνικο μέσα από τον καθορισμό του παλαιού αιγιαλού. «Η Γαύδος μπαίνει σε αναπτυξιακή τροχιά, ξεφεύγει από την εσωστρέφεια και τη μιζέρια και πλέον μονιασμένοι οι κάτοικοι σχεδιάζουν μαζί με τις υπηρεσίες το μέλλον του νησιού» ανέφερε ο νομάρχης Χανίων Γρηγόρης Αρχοντάκης, που παρέστη στη συνεδρίαση του κοινοτικού συμβουλίου.

Το προϊστορικό παρελθόν της Σιάτιστας

Απολιθώματα εκατοντάδων χιλιάδων ακόμη και εκατομμυρίων ετών, που αποτελούν φυσική κληρονομιά της ευρύτερης περιοχής της Σιάτιστας, περιλαμβάνονται στη συλλογή που σύντομα θα εκτίθεται στο ανακαινισμένο Τραμπάντζειο Γυμνάσιο της πόλης. Η παρουσίαση της συλλογής και της σχετικής έρευνας έγινε από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

και συγκεκριμένα από τη Δρ. Παλαιοντολόγισσα και αναπληρώτρια καθηγήτρια Ευαγγελία Τσουκαλά, επιστημονική υπεύθυνη του ερευνητικού προγράμματος και τον Dick Mol, συνεργάτη επιστημονικής έρευνας του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας στο Ρότερνταμ και της Διεθνούς Ομάδας/Λέσχης Mammuthus στην Ολλανδία. Το δημοτικό συμβούλιο της πόλης ενέκρινε ομόφωνα το

πρόγραμμα που περιλαμβάνει νέα έρευνα, επιστημονική επαναξιολόγηση, προστασία και προβολή της παλαιοντολογικής συλλογής του Δήμου Σιάτιστας, η οποία αναμένεται να τονώσει το ενδιαφέρον για το προϊστορικό παρελθόν της περιοχής και πηγή ανάπτυξής της.

Νέα ηλεκτρονική διεύθυνση της ΚΕΔΚΕ

Νέα ηλεκτρονική διεύθυνση έχει ενεργοποιηθεί για την ιστοσελίδα της ΚΕΔΚΕ και είναι η εξής: www.kedke.eu. Σημειώνεται ότι η μέχρι σήμερα διεύθυνση www.kedke.gr εξακολουθεί να είναι σε ισχύ. Επίσης σας ενημερώνουμε ότι στη διεύθυνση eta@kedke.gr μπορείτε να στείλετε προτάσεις ιδέες και σχόλια για το περιοδικό μας «Επιθεώρηση Τοπικής Αυτοδιοίκησης».

Οικολογικό χαλί για τη Δοϊράνη

Ένα διαφορετικό χαλί άπλωσαν στη λίμνη Δοϊράνη νέοι του Κέντρου Πληροφόρησης Νέων του Δήμου Κιλκίς μαζί με νέους από τη Λιθουανία. Στα σύνορα Ελλάδας και πΓΔΜ δημιούργησαν ένα οικολογικό χαλί από ανακυκλωμένα υλικά, όπως πλαστικό και ξύλο.

Στο πλαίσιο ευαισθητοποίησης των πολιτών για τη λίμνη Δοϊράνη και το περιβάλλον πραγματοποιήθηκε επίσης καθαρισμός της λίμνης, ενημερωτικές δράσεις για τη διατήραξη

του υδατικού ισοζυγίου της, καθώς και ενημέρωση για τρόπους επανάχρησης αντικειμένων. Παράλληλα οι νέοι από το Κιλκίς και τη Δοϊράνη κατασκεύασαν ξύλινους κάδους που τοποθετήθηκαν σε διάφορες δημόσιες υπηρεσίες για τη ρίψη πλαστικών μπουκαλιών.

Αναβάθμιση στο λιμάνι της Σούδας

Μαρίνα και αλιευτικό λιμάνι στον κόλπο της Σούδας είναι οι επόμενες προτεραιότητες του δήμου, μετά την ολοκλήρωση των έργων αναβάθμισης της χερσαίας ζώνης του λιμανιού. Για το αίτημα αυτό ο δήμαρχος της πόλης θα ζητήσει σύγκληση του άτυπου νομαρχιακού οργάνου. «Το λιμενικό ταμείο έκανε τις μελέτες που χρειάζεται το επόμενο στάδιο, το οποίο είναι η ολοκλήρωση του αλιευτικού λιμανιού και η κατασκευή του καταφυγίου σκαφών, δηλαδή μαρίνας» υποστήριξε ο δήμαρχος Σούδας Γιάννης Περάκης. Στη συνέχεια τοποθετεί την αναβάθμιση του τουριστικού λιμένα και τη δημιουργία υποδομών για την οδική σύνδεση του λιμανιού με την εθνική οδό.

Ευρυζωνικότητα

παντού

από τον

δήμο

Καρδίτσας

Νέα ηλεκτρονικά βήματα κάνει ο Δήμος Καρδίτσας, που προχωρεί στην επέκταση κατά 8 χιλιόμετρα του Μητροπολιτικού Δικτύου Οπτικών Ινών της πόλης. Με την επέκταση αυτή θα συνδεθούν με το δίκτυο δημοτικά σχολεία, γυμνάσια και λύκεια, η αστυνομική διεύθυνση, τα πολυιατρεία ΙΚΑ, η διεύθυνση πρόνοιας και το νέο κλειστό γυμναστήριο καθώς και το ΚΑΠΗ, το δημοτικό κατάστημα και η βιβλιοθήκη.

Με την ολοκλήρωση του Μητροπολιτικού Δικτύου θα δοθεί η δυνατότητα παροχής στους πολίτες υπηρεσιών, όπως το ταχύτερο και φθηνότερο ίντερνετ, ηλεκτρονικές

συναλλαγές με τις δημόσιες υπηρεσίες, εργασία εξ αποστάσεως μέσω μεθόδων τηλεεργασίας από πολίτες απομακρυσμένων περιοχών, ενημέρωση και ψυχαγωγία, καθώς και δυνατότητα τηλεφωνικής συνομιλίας σε συνδυασμό με εικόνα με πρακτικά μηδενικό κόστος.

«Με την υλοποίηση του έργου αυτού, συνεχίζουμε την προσπάθεια που ξεκινήσαμε για να βάλουμε την Καρδίτσα δυναμικά στη σύγχρονη εποχή της ανάπτυξης των επικοινωνιών και της κοινωνίας της πληροφορίας» σημείωσε ο δήμαρχος Καρδίτσας Δομήνικος Βερίλλης.

Διασυνοριακή συνεργασία με κονδύλια της Ε.Ε.

Νέα προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας θα ξεκινήσουν με συγχρηματοδότηση κοινοτικών πόρων. Τη διαχειριστική ευθύνη έχει αναλάβει η Ελλάδα και ήδη ανακοινώθηκαν προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για 5 προγράμματα.

Στο πρόγραμμα «Ελλάδα-Ιταλία» επιλέξιμες περιοχές είναι για την Ελλάδα οι νομοί Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας, Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου, Ιωαννίνων, Πρεβέζης και Θεσπρωτίας και για την Ιταλία οι επαρχίες Μπάρι, Μπρίντεζι και Λέτσε, ενώ ως όμορες περιοχές συμμετέχουν οι Νομοί Ηλείας και Άρτας και οι επαρχίες Τάραντο και Φότζια.

Αντιστοίχως, οι περιοχές για την Ελλάδα των Νομών Έβρου, Καβάλας, Ξάνθης, Ροδόπης, Δράμας, Θεσσαλονίκης, Σερρών και ως όμορη ο Νομός Καβάλας και τα διαμερίσματα Μπαγκκόεβγκραντ, Σμόλιαν, Κάρτζαλι και Χάσκοβο της νοτιοδυτικής και νοτιοανατολικής περιφέρειας της Βουλγαρίας μπορούν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα «Ελλάδα-Βουλγαρία».

Όλη η Κύπρος και οι Νομοί Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου, Χανίων, Λέσβου, Σάμου, Χίου και Δωδεκανήσου είναι επιλέξιμες στο πρόγραμμα «Ελλάδα-Κύπρος», ενώ στο ανάλογο πρόγραμμα «Ελλάδα-Αλβανία» παίρνουν μέρος οι Νομοί Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας, Φλώρινας, Καστοριάς, Γρεβενών και Κέρκυρας και τα διαμερίσματα Αργυροκάστρου, Κορυτσάς και Βλόρε από την Αλβανία.

Τέλος, στο πρόγραμμα «Ελλάδα-πΓΔΜ» επιλέξιμες περιοχές είναι οι Νομοί Φλώρινας, Πέλλας, Κιλκίς, Σερρών και Θεσσαλονίκης και από την πλευρά της πΓΔΜ οι περιφέρειες Πελαγονίας, Βαρδαρίου, Νοτιοανατολική και Νοτιοδυτική.

Προϋπόθεση είναι η συμφωνία των χωρών-εταίρων σε όλα τα στάδια σχεδιασμού και υλοποίησης των προγραμμάτων, που περιλαμβάνουν δράσεις από τις δύο πλευρές των συνόρων. Οι δράσεις θα πρέπει να είναι κατά κύριο λόγο κοινές, αλλά επίσης και διακριτές, καθορισμένες και συμβασιολογημένες ξεχωριστά για κάθε περιοχή που θα λάβει μέρος στα προγράμματα.

Ενοίκιο 4 δολαρίων απάντηση στην εγκατάλειψη των χωριών

Μία πρωτότυπη ιδέα για την εγκατάλειψη επαρχιακών πόλεων υιοθέτησε η κωμόπολη Γουϊτσέ-

προυφ, που βρίσκεται σε απόσταση 3 ωρών από τη Μελβούρνη. Έτσι το σπίτι με 1 δολάριο την εβδομάδα -δηλαδή με μηνιαίο ενοίκιο 4 δολαρίων- αποτέλεσε την απάντηση στη συρρίκνωση του πληθυσμού της περιοχής τα τελευταία χρόνια. Η αντα-

πόκριση υπήρξε τεράστια και εκατοντάδες, ειδικά πολύτεκνες, οικογένειες υπέβαλαν αίτηση για να ενοικιάσουν ένα τέτοιο σπίτι.

Ειδικότερα, η κωμόπολη βρήκε τα εγκαταλελειμμένα σπίτια και καθιέρωσε το πρόγραμμα αυτό ενοικίασης ώστε να προσελκύσει νέους κατοίκους. «Οι νέοι κάτοικοί μας είναι ενθουσιασμένοι, το ίδιο και οι κάτοικοι της περιοχής» ανέφερε η επικεφαλής της κίνησης για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος Κάλι Μπράουν.

Μια κινεζική πόλη-σταθμός στο εμπόριο

Έναν ολόκληρο χρόνο χρειάζεται κάποιος για να περιηγηθεί στην αγορά της κινεζικής πόλης Υίγου, μία από τις

μεγαλύτερες του κόσμου, που εκτείνεται σε μια περιοχή 4 εκατ. τετρα-

γωνικών μέτρων, διαθέτει 62.000 πάγκους, μέσω των οποίων διατίθενται 320.000 εμπορεύματα από 34 βιομηχανίες, που φτάνουν τελικά σε 200 χώρες.

Οι πωλητές στην αγορά αυτή υποστηρίζουν πως πρόκειται για το μεγαλύ-

τερο πείραμα μαζικής παραγωγής, ενώ είναι χαρακτηριστικό πως μόνο τα τελευταία 5 χρόνια περισσότεροι από 50.000 μετανάστες από το Ιράν, την Υεμένη, τη Συρία και άλλες χώρες εγκαταστάθηκαν στην Υίγου.

Τεχνητά λουλούδια, κοσμήματα, παιχνίδια, κρύσταλλα και κάθε είδους προϊόν βρίσκονται στην αγορά αυτή, που λειτουργεί με το χονδρικό εμπόριο για εξαγωγή φτηνών αγαθών των κινεζικών βιομηχανιών στις παγκόσμιες αγορές.

Τα Κέρδη έφεραν παραίτηση

Διάλυση σήμανε για το αστυνομικό τμήμα στο Μπουνταορς, μία μικρή πόλη της Ουγγαρίας. Οι 15 υπάλληλοι, που υπηρετούσαν σε αυτό, υπέβαλαν ομαδική παραίτηση. Δεν πρόκειται για κάποια μορφή διαμαρτυρίας για τις συνθήκες εργασίας τους ή για κάποιο άλλο ζήτημα. Και οι 15 κέρδισαν το Λόττο, εισπράττοντας 11 εκατομμύρια ευρώ!

Την οικονομική κρίση πληρώνουν και οι ζωγράφοι των δρόμων της Μονμάρτης. Για τα ένα ή δύο τετραγωνικά μέτρα του πεζοδρομίου που καταλάμβαναν οι ζωγράφοι ήδη από το 1983 και που αποτελούν ένα από τα «αξιοθέατα» της περιοχής, κατέβαλαν ένα συμβολικό ποσό που την προηγούμενη χρονιά έφτασε τα 81 ευρώ.

Ωστόσο, πέρα από τους φόρους που τους επιβάλλει το κράτο καθώς θεωρούνται κανονικοί επαγγελμα-

Χαράτσι στους ζωγράφους των δρόμων της Μονμάρτης

τίες, οι ζωγράφοι των δρόμων βρέθηκαν πρόσφατα με την απόφαση του δημάρχου του 18ου διαμερίσματος του Παρισιού αναγκασμένοι να καταβάλουν 298 ευρώ για το τμήμα του πεζοδρομίου που χρησιμοποιούν.

Πρόκειται για αύξηση κατά 346% των συγκεκριμένων τελών και έχει προκαλέσει αντιδράσεις των ζωγράφων, που δηλώνουν πως εξαιτίας της κρίσης έχουν υποστεί σοβαρό πλήγμα και το ποσό αυτό είναι «για τους ίδιους σημαντικό» παρότι ο δήμαρχος μιλάει για «ψίχουλα». Όπως υποστηρίζουν επιβαρύνονται ανάλογα με «εκατομμυριούχους εστιάτορες της περιοχής».

Μάθημα κλιματικών αλλαγών στη Δανία

Η Κοπεγχάγη δεν είναι μόνο στα χαρτιά η πόλη που θα φιλοξενήσει την παγκόσμια διάσκεψη για το κλίμα. Οι κλιματικές αλλαγές, σύμφωνα με αποφάσεις, πέρασαν πλέον και ως σχολικό μάθημα προκειμένου να ευαισθητοποιηθούν οι μικροί δημότες.

Έτσι, για παράδειγμα, το σχολείο Βάντγκαρτ στη συνοικία Γκέντροφτε της Κοπεγχάγης στη διδακτέα ύλη έχει περιληφθεί και μάθημα για το περιβάλλον όπου οι μαθητές διδάσκονται κανόνες συμπεριφοράς για να περιοριστούν οι επιπτώσεις στην αλλαγή του κλίματος.

«Θέλουμε να αναπτύξουμε μια άλλη συνείδηση. Αν καταφέρω να κάνω τους μαθητές μου να βγάλουν το κινητό τους από την πρίζα όταν έχει φορτίσει ή αν τους πείσω να χρησιμοποιούν σπρέι για τα μαλλιά χωρίς αέρια που προξενούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου, τότε θα έχει γίνει το πρώτο βήμα» σημειώνει η καθηγήτρια του σχολείου Ντόρτε Λάμπερστεν.

Εγκαίνια για την

on-line ευρωπαϊκή βιβλιοθήκη

Με αφετηρία τη Φρανκφούρτη και την 61η Διεθνή Έκθεση Βιβλίου έγιναν και τα επίσημα εγκαίνια της ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης της Ε.Ε. Στο ευρωπαϊκό βιβλιπωλείο, που παρουσιάστηκε, περιλαμβάνονται ευρωπαϊκά έγγραφα 50 ετών σε περίπου 50 γλώσσες, καθώς και πάνω από 110.000 εκδόσεις που αντιστοιχούν σε 12 εκατομμύρια σελίδες. Το πιο παλιό έγγραφο που υπάρχει στην ηλεκτρονική βιβλιοθήκη είναι μία ομιλία που εκφώνησε ο Ζαν Μονέ κατά την εναρκτήρια σύνοδο της

Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ).

Όλο το υλικό αυτό θα είναι προσβάσιμο από οποιονδήποτε. «Πιστεύω πως με την on-line βιβλιοθήκη η διαφάνεια είναι πλήρης», δήλωσε ο Ευρωπαίος επίτροπος αρμόδιος για την πολυγλωσσία Λέοναρντ Ορμπάν και πρόσθεσε:

«Από τη στιγμή που η ψηφιακή βιβλιοθήκη είναι on-line, κανένας δεν μπορεί πλέον να παραπονιέται για δυσκολίες στο να συμβουλευτεί νομοθετικά κείμενα και επισυναπτόμενα έγγραφα».

Τεράστια αυτοκινητούπολη το Πεκίνο

Σε αποτυχία έχουν οδηγηθεί τα μέτρα για τον περιορισμό της κυκλοφορίας αυτοκινήτων στην πόλη του Πεκίνο που είχαν ληφθεί και λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων του 2008.

Ρεκόρ αγοράς αυτοκινήτων για το

2009 καταγράφηκε μέσα στον περασμένο Αύγουστο, όπου σε διάστημα μόνον ενός μηνός αγοράστηκαν 60.100 νέα αυτοκίνητα. Το 86% των οχημάτων αγοράστηκε από ιδιώτες και τα υπόλοιπα από επιχειρήσεις και

δημόσιες υπηρεσίες.

Ενδεικτικό είναι πως καθημερινά το τελευταίο διάστημα κυκλοφορούν στους δρόμους 2.000 αυτοκίνητα περισσότερα από όσα προβλέπονταν σύμφωνα με τα περιοριστικά μέτρα.

Σύμφωνα εξάλλου με τους ειδικούς, εκτιμάται πως έως το τέλος του έτους θα κυκλοφορούν στο Πεκίνο περίπου 4 εκατομμύρια οχήματα, βάζοντας την πόλη αυτή στην πρώτη θέση από οποιαδήποτε άλλη της Ασίας. Το γεγονός αυτό οδηγεί και σε τεράστια επιβάρυνση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, τη στιγμή που η κινεζική πρωτεύουσα βρίσκεται ήδη στον κατάλογο των πιο ρυπογόνων πόλεων.

Δήμαρχοι της Ε.Ε. και των ΗΠΑ ενώνουν τις δυνάμεις τους για το περιβάλλον

Στενότερη και αποτελεσματικότερη συνεργασία για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή, αλλά και για την αναγνώριση του ρόλου των τοπικών και περιφερειακών αρχών ήταν το μήνυμα της συνάντησης δημάρχων της Ε.Ε. και των ΗΠΑ.

Η δέσμευση αυτή διατυπώθηκε κατά την επίσκεψη στην Επιτροπή των Περιφερειών της Elizabeth Kautz, αντιπροέδρου της Διάσκεψης των Δημάρχων των ΗΠΑ, που εκπροσωπεί πόλεις με πληθυσμό άνω των 30.000 κατοίκων, και τη συνάντηση που είχε με τον πρόεδρο της Επιτροπής Luc Van den Brande και με τον Ευρωπαίο επίτροπο αρμόδιο για θέματα Ενέργειας Andris Piebalgs. «Οι δήμαρχοι των ΗΠΑ στηρίζουν σταθερά όσους δημάρχους, απ' όλο τον κόσμο, θεωρούν ότι η διατάραξη του κλίματος είναι επείγουσα απειλή για το περιβάλλον και την οικονομική ευρω-

στία των τοπικών κοινωνιών» σημείωσε η κ. Kautz και υπογράμμισε: «Αν και η κεντρική κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών δεν έχει υπογράψει το Πρωτόκολλο του Κιότο, σχεδόν 1.000 δήμαρχοι έχουν υπογράψει τη Συμφωνία των Δημάρχων των ΗΠΑ για την Προστασία του Κλίματος, αναλαμβάνοντας τη δέσμευση να επιτευχθούν ή να υπερκερασθούν οι στόχοι του Πρωτοκόλλου του Κιότο. Οι δήμαρχοι εξακολουθούν να διαμορφώνουν επιτυχείς και αποτελεσματικές στρατηγικές για την προστασία του κλίματος και να παροτρύνουν τους εθνικούς ηγέτες να υποστηρίξουν τις προσπάθειες αυτές». Την ικανοποίησή του για τη στενότερη συνεργασία με τους ομολόγους από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού εξέφρασε ο κ. Van den Brande και τόνισε: «Το Σύμφωνο των Δημάρχων, το οποίο υποστηρίζεται σθεναρά από την

Επιτροπή των Περιφερειών, έχει μέχρι στιγμής συγκεντρώσει περισσότερες από 700 υπογραφές απ' όλη την Ε.Ε. και το μήνυμα που θα στείλει στην Κοπεγχάγη -ότι οι περιφέρειες και οι πόλεις εργάζονται ήδη ακατάπαυστα για να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες της αλλαγής του κλίματος σε τοπικό επίπεδο, καταβάλλοντας πολλές φορές περισσότερες προσπάθειες από τις κεντρικές κυβερνήσεις- θα έχει ακόμη μεγαλύτερη απήχηση και θα γίνει καλύτερα αντιληπτό εάν συνδυαστεί με το μήνυμα της Διάσκεψης των Δημάρχων των ΗΠΑ». Σαφής για το ρόλο των τοπικών αρχών υπήρξε ο Ευρωπαίος επίτροπος κ. Piebalgs. «Για να κερδίσουμε τη μάχη κατά της αλλαγής του κλίματος, θα πρέπει να την αναθέσουμε στις πόλεις» τόνισε.

Στο πλαίσιο της συνεργασίας των δημάρχων από τις δύο πλευρές του Ατλαντικού εξετάστηκαν η εκπόνηση οικολογικών προγραμμάτων αδελφοποίησης για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά την προσαρμογή και το μετριασμό της αλλαγής του κλίματος, καθώς και ο συντονισμός των προσπαθειών για την ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με την εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση των εκπομπών.

Υπογράφουν για την κλιματική αλλαγή

Από τις Βρυξέλλες στην Κοπεγχάγη θα «ταξιδέψει» ένας φουσκωτός πλανήτης ύψους τριών μέτρων, στον οποίο υπάρχει ο χάρτης όλων των περιφερειών. Θα αποτελέσει ένα μέσο υπενθύμισης προς όσους συμμετάσχουν στη Σύνοδο της Κοπεγχάγης για το κλίμα για τη δέσμευση των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην αντιμετώπιση των

επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Πριν από το ταξίδι του, ο πλανήτης στήθηκε έξω από το κτίριο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όπου παρουσία της κ. Kautz, ο πρόεδρος της Επιτροπής των Περιφερειών και εκπρόσωποι τοπικών και περιφερειακών αρχών υπέγραψαν στο σημείο που βρίσκεται η περιφέρειά τους.

Ερχονται τα βραβεία «Ευρωπαϊκής Επιχειρηματικής Περιφέρειας»

Ένα νέο πιλοτικό πρόγραμμα για τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ευρώπη θα εκπονήσει η Επιτροπή των Περιφερειών, στο πλαίσιο του οποίου θεσπίζει και την απονομή ετήσιων βραβείων «Ευρωπαϊκής Επιχειρηματικής Περιφέρειας».

Κάθε περιφέρεια, δήμος ή τοπική αρχή που διαθέτει πολιτική εντολή για τη χάραξη και την εφαρμογή δική της στρατηγικής, όσον αφορά την προώθηση, της επιχειρηματικότητας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, μπορεί να υποβάλει αίτηση υποψηφιότητας.

Τα πρώτα βραβεία θα απονεμηθούν για τα έτη 2011 και 2012 τον ερχόμενο Φεβρουάριο και η προθεσμία για την υποβολή υποψηφιοτήτων λήγει στις 15 Ιανουαρίου 2010. Τα βραβεία θα απονέμονται κάθε χρόνο σε τρεις περιφέρειες της Ε.Ε., στη βάση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της μακροπρόθεσμης επιτυχίας του επιχειρησιακού οράματος και της πολιτικής βούλησης που επιδεικνύουν για την υλοποίησή του.

Η επιλογή των βραβευόμενων περιφερειών θα γίνεται από κριτική επιτρο-

πή που θα λαμβάνει υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά της κάθε υποψήφιας περιφέρειας (δηλαδή τις αρμοδιότητές της στο πεδίο της επιχειρηματικής πολιτικής, τις επιχειρηματικές της προοπτικές, το κατά πόσον οι προτεινόμενες δράσεις είναι βιώσιμες και αξιόπιστες) και τη συνολική παρουσίαση του αποκαλούμενου «Σχεδίου οράματος».

«Πρόκειται για μία συγκεκριμένη απάντηση στην επείγουσα ανάγκη στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που αποτελούν πηγή οικονομικής ανάπτυξης, θέσεων εργασίας και καινοτομίας, το 48% των οποίων λειτουργούν αποκλειστικώς σε τοπικό επίπεδο και διατηρούν, κατά κανόνα, στενότερους κοινωνικούς και οικονομικούς δεσμούς με την περιοχή στην οποία εδρεύουν», ανέφερε ο πρόεδρος της Επιτροπής των Περιφερειών Luc Van den Brande και διευκρίνισε: «Καίτοι αρχικώς το πρόγραμμα δεν καταρτίσθηκε ως απάντηση στην τρέχουσα οικονομική κρίση, επιδιώκει εν τούτοις να παράσχει κίνητρα στις τοπικές και περιφερειακές αρχές για να αναζητήσουν νέους τρόπους δημιουργίας μακροπρόθεσμης οικονομικής ανάπτυξης μέσω της επιχειρηματικότητας».

Ανοικτή επιστολή προς τον επανεκλεγέντα πρόεδρο της Κομισιόν Jose Manuel Barroso έστειλε ο πρόεδρος της Επιτροπής των Περιφερειών Luc Van den Brande.

Εκτός από τις ευχές των μελών της Επιτροπής για τη νέα θητεία, ο κ. Van den Brande έθεσε στην επιστολή και μία σειρά από θέσεις και αιτήματα των τοπικών και περιφερειακών αρχών.

Χαρακτηρίζοντας ευκαιρία για την ενδυνάμωση της δημοκρατίας στην Ε.Ε. την καθιέρωση της ειδικής διαβούλευσης μεταξύ Κομισιόν και Ευρωκοινοβουλίου, υποστηρίζει πως είναι καίριας σημασίας η ανάπτυξη μιας αντίστοιχης συνεργασίας με την Επιτροπή των Περιφερειών.

«Οι περιφερειακές και το-

πικές αρχές είναι αρμόδιες για την εφαρμογή του προγράμματος δράσης που περιγράψατε: αποτελεσματικές πρωτοβουλίες για την έξοδο της Ευρώπης από την κρίση, θεματοφύλακες του αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής, ανάπτυξη νέων δρόμων για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή, προώθηση της Ευρώπης των Πολιτών» ανέφερε χαρακτηριστικά στην επιστολή του προς τον κ. Barroso.

Συγχαρητήρια με... αιτήματα προς τον Barroso

Κοινή πορεία Ευρωκοινοβουλίου και Επιτροπής των Περιφερειών

Την ιδιαίτερη σημασία της συνεργασίας με την Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζουν κορυφαία στελέχη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που προέκυψε μετά τις εκλογές του περασμένου Ιουνίου. Με συνεντεύξεις τους τόσο ο νέος πρόεδρος του Ευρωκοινοβουλίου Jerzy Buzek όσο και οι δύο νέοι πρόεδροι της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης (REGI) Danuta Hubner και της Επιτροπής Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων (ENVI) Jo Leinen επισημαίνουν τον αναβαθμισμένο ρόλο που απαιτείται να διαδραματίσουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές στη χάραξη πολιτικών της Ε.Ε. Τους στόχους της σουηδικής προεδρίας στην Ε.Ε. και τις πρωτοβουλίες που θα αναλάβει η Σουηδική Ένωση Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Περιφερειών περιγράφει, από την πλευρά του, ο πρόεδρος της Ένωσης Anders Knappe.

DANUTA HUBNER,
πρόεδρος της Επιτροπής REGI

Πολύτιμος σύμμαχος η Επιτροπή των Περιφερειών

Δύο βασικές προτεραιότητες θέτει η πρόεδρος της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης (REGI) του Ευρωκοινοβουλίου, και συγκεκριμένα τη συνέχιση αξιολόγησης του τρόπου υλοποίησης των δράσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων της περιόδου 2007-2013, αλλά και την εξέταση της αρχιτεκτονικής της μελλοντικής πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2014-2020.

Υπό το πρίσμα αυτό και το διάλογο που θα ξεκινήσει για την πολιτική συνοχής κυρίαρχος είναι κατά την κ. Hubner ο ρόλος της Επιτροπής των Περιφερειών. «Η Επιτροπή των Περιφερειών αποτελεί πολύτιμο σύμμαχο για την Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης, αλλά και πηγή πληροφοριών σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί στις περιφέρειες και την επιτόπια εφαρμογή της περι-

φερειακής πολιτικής και της πολιτικής συνοχής» ανέφερε και, παραπέμποντας στη συνεργασία που υπήρξε την προηγούμενη νομοθετική περίοδο, σημείωσε: «Πρόθεσή μας είναι να συνεχίσουμε αυτή την επιτυχημένη συνεργασία, βελτιώνοντάς την όποτε είναι εφικτό, με απώτερο σκοπό την εδραίωση ενός πραγματικά δυναμικού διαλόγου μεταξύ των ευρωβουλευτών και των μελών της Επιτροπής των Περιφερειών».

Η κ. Hubner αναμένει -όπως είπε- την παρουσίαση του οράματος του νέου Επιτρόπου, που «θα αποτελέσει έναυσμα για τη διεξαγωγή συζήτησης κατά την οποία το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκπροσωπούμενο από την Επιτροπή REGI, θα πρωτοστατήσει στη διαδικασία διαμόρφωσης και προσανατολισμού πολιτικής».

JERZY BUZEK, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Η Ευρώπη ξεκινά στις περιφέρειες και τις πόλεις της

οποίος υπογραμμίζει πως «η Ευρώπη ξεκινά στις περιφέρειες και τις πόλεις της» και τονίζει την ανάγκη ευαισθητοποίησης των πολιτών ώστε να αντιληφθούν πως «η Ευρώπη δεν αποτελείται μόνο από 27 διαφορετικά κράτη, αλλά και από εκατοντάδες πόλεις και περιφέρειες και ότι εκεί τίθεται σε εφαρμογή η πλειονότητα των ευρωπαϊκών πολιτικών».

Σημειώνοντας πως το τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο πρέπει να συνεργαστούν ως αναπόσπαστα τμήματα του ευρωπαϊκού σχεδίου, ο κ. Buzek εξέφρασε την ικανοποίησή του για το νέο, θεσμικό πλαίσιο

διαβούλευσης με την Επιτροπή των Περιφερειών που προβλέπει η Συνθήκη της Λισαβόνας. Ιδιαίτερη έμφαση έδωσε και στο ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών για την κλιματική αλλαγή. «Βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής, δεδομένου ότι είναι ικανές για διαχείριση σε μικρή κλίμακα και για εξισορρόπηση μεταξύ κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών προτεραιοτήτων», υποστήριξε και χαιρέτησε την πρωτοβουλία του Συμφώνου των Δημάρχων και τους φιλόδοξους περιβαλλοντικούς στόχους που θέτει για τα μέλη του μέχρι το 2020.

«Χρειαζόμαστε τη συμβολή των περιφερειών στην ευρωπαϊκή διαδικασία λήψης αποφάσεων, δεδομένου ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές εκπροσωπούν πολύ συχνά το επίπεδο όπου εφαρμόζεται η ευρωπαϊκή νομοθεσία». Με αυτή την πεποίθηση ξεκινάει τη θητεία του ο νέος πρόεδρος του Ευρωκοινοβουλίου Jerzy Buzek, ο

JO LEINEN, πρόεδρος της Επιτροπής ENVI

Τα τοπικά **ζητήματα** **ενέχουν** τεράστια **σημασία** στη λήψη αποφάσεων

«Η κύρια πρόκληση της 7ης κοινοβουλευτικής περιόδου είναι η προστασία του κλίματος. Και πιστεύω ότι η οδηγία για τον οικολογικό σχεδιασμό αποτελεί το πρώτο βήμα για ένα βιώσιμο από οικολογική άποψη μέλλον», υπογράμμισε ο νέος πρόεδρος της Επιτροπής Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων (ENVI) του Ευρωκοινοβουλίου, επισημαίνοντας πως πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή η δέσμη μέτρων για το κλίμα που υιοθέτησε το Κοινοβούλιο.

Για την υλοποίηση των δράσεων αυτών, ο κ. Leinen θεωρεί πολύ σημαντική τη στενή συνεργασία με την Επιτροπή των Περιφερειών.

«Οι μακροχρόνιοι δεσμοί που διατηρώ με την Επιτροπή των Περιφερειών με δίδαξαν να εκτιμώ τις συστάσεις και τις κριτικές που διατυπώνει και για το λόγο αυτό προσβλέπω σε μια μελλοντική συνεργασία που θα χαρακτηρίζεται από φιλοδοξία και δέσμευση», τόνισε και πρόσθεσε: «Τα τοπικά ζητήματα ενέχουν τεράστια σημασία στη

διαδικασία λήψης αποφάσεων».

Αναφερόμενος στις προσδοκίες και τις απαιτήσεις του από το νέο Επίτροπο Περιβάλλοντος, υπογράμμισε πως «θα πρέπει μαζί, και χωρίς καθυστέρηση, να θέσουμε σε εφαρμογή νέα δέσμη για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ακόμη, ελπίζω ότι ο νέος ή η νέα Επίτροπος θα στηρίξει την προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, πράγμα που θα συμβάλει στην επιτυχία της συνεργασίας μας».

ANDERS KNAPE,

πρόεδρος της Σουηδικής Ένωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Περιφερειών

Αναγκαία η **συμμετοχή** μας στη **συμφωνία** για το **κλίμα**

Τις βασικές προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει η σουηδική προεδρία περιγράφει ο πρόεδρος της Σουηδικής Ένωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Περιφερειών Anders Knappe. «Η σουηδική προεδρία θα εργαστεί με σκοπό να επιτύχει το Δεκέμβριο στην Κοπεγχάγη μια νέα παγκόσμια συμφωνία για το κλίμα και παράλληλα θα ασχοληθεί με τη διαχείριση της συνεχιζόμενης οικονομικής κρίσης», υποστηρίζει και σημειώνει πως «είναι σημαντικό να μη χάσει η Ε.Ε. το δυναμισμό της σε αυτή την αποστολή». Όσον αφορά την Αυτοδιοίκηση, ο

κ. Knappe δηλώνει: «Ελπίζουμε να συνεργασθούμε με την προεδρία για την υπογραφή της συμφωνίας για το κλίμα». Διατυπώνει μάλιστα τη σημασία συμμετοχής των τοπικών αρχών στο εγχείρημα, λέγοντας: «Ελπίζουμε ότι τόσο η προεδρία όσο και οι υπογράφωντες τη συμφωνία του Δεκεμβρίου θα συνειδητοποιήσουν στο πλαίσιο της σχετικής διαδικασίας την ανάγκη συμμετοχής του τοπικού και του περιφερειακού επιπέδου διακυβέρνησης σε αυτή τη συμφωνία. Σε αυτό το επίπεδο θα παραχθεί πρακτικά το περισσότερο

έργο, και εμείς, οι τοπικοί πολιτικοί στη Σουηδία και σε όλη την Ευρώπη, πρέπει κατά συνέπεια να συμμετάσχουμε στις διαπραγματεύσεις». Σχολιάζοντας την απογοητευτική συμμετοχή των πολιτών στις ευρωπαϊκές εκλογές σε ορισμένα μέρη, αναφέρει: «Όντας ανοικτοί στο διάλογο, και όχι απλώς με τη διανομή ενημερωτικού υλικού, μπορούμε να εξηγήσουμε καλύτερα την Ε.Ε. στους πολίτες της Ευρώπης».

